

WOJEWÓDZTWO

# ŚWIĘTOKRZYSKIE

NAJWIĘKSZE ATRAKCJE



[www.swietokrzyskie.travel](http://www.swietokrzyskie.travel)



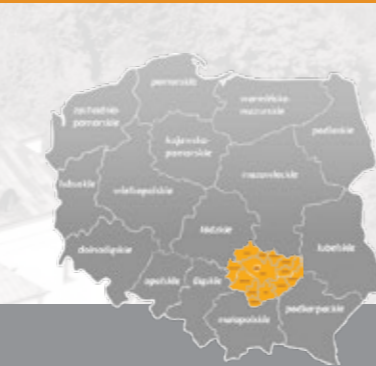
# ŚWIĘTOKRZYSKIE CZARUJE



Czy warto wpaść na Ziemię Świętokrzyską i spędzić tu urlop, kilka dni czy też weekend? Tych, którzy doskonale znają region nie będziemy przekonywać, iż warto tu przyjechać. Odkryli oni bowiem już to, co u nas najcenniejsze, to co powoduje, że stale do nas wracają. Region świętokrzyski zachwyca ciekawą przyrodą, historią, wspaniałymi zabytkami sztuki i architektury, bezcennymi pamiątkami archeologicznymi, geologicznymi, najstarszymi w kraju tradycjami przemysłowymi, folklorem i tradycją. Potrafi zauroczyć późną wiosną, latem, jesienią, a nawet śnieżną zimą. Kielce, Sandomierz, Wiślica, Jędrzejów, Pińczów, Szydłów, Święty Krzyż, Chęciny, Busko-Zdrój, Maleniec, Oblęgorek, Chmielnik – to tylko losowo wybrane magiczne i pełne uroku miejsca, które z całą pewnością należy odkryć. Tym, którzy jeszcze się wahają i nie są przekonani do przyjazdu, przedstawiamy miejsca, z których można czerpać garściami moc duchową, fizyczną i intelektualną. Miejsca, które potrafią oczarować.



## ZAPRASZAMY!



## POLSKA

### Położenie, granice

Rzeczpospolita Polska położona jest w Europie Środkowej. Od zachodu graniczy z Niemcami, od południa z Czechami i Słowacją, od wschodu z Litwą, Białorusią, Ukrainą, a jej północną granicę stanowi Morze Bałtyckie i Rosja (Obwód Kaliningradzki).

### Obszar, ludność, język

Na obszarze o powierzchni 312,7 tys. km<sup>2</sup> zamieszkuje ponad 38 mln ludzi. Językiem urzędowym jest język polski.

### Godło państwowe i barwy narodowe

Godłem Polski jest biały orzeł w złotej koronie na czerwonym tle, a flaga narodowa jest biało-czerwona.

### Stolica, miasta i podział administracyjny

Stolicą Polski jest Warszawa, z liczbą mieszkańców około 1,8 mln. Warszawa leży w centralnej części kraju nad Wisłą. Do większych miast Polski należą: Kraków, Wrocław, Poznań, Katowice i Szczecin. Wszystkie te miasta mają dogodne połączenia kolejowe, drogowe, a także lotnicze ze światem. Administracyjnie Polska dzieli się na 16 województw.

### Klimat

Lata są ciepłe i słoneczne, ze średnią temperaturą dzienną powyżej 20°C. Najchłodniejsze miesiące w roku to styczeń i luty, z przeciętnymi temperaturami do kilku stopni poniżej zera. W zimie w górach panują na ogół dobre warunki śniegowe. Również w północno-wschodniej części kraju są duże tereny, gdzie pokrywa śnieżna zalega przez ponad 90 dni w roku.

### Ukształtowanie powierzchni

Przyroda. W Polsce przeważają obszary nizinne, szczególnie w części północnej – nadmorskiej i środkowej. Nadmorska część to piękne, piaszczyste i szerokie plaże nad Morzem Bałtyckim. Poniżej, na Pojezierzu Pomorskim, Mazurskim i Wielkopolskim, wśród malowniczych wzgórz i pięknych lasów, kryją się tysiące jezior, z największym z nich – jeziorem Śniardwy o powierzchni około 113 km<sup>2</sup>. Na południu Polski rozciągają się wyżyny i łańcuchy górskie: Sudety z najwyższym szczytem Śnieżką (1603 m n.p.m.) i Karpaty, których centralną część stanowią Tatry – góry o charakterze alpejskim, z najwyższym szczytem w Polsce – Rysy (2499 m n.p.m.). Polska przyroda to także liczne puszcze i lasy (ponad 28% powierzchni całego kraju), gęsta sieć rzeczna, z dwoma największymi rzekami: Wisłą i Odrą, oraz bogata fauna i flora.



# PERŁA ZIEMI ŚWIĘTOKRZYSKIEJ



### SANKTUARIUM ORAZ WYSTAWA MISYJNA NA ŚWIĘTYM KRZYŻU

Święty Krzyż 1, 26-004 Bieliny, gmina Nowa Słupia  
tel. 41 317 70 21, 784 718 580; www.swietokrzysz.pl

### MUZEUW PRZYRODNICZE ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PARKU NARODOWEGO NA ŚWIĘTYM KRZYŻU

Święty Krzyż 2, 26-006 Nowa Słupia  
tel. 41 31 77 087, 690 080 034

Górę Łysiec – współcześnie znaną jako Święty Krzyż – przed wiekami, jak podaje legenda, szczególnie upodobały sobie czarownice. Podczas organizowanych przez nie sabatów odprawiane były tajemne gusła, trwała piekielna zabawa i tańce. O fakcie istnienia tam miejsca kultu pogańskiego świadczą pozostałości kamiennego wału kultowego z około VIII wieku, otaczającego szczyt góry. W dzisiejszych czasach Święty Krzyż to miejsce słynące z klasztoru po benedyktyńskiego oraz przechowywanych w nim Relikwii Drzewa Krzyża Świętego. Klasztor, będący obecnie pod opieką Misjonarzy Oblatów, szczyci się bogatą, 1000-letnią historią. Przybywający tu turyści i pielgrzymi mogą zwiedzić klasycystyczny kościół z XVIII wieku oraz kaplicę Oleśnickich, w której znajduje się relikwiarz z częstkami drzewa Krzyża Świętego, a w jej podziemiach – krypta grobowa. Wyjątkowość tego miejsca podkreśla fakt, że obszar ten został objęty ochroną i znajduje się na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

Z odbudowanej klasztornej wieży, będącej punktem widokowym, turyści mogą podziwiać niesamowite widoki na Góry Świętokrzyskie. Warto obejrzeć Wystawę Misyjną Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej oraz zobaczyć ekspozycje w Muzeum Przyrodniczym Świętokrzyskiego Parku Narodowego.





# MUZEUM ARCHEOLOGICZNE I REZERWAT KRZEMIONKI

W Sudole w pobliżu Ostrowca Św. znajduje się niezwykle miejsce – Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki. W okresie neolitu i we wczesnej epoce brązu działały tu kopalnie krzemienia pasiastego.

Architektura pradziejowych wyrobisk i krajobraz na powierzchni stanowią bezcenne świadectwo wiedzy i możliwości technicznych ludzi epoki kamienia. Nie bez powodu ten wyjątkowy relikw przeszkłości został uznany w 1994 roku za Pomnik Historii. Jest to obiekt unikatowy w skali europejskiej i światowej ze względu na swoje rozmiary i stan zachowania.

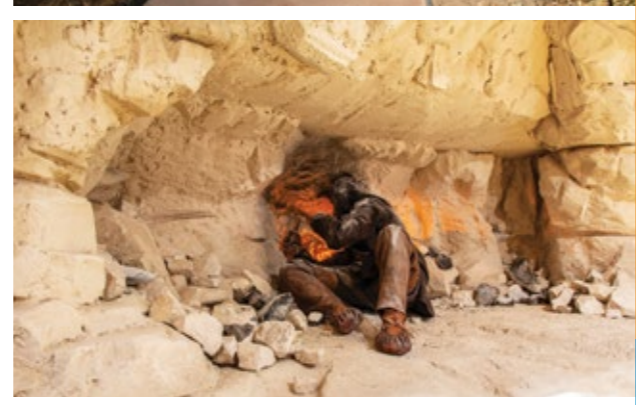
Trasa turystyczna w Krzemionkach liczy ok. 1,5 km długości i prezentuje unikatowy krajobraz nakopalniany sprzed ponad 5000 lat. Najciekawszą część trasy stanowi jej kilkusetmetrowy fragment poprowadzony pod ziemią. Umożliwia obejrzenie świetnie zachowanych pradziejowych wyrobisk górniczych. Odwiedzając krzemionkowskie kopalnie, masz niepowtarzalną okazję zobaczyć miejsca niewiele zmienione od czasu, gdy przed kilku tysiącami lat wydobywano z nich krzemienne konkracje. Podziemna trasa turystyczna w Krzemionkach jest jedynym takim obiektem na świecie otwartym dla szerszej publiczności.

W Krzemionkach można zwiedzić także wystawy muzealne i rekonstrukcję pradziejowej osady. Wystawa stała w muzeum w atrakcyjny sposób przedstawia funkcjonowanie neolitycznych kopalń oraz czasy, w których żyli i pracowali ich twórcy.

Prehistoryczne pole górnicze znajduje się na obszarze rezerwatu przyrodniczego „Krzemionki Opатовskie”. Występuje tu 31 gatunków roślin rzadkich i chronionych. Teren ten jest też ostoją wielu gatunków zwierząt.

Krzemionki, wraz z polami górniczymi Borownia i Koryczna oraz prehistoryczną osadą górniczą na wzgórzu Gawroniec w Ćmielowie, tworzącymi wspólnie Krzemionkowski Region Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego, zostały wpisane w 2019 roku na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

MUZEUM ARCHEOLOGICZNE I REZERWAT KRZEMIONKI  
Sudół 135 a,  
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski  
tel. 41 260 55 50 lub 669 970 499  
[www.muzeumostrowiec.pl/krzemionki/](http://www.muzeumostrowiec.pl/krzemionki/)

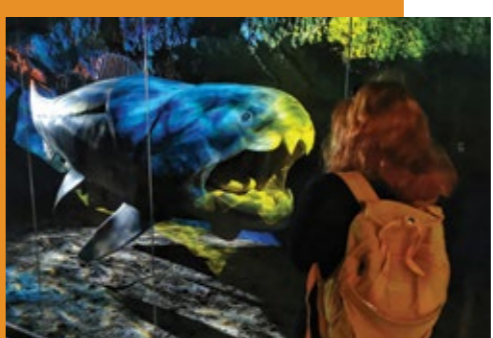


Geopark Świętokrzyski to obszar o wyjątkowym dziedzictwie naturalnym i kulturowym zlokalizowany w zachodniej części Gór Świętokrzyskich, na terytorium pięciu gmin: Kielce, Chęciny, Morawica, Nowiny i Piekoszów. Od kwietnia 2021 roku obszar ten posiada status Światowego Geoparku UNESCO. Ten urokliwy zakątek ziemi świętokrzyskiej ma do zaoferowania wiedzającym niezapomnianą podróż przez dzieje Ziemi i człowieka. Wgląd w geologiczną przeszłość sięgającą ponad pół miliarda lat umożliwiają liczne nieczynne kamieniołomy oraz skaliste wzniesienia. Krajobraz rzeźbiony ręką natury i człowieka urozmaicają wspaniałe zabytki architektury, na czele z Zamkiem Królewskim w Chęcinach, zespołem kościelno-klasztornym na Karczówce, Pałacem Biskupów Krakowskich w Kielcach czy Dworem Starostów Chęcińskich w Podzamczu Chęcińskim. Warto również odwiedzić atrakcje związane z tradycjami ludowymi takie jak Park Etnograficzny w Tokarni czy Ośrodek Tradycji Garncarskich w Chałupkach. Warto dodać, że Geopark Świętokrzyski to jedyny zakątek na świecie, gdzie z Raju do Piekła jest tylko kilka kilometrów :). Mowa oczywiście o słynnych jaskiniach położonych na terenie gminy Chęciny. Podążając tropami podziemnego świata nie sposób pominąć jaskiń na kieleckiej Kadzielni, gdzie poza wędrowką Podziemną Trasą Turystyczną można zakosztować wspaniałych widoków podczas zjazdu Tyrolką lub stać się uczestnikiem jednego z widowisk odbywających się w najpiękniej położonym amfiteatrze w Polsce. Z Kadzielni niedaleko na Wietrzną, a tam czeka na turystów niezapomniana wycieczka do głównego centrum edukacyjnego i informacyjnego Geoparku – Centrum Geoedukacji. To miejsce gdzie poprzez przygodę, zabawę i doświadczenie można poznać geologiczne dzieje regionu. Podziwiając wizualizację tropikalnego morza sprzed 360 milionów lat i jego mieszkańców, odwiedzający mają wyjątkową okazję aby stanąć oko w oko z ogromną rybą pancerną czy odbyć wirtualną podróż w czasie na pokładzie futurystycznej kapsuły 5D.

# UNESCO



## GEPARK ŚWIĘTOKRZYSKI







## BAZYLIKA KATEDRALNA

W 1171 roku biskup Gedeon ufundował na Wzgórzu Zamkowym kolegiatę pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP. Po licznych przebudowach i rozbudowach kościół przyjął wygląd wczesnobarokowej, trójnawowej bazyliki. W nawie głównej znajduje się barokowy ołtarz pochodzący z XVIII w. z obrazem Wniebowzięcia NMP pędzla Szymona Czechowicza. Ściany prezbiterium zdobią mallowidła prezentujące zaprowadzenie chrześcijaństwa w Polsce oraz śluby króla Jana Kazimierza. W nawie północnej znajduje się kaplica Pana Jezusa z XVI-wiecznym krucyfiksem ze srebrnej blachy, przedstawiająca widok Jerozolimy z czasów Chrystusa oraz tryptyk łagiewnicki z 1500 r. W nawie południowej można zobaczyć obdarzony szczególnym kultem obraz Matki Bożej Łaskawej Kieleckiej. Zewnętrzny mur nawy północnej zdobi tablica z 1782 r. prezentująca wzory miar i wag, litery alfabetu oraz podstawowe zasady wiary chrześcijańskiej.

Bazylika Katedralna p.w. Wniebowzięcia NMP w Kielcach  
Plac NMP 3, 25-010 Kielce  
tel. 41 344 63 07  
www.kielcekatredra.pl

## DAWNY PAŁAC BISKUPÓW KRAKOWSKICH

Dawny Pałac Biskupów Krakowskich wzniesiony w latach 1637–1644 z inicjatywy krakowskiego biskupa Jakuba Zadzika, stanowi najcenniejszy zabytek architektoniczny w Kielcach. Jest to jedyna w Polsce tak doskonale zachowana rezydencja z epoki Wazów. Główne ekspozycje stanowią odtworzone zabytkowe XVII i XVIII-wieczne wnętrza z unikatowymi stropami ramowymi z warsztatu Tomasza Dolabelli, polichromowanymi stropami belkowymi i fryzami podstropowymi, w których prezentowane są najwyższej klasy, renesansowe, manierystyczne i barokowe meble, tapiserie, malarstwo ze szkół włoskich i niderlandzkich, a także rodzime, reprezentacyjne portrety sarmackie oraz mieszcząca się w północnym skrzydle Galeria Malarstwa Polskiego i Europejskiej Sztuki Zdobniczej. Tu prezentowane są najcenniejsze zabytki malarstwa polskiego (poczynając od wieku XVII, a na latach 60. XX wieku kończąc) oraz rzemiosła artystycznego, plasujące kieleckie zbiory w rzędzie najciekawszych kolekcji w Polsce. Na parterze Pałacu udostępnione jest dla zwiedzających Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego. Z tyłu Pałacu zlokalizowany jest ogród włoski.

Muzeum Narodowe –  
dawny Pałac Biskupów Krakowskich  
Plac Zamkowy 1, 25-010 Kielce  
kasa biletowa: tel. 41 344 23 18, 344 40 14  
www.mnki.pl



## MUZEUM ZABAWEK I ZABAWY

Placówka jest największym i najstarszym muzeum zabawek w Polsce. Obiekt mieści się w zabytkowym XIX-wiecznym budynku dawnych hal targowych przy Placu Wolności. Zwiedzanie ekspozycji jest dla dzieci niezwykle przygodą, a dla dorosłych podróżą do czasów dzieciństwa. W muzealnych zbiorach możemy podziwiać zabawki historyczne, lalki z całego świata, największy zbiór zabawek ludowych w Polsce, marionetki teatralne, bogate zbiory ikonograficzne, współczesne zbiory większości spółdzielni zabawkarskich oraz kolekcje modelarskie. Oprócz zwiedzania wystaw, muzeum zaprasza na warsztaty i spotkania dla najmłodszych i ich opiekunów.



Muzeum Zabawek i Zabawy  
Plac Wolności 2, 25-367 Kielce  
tel. 41 344 40 78  
rezerwacja: 41 343 37 06  
690 559 979  
www.muzeumzabawek.eu

# KIELCE serce regionu

## KARCZÓWKA

Karczówka to malownicze wzgórze położone w zachodniej części Kielc, na szczycie którego znajduje się piękny pobernardyński klasztor z XVII wieku. W kościelnej kruchcie zachowała się tablica erekcyjna z 1626 roku. Wewnątrz zespołu klasztornego na szczególną uwagę zasługuje kaplica św. Barbary z interesującą barokową rzeźbą patronki górników w ołtarzu, z wykopanej nieopodal Karczówki w 1646 r. bryły galeny – rudy ołowiu, oraz Wystawa Misyjna im. św. Jana Pawła II.



Klasztor Pallotynów na Karczówce  
pl. Karczówka Klasztor 1  
25-755 Kielce  
tel. 41 243 61 03, 882 101 217  
www.karczowka.com





## KULTURALNE KIELCE

Kielce to gospodarcza, turystyczna i kulturalna stolica regionu świętokrzyskiego. Miasto pełne jest pubów, dyskotek, restauracji oraz małych kawiarenek posiadających niepowtarzalny klimat. W gronie przyjaciół i znajomych można potańczyć, posłuchać dobrej muzyki, skorzystać z bogatej oferty restauracji, serwujących oprócz tradycyjnej polskiej kuchni również dania kuchni z całego świata. Ale Kielce to nie tylko restauracje i puby, to także dobre kino, teatr, filharmonia i wiele innych miejsc oferujących bogaty repertuar kulturalny.

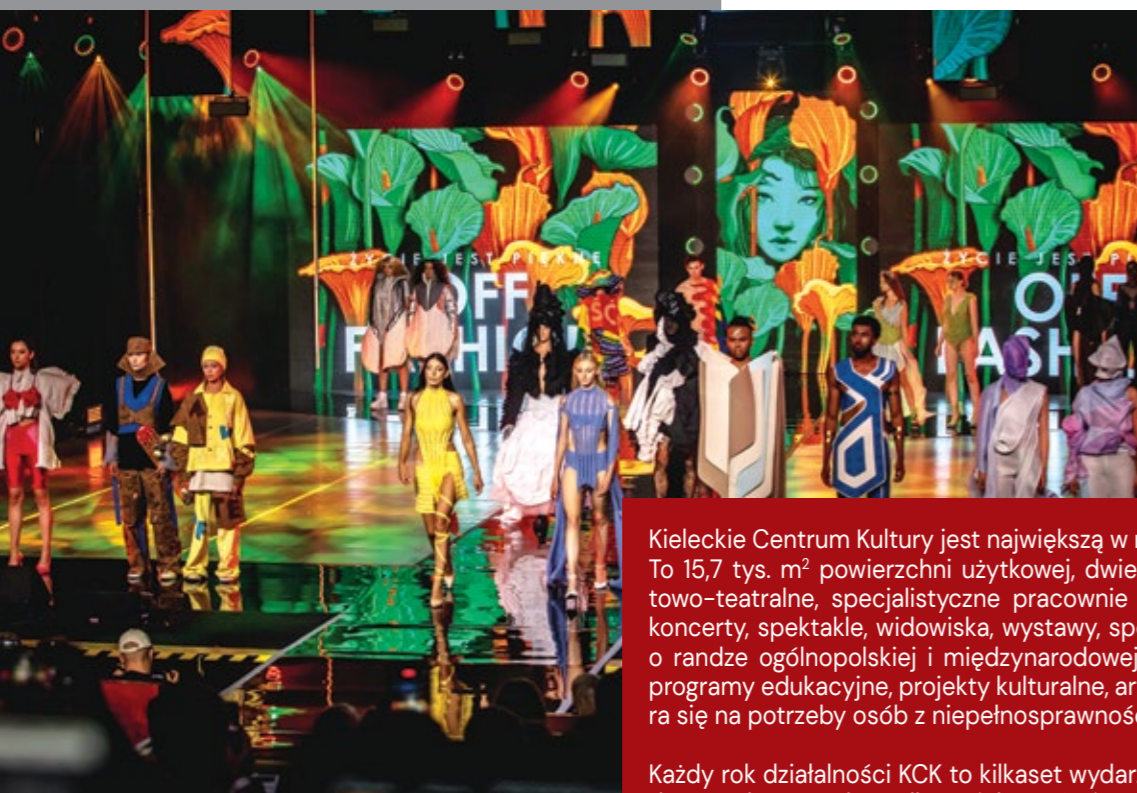
[www.pik.kielce.pl](http://www.pik.kielce.pl)

## KIELECKI TEATR TAŃCA

Kielecki Teatr Tańca istnieje jako jeden z trzech instytucjonalnych teatrów tańca w Polsce. Placówka nie tylko kształci młodych tancerzy, ale także realizuje z ogromnym sukcesem przedsięwzięcia taneczne. Kielecki Teatr Tańca zadebiutował spektaklem „Uczucia”, którego premiera odbyła się w grudniu 1995 r. na deskach Teatru im. Stefana Jaracza w Olsztynie. Od początku istnienia składa się ze 120 tancerzy, którzy z pasją, zaangażowaniem i systematyczną pracą tworzą przedstawienia taneczne o charakterze kameralnym oraz duże przedsięwzięcia z udziałem orkiestry symfonicznej i chóru. „Dla Ciebie Panie”, „Zdarzyło się w Jeruzalem”, „Femme Fatale” z udziałem Justyny Steczkowskiej, „7 Bram Jerozolimy”, „Zakochany Paryż”, „Pasja” to oczywiście tylko cząstka jakże bogatego repertuaru, który warto zobaczyć...

### KIELECKI TEATR TAŃCA

Plac Moniuszki 2B  
25-334 Kielce  
tel. 41 361 27 46  
tel. 41 36 76 712  
[www.ktt.pl](http://www.ktt.pl)



## KIELECKIE CENTRUM KULTURY

Plac Moniuszki 2B  
25-334 Kielce  
41 36 76 711 lub 722  
[www.kck.com.pl](http://www.kck.com.pl)

Kieleckie Centrum Kultury jest największą w regionie instytucją kulturalną. To 15,7 tys. m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej, dwie nowoczesne sceny koncertowo-teatralne, specjalistyczne pracownie i pomieszczenia. Organizuje koncerty, spektakle, widowiska, wystawy, spotkania, festiwale i przeglądy o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej. Realizuje również autorskie programy edukacyjne, projekty kulturalne, artystyczne i społeczne, otwiera się na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Każdy rok działalności KCK to kilkaset wydarzeń artystycznych, m.in.: Międzynarodowy Konkurs dla Projektantów i Entuzjastów Mody OFF Fashion, Festiwal Form Dokumentalnych NURT czy Memorial to Miles Targi Kielce Jazz Festival. Cyklicznie organizowane są wystawy prac najwybitniejszych polskich artystów w Galerii Sztuki Współczesnej Winda.

### URZĄD MIASTA KIELCE

ul. Rynek 1, 25-303 Kielce

Biuro Obsługi Interesanta: tel. 41 36 76 009 lub 41 36 76 099

Bezpłatna infolinia: tel. 800 166 726

[www.kielce.eu](http://www.kielce.eu)



## WZGÓRZE ZAMKOWE - INSTYTUT DIZAJNU ORAZ OSRODEK MYŚLI PATRIOTYCZNEJ I OBYWATELSKIEJ

Instytut Dizajnu to nowoczesne centrum wystawiennicze i konferencyjne. W unikatowej architekturze budynku XIX-wiecznego więzienia mieszczą się wyjątkowe wnętrza Galerii Głównej oraz Galerii Brama. W galerii i przestrzeni ID organizowane są wystawy, które prezentują polski i światowy dizajn. Główne założenia działalności ID to promocja, eksperyment, produkcja i edukacja. Bazę dla realizacji działań ID stanowią pracownie z bogatym zapleczem technicznym. Każda z nich przygotowana jest do pełnienia funkcji dydaktycznych, praktyk oraz rezydencji artystycznych.

OMPIO to miejsce pamięci i edukacji historycznej. Przewodnią myślą nowoczesnej, multimedialnej ekspozycji edukacyjnej jest polska droga do wolności XIX-XX w. Koncepcję wystawy opracował Mirosław Nizio – twórca ekspozycji w Muzeum Powstania Warszawskiego. Na co dzień w OMPiO odbywają się lekcje i warsztaty prowadzone w oparciu o kontakt z „żywą historią” (mapy, dokumenty, relacje świadków historii, ekspozyty).

### WZGÓRZE ZAMKOWE

ul. Zamkowa 3, 25-009 Kielce, tel. 41 367 68 01 w. 101  
[www.wzgorzezamkowe.com](http://www.wzgorzezamkowe.com)

# KIELCE serce regionu

## FILHARMONIA ŚWIĘTOKRZYSKA IM. OSKARA KOLBERGA

Filharmonia Świętokrzyska im. Oskara Kolberga to jedyna tego typu placówka w całym Regionie Świętokrzyskim. Jest głównym organizatorem koncertów symfonicznych, kameralnych, recitali oraz innych form prezentacji utworów muzycznych.

Propaguje polską i zagraniczną twórczość muzyczną, prezentuje dorobek kompozytorów klasycznych oraz artystów współczesnych, patronuje amatorskiemu ruchowi muzycznemu oraz uczestniczy w edukacji muzycznej dzieci i młodzieży poprzez koncerty i audycje muzyczne odbywające się w szkołach i przedszkolach regionu.

ul. Żeromskiego 12, 25-369 Kielce  
tel. 41 368 11 40, 41 365 54 83 (kasa biletowa)  
[www.filharmonia.kielce.pl](http://www.filharmonia.kielce.pl)







**MUZEUM HAMMONDA**  
ul. Zamkowa 5, 25-009 Kielce  
tel. 41 367 62 95  
www.muzeumhammonda.pl

## MUZEUM HAMMONDA

Muzeum Hammonda zaprasza na krótką lekcję historii łączącą muzykę z techniką. Muzeum to powieść o życiu Laurensa Hammonda, jego twórczości i niesamowitym wynalazku, który zmienił światową scenę muzyki rozrywkowej. A wszystko to w wyjątkowej pałacowej scenerii. Pierwszym obiektem po przekroczeniu progu kompleksu Pałacyku Zielińskiego, jaki napotyka zwiędzający jest pomnik Laurensa Hammonda zasiadającego za swoimi organami. Chwilę potem wkraczamy już w świat magii złożonej z historii, obrazów i dźwięku. Swoją wyjątkowość Muzeum Hammonda potwierdza faktem, że jest jedynym tego typu obiektem na świecie. Ekspozycja podzielona jest na kilka modułów tematycznych: historia, Hammond w Polsce, Hammond na świecie, strefa dźwięku, Hammond Club, Leslie, Mój Hammond. Jedną z sal poświęconą jest Andrzejowi Zielińskiemu (Skaldowie). Na wystawie stałej instrumentów można podziwiać: ponad 60 modeli organów Hammonda, 27 modeli zegarów, stolik do tasowania i rozdawania kart do brydża. Dla pasjonatów atrakcją jest możliwość porównania brzmień różnych modeli organów jak też zagrania na... „grających schodach”.



## OGRÓD BOTANICZNY W KIELCACH

**GEONATURA KIELCE – OGRÓD BOTANICZNY**  
ul. Jagiellońska 78, 25-734 Kielce  
tel.: 41 367 64 68 lub 69  
www.geonatura-kielce.pl  
/ogrodobotaniczny/pl

Ogród Botaniczny w Kielcach położony jest na południowo-wschodnich stokach Góry Karczówki na powierzchni ok. 11 ha. Podstawowym założeniem Ogródu jest zachowanie i prezentacja flory regionalnej, która wyróżnia się dużym bogactwem na tle całego kraju. Ogród Botaniczny w Kielcach jest także jedynym ogrodem w Europie, który na swoim terenie posiada odślonięcie geologiczne. Doskonale widać w nim wejścia do jaskiń, skamieniałości sprzed 360 mln lat oraz żyły galeny (rudę ołowiu).

Wśród blisko 40-tu kolekcji roślinnych najbardziej interesującymi są: różanka, wrzosowisko, kolekcja traw ozdobnych (tzw. ogród mgieł), dział flory wodnej i bagiennej obejmujący 4 zbiorniki wodne oraz rozległe alpinarium prezentujące gatunki roślin górskich z wodospadem. Na uwagę zasługuje także kolorystyczna rabata-kontynenty wykonana w skali 1:600 000, 5 ogródków tematycznych oraz chroniona in situ murawa kserotermiczna z szeregiem rzadkich i zagrożonych gatunków roślin stepowych. Wszystkie kolekcje są sukcesywnie uzupełniane i wzbogacane różnymi gatunkami roślin i ich odmianami.

Ogród Botaniczny w Kielcach to także miejsce prowadzenia edukacji przyrodniczej (warsztaty, spacer tematyczny, gry i zabawy edukacyjne). Stanowi on zieloną enklawę w centrum miasta doskonale sprawdzającą się do rekreacji i wypoczynku. Pomogą w tym wolnostojące leżaki oraz ogrodowa kawiarnia, gdzie można napić się aromatycznej kawy lub zjeść coś słodkiego.



## DWORZEC AUTOBUSOWY

**DWORZEC AUTOBUSOWY**  
ul. Czarnowska 12  
25-504 Kielce  
tel. 41 250 79 90  
www.dworzec.kielce.pl

Jedną z najciekawszych budowli użytkowych w Polsce, która do dziś zdołała przetrwać z Kielca. Dworzec PKS przypominający UFO już od 1984 r. stał się wizytówką miasta. Dzięki okrągłemu kształtowi każdy z pasażerów miał do pokonania tę samą drogę od centrum dworca na stanowisko odjazdu. Po wielu latach dworzec doznał gruntownego remontu. Historię dworca widzimy w pamiątkach po poprzednim obiekcie, jedną z nich jest ściana wyłożona tłuczonymi porcelanowymi talerzami z Ćmielowa. Zachowany został również filar i jedna z ławeczek dawnego dworca. Obecnie na dworcu pasażerowie mogą również skorzystać z Poczty na dVoRcu – Mediateki, najnowocześniejszej biblioteki w Świętokrzyskiem. W nowoczesnym Punkcie Promocji Kielce turysta znajdzie bezpłatne mapki i przewodniki oraz dowie się, co zwiedzić w mieście i okolicach. Co więcej, przestrzeń biura jest wykorzystywana na wystawy czasowe i prelekcje.

**PUNKT PROMOCJI KIELCE**  
ul. Czarnowska 12  
25-504 Kielce  
tel. 797 608 450  
informacja@kielce.travel



## MANUFATURA SŁODYCZY

Manufaktura Słodczy mieści się w Aptece Wyobraźni będącej częścią Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach. W manufakturze każdy może się przekonać jak w magiczny sposób bez użycia maszyn powstają kolorowe lizaki i cukierki oraz wziąć udział w warsztatach ręcznego wyrabiania czekolady. Pokazy karmelowe i warsztaty czekoladowe będą interesujące zarówno dla osób indywidualnych jak i grup zorganizowanych.

W Manufakturze działa mała kawiarenka w której w oryginalnych wnętrzach serwowane są: kawa, świeżo wyciskane soki oraz wsmienione ciasta i ręcznie robione desery. W lokalu znajdują się także bezpłatna mini sala zabaw dla dzieci do lat 5 oraz ogólnodostępna biblioteczka z książkami dla najmłodszych. Toalety w lokalu wyposażone są w przewijaki dla niemowląt oraz udogodnienia dla niepełnosprawnych. Odwiedziny w Manufakturze Magia Karmelu są niezapomnianym przeżyciem dla wszystkich odwiedzających – dużych i małych!

**MANUFATURA SŁODYCZY & KAWIARNIA FAMILIJNA MAGIA KARMELU**  
ul. Mickiewicza 1, 25-352 Kielce  
tel. 537 950 750  
www.magiakarmelu.pl



## SANDOMIERZ

Zachowało się tu ponad 120 zabytków architektury z różnych epok. Do najwyższej klasy zaliczane są: średniowieczny układ urbanistyczny miasta z renesansowym ratuszem w centrum rynku oraz jeden z najstarszych obiektów ceglanych w naszym kraju – kościół św. Jakuba. Czasy Króla Kazimierza Wielkiego (XIV wiek) pamiętają: Zamek Królewski – obecnie siedziba Muzeum Zamkowego w Sandomierzu, Brama Opatowska – jedyna zachowana do dziś brama w systemie obwarowań murów obronnych oraz katedra z XIV wieku, z cennymi freskami bizantyjsko-ruskimi wewnątrz. W późnorenesansowym Collegium Gostomianum z XVII wieku od ponad 400 lat funkcjonuje jedna z najstarszych szkół średnich w kraju, a Dom Długosza – doskonale zachowany przykład gotyckiego domu mieszkalnego – mieści wewnątrz bogate zbiory Muzeum Diecezjalnego. Na turystów czeka również około 470-metrowa Podziemna Trasa Turystyczna.



Wielbiciele serialowego księdza Mateusza Źmigrodzkiego mogą zobaczyć unikalną na skalę kraju wystawę „Świat Ojca Mateusza”, gdzie niecodzienną atrakcją są naturalnych rozmiarów woskowe postaci aktorów.



## MUZEUM ZAMKOWE W SANDOMIERZU

Zamek Królewski z XIV w. – na miejscu drewnianego grodu wzniesiono murowaną gotycką budowlę, z wieżą obronną i murem zamkowym. Miejsce licznych wydarzeń historycznych. Przebudowany z gotyckiego zamku w renesansową rezydencję. Został wysadzony w czasie potopu szwedzkiego. Ocalałe skrzydło zachodnie, przekształcono w wolno stojący budynek typu pałacowego. Po III rozbiore przeznaczony na sąd i więzienie, które funkcjonowało w jego murach ponad 160 lat.

Od 1986 roku siedziba Muzeum Zamkowego. W jego zbiorach znajdują się zabytki o charakterze historycznym, literackim, etnograficznym, artystycznym i archeologicznym. Prezentowane w nim są m.in. Szachy Sandomierskie z XII–XIII wieku, kolekcja malarstwa z XIX–XX w., czy jedyna w kraju zachowana sukmana sandomierska. Na stałych ekspozycjach zobaczyć można działo oktawa kartauny z XVII w., srebra stołowe i toaletowe z tzw. „skarbu małachowskiego”, zbiory numizmatyczne i wiele innych cennych obiektów. Ponadto można podziwiać widok na najdłuższą z rzek Polski z najstarszej część zamku, baszty zwanej „kurzą nogą” z ok. 1480 r., oraz obejrzeć miniatury najważniejszych sandomierskich zabytków znajdujących się na dziedzińcu zamkowym.



MUZEUM ZAMKOWE W SANDOMIERZU  
ul. Zamkowa 12, 27-600 Sandomierz, tel. 15 644 57 57  
www.zamek-sandomierz.pl

12



# SANDOMIERZ

KRÓLEWSKIE MIASTO  
KRÓLEWSKIE MIASTO  
KRÓLEWSKIE MIASTO  
KRÓLEWSKIE MIASTO



www.swietokrzyskie.travel

13





## GÓRY PIEPRZOWE I WĄWÓZ KRÓLOWEJ JADWIGI

Góry Pieprzowe liczą około 500 mln lat. Utworzono tu unikatowy w Europie rezerwat geologiczno-przyrodniczy, na terenie którego dominuje dzika róża i granatowo owocujące jałowce. Stąd też roztacza się piękny widok na dolinę Wisły oraz skarpę Starego Miasta. Drugim cennym obiektem przyrodniczym w Sandomierzu jest głęboki, miejscami na 10 m i długi na 500 m, lessowy Wąwóz Królowej Jadwigi. To właśnie tędy, goszcząc w Sandomierzu, przechadzała się Królowa Jadwiga.



# KRÓLEWSKIE MIASTO SANDOMIERZ

## REJSY STATKIEM PO WIŚLE

Podczas rejsu podziwiać można urzekającą panoramę Sandomierza położonego na wysokiej skarpcie. Niezapomnianych wrażeń dostarczą „Rejsy o zachodzie słońca” z postojem w doskonałym miejscu widokowym. Bezpośredni kontakt z naturą oraz nadbrzeżnymi pejzażami zapewniają całodziennie spływy środkowym przełomem Wisły z Sandomierza do Baranowa Sandomierskiego lub Annapola.



**CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ**  
Rynek 20, 27-600 Sandomierz  
tel. 15 644 61 05, 882 928 877  
[www.sandomierz.travel](http://www.sandomierz.travel)

## ŚWIATOWA STOLICA KRZEMIENIA PASIASTEGO

Sandomierz to także stolica „kamienia optymizmu”, bo tak nazywany jest krzemień pasiasty. Odkrycie krzemienia dla jubilerstwa zawdzięcza się artyście Cezaremu Łutowiczowi, który w swojej pracowni zaraża optymizmem i tworzy niepowtarzalne dzieła. W Muzeum Zamkowym można podziwiać jedyną na świecie kolekcję jubilerską z wykorzystaniem krzemienia pasiastego. Co roku organizowany jest Festiwal Krzemienia Pasiastego z licznymi wydarzeniami towarzyszącymi.



**„GOLD & SILVER GALLERY” GALERIA CEZARY ŁUTOWICZ**  
Plac Poniatowskiego 4, 27-600 Sandomierz  
tel. 15 832 32 97

**GALERIA OTWARTA**  
Rynek 2, 27-600 Sandomierz  
tel. 15 832 78 28, [www.galeriaotwarta.pl](http://www.galeriaotwarta.pl)



## CZARY NAPARY

To miejsce, w którym odbędziesz niezwykłą podróż w czasie i dowiesz się, że dzięki ziołom ludzie odżytkiwali zdrowie, ale też wpadali w śmiertelne kłopoty. Twoim przewodnikiem po niezwykłym świecie roślin będzie Marcin z Urzędowa, XVI-wieczny botanik, który mieszkał i tworzył w Sandomierzu. Wędrując salami wystawowymi zobaczysz portrety najsympliczniejszych trucich w historii, poznasz mroźne krew w żyłach opowieści o zatrutych przedmiotach. Zobaczysz też grządkę z ziołami, których lepiej nie zrywać. Wystawa prezentuje także eliksiry, które znane były słynnej rodzinie Borgiów, jak i bardziej współczesne metody odtruwania. Czary Napary to jedyna w Polsce interaktywna wystawa o magicznej mocy roślin i grzybów.

**CZARY NAPARY**  
**AKADEMIA ZIOŁOWA MARCINA Z URZĘDOWA**  
Rynek 4, 27-600 Sandomierz  
tel. 574 639 690, [www.czarynapary.pl](http://www.czarynapary.pl)







## ZAMEK – KRZYŻTOPÓR

INSTYTUCJA KULTURY  
ZAMEK KRZYŻTOPÓR W UJEŹDZIE  
Ujazd 73, 27-570 Iwaniska  
tel. kasa 15 860 11 33, adm. 511 453 697  
www.krzyztopor.org.pl

Zamek Krzyżtopór w Ujeździe to obecnie jedna z największych budowli w Polsce, zachowanych w stanie trwałej ruiny. Został wybudowany w latach 1621-1644 jako rezydencja magnacka Krzysztofa Ossolińskiego, wojewody sandomierskiego w stylu „palazzo in fortezza”. Legenda głosi, że zamek został zbudowany na wzór kalendarza i posiadał 4 baszty – tyle ile jest pór roku, 12 dużych sal – tyle ile jest miesięcy, 52 komnaty – tyle ile jest tygodni i 365 okien – tyle ile jest dni w roku.

W sezonie turystycznym organizowanych jest wiele wydarzeń mających na celu popularyzowanie historii i promowanie regionu. W wybrane wieczory Turyści mogą wyruszyć na spotkanie z krzyżtoporskimi duchami podczas Nocnych Zwiedzania w dwóch wersjach – standard oraz premium. Dużą popularnością cieszy się również oferta dla grup zorganizowanych w postaci warsztatów edukacyjno-artystycznych. Zamek można zwiedzać z przewodnikiem, indywidualnie lub z bezpłatną aplikacją mobilną. Na terenie obiektu znajduje się sklepik z pamiątkami i kawiarnia.



## PAŁAC POPIELÓW W KUROZWĘKACH

W drugiej poł. XIV w. w Kurozwękach zbudowany został zamek, znany z dokumentu z 1400 roku jako „castrum Curoswank”. W XVIII wieku założenie mieszkalno-obronne całkowicie przekształcono w barokowo-klasycystyczną rezydencję. Turyści mogą zwiedzić wnętrza kurozwęckiego pałacu wraz z piwnicami oraz skorzystać z noclegów w stylowych wnętrzach pałacu, oranżerii i oficyny.

Niecodzienną atrakcją jest stado bizonów amerykańskich, które można oglądać z wnętrza wozu „safari bizon”. A w restauracji skosztować potraw z mięsa bizona. W jednym z budynków przed pałacem znajduje się pierwszy restauracyjny browar powstały w województwie świętokrzyskim. To wyjątkowe miejsce, gdzie nie tylko spróbujesz warzonego lokalnie piwa, ale też spędzisz miło czas. Miłośnicy aktywnego wypoczynku mogą wybrać przejażdżkę konno lub spacer ścieżkami labiryntu na polu kukurydzy.

ZESPÓŁ PAŁACOWY SP. Z O.O.  
ul. Zamkowa 3, 28-200 Kurozwęki, tel. 15 866 72 72, 15 866 72 71  
www.kurozweki.com; www.bizony.com

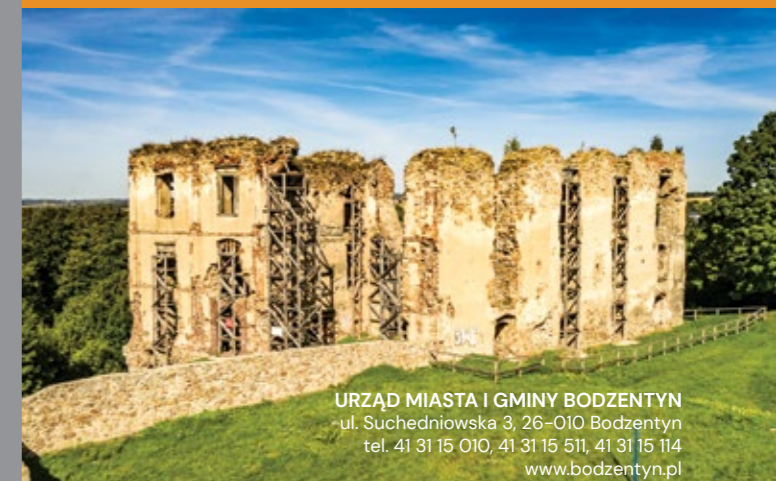


# ZAMKI I PAŁACE

## ZAMEK W BODZENTYNIE

W II poł. XIV w. wzniesiono murowany, gotycki zamek z czworoboczną wieżą, otoczony fosą. Powstał on z inicjatywy biskupa Floriana z Mokrska herbu Jelita. Warownia połączona z fortyfikacjami miejskimi przez kilka stuleci stanowiła ulubione miejsce pobytu duchownych. W II poł. XVI w. zamek został gruntownie przebudowany przez biskupa Franciszka Krasieńskiego na renesansową rezydencję. Prócz trzykondygnacyjnego gmachu głównego powstały wówczas dwa obiekty: dla gości i dla służby. W 1691 r., dzięki dwóm bocznym skrzydłom, warownia uzyskała kształt podkowy. Po wybudowaniu w Kielcach Pałacu Biskupów Krakowskich obiekt stracił swe znaczenie i w XIX w. popadł w ruinę. Niegdyś zamek był wielką rezydencją, na którą składał się też ogród włoski rozciągający się do terenu pobliskiego kościoła pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika. Dziś widoczne są tylko mury pierwotnej budowli średniowiecznej, z zachowanym późnorenansowym portalem głównym wykonanym z czerwonego piaskowca.

PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ W BODZENTYNIE  
ul. Rynek 11, 26-010 Bodzentyń  
tel. 693 690 333



URZĄD MIASTA I GMINY BODZENTYN  
ul. Suchedniowska 3, 26-010 Bodzentyń  
tel. 41 31 15 010, 41 31 15 511, 41 31 15 114  
www.bodzentyń.pl



## PAŁAC KOŁŁATAJÓW W WIŚNIOWEJ

To piętrowy budynek, na planie prostokąta. W jego wnętrzu znajduje się dziewiętnastowieczna klatka schodowa nawiązująca do baroku oraz portyk z sześciu kolumn toskańskich. W pałacu mieści się Izba Pamięci ks. Hugona Kołłątaja oraz jego gabinet. Można tu zobaczyć dokumenty wydane za życia sławnego Polaka oraz pogłębić wiedzę na jego temat i Konstytucji 3 Maja. Znajduje się tu sala ślubów oraz galeria malarstwa lokalnych artystów. Park, w którym usytuowany jest pałac, swą historią sięga I połowy XVIII wieku. Zabytek poddany został gruntownej renowacji. Gmina Staszów pozyskała na to zadanie dofinansowanie z RPO Woj. Świętokrzyskiego 2014-2020, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz z PROW na lata 2014-2020.

PAŁAC KOŁŁATAJÓW W WIŚNIOWEJ  
Wiśniowa 11, 28-200 Staszów.  
tel. 15 823 51 43  
www.staszow.pl





## ZAMEK KRÓLEWSKI W CHĘCINACH

O rozwoju Chęcin zadecydowały przede wszystkim złoża cennych kruszców: ołowiu, srebra oraz miedzi. W malowniczej panoramie miasta królują dziś ruiny gotyckiego zamku, wybudowanego około 1300 roku na górze zwanej Zamkową. Zwiedzając warownię można spotkać ducha dawnej mieszkanki zamku – Królowej Bony. Biała Dama pojawia się zawsze podczas „Nocy na Zamku w Chęcinach” – bogatej w atrakcje, emocjonującej, cyklicznej imprezie organizowanej w okresie letnim. Po rewitalizacji przeprowadzonej w latach 2013 – 2015 Zamek Królewski w Chęcinach w nowej odsłonie posiada ciekawą propozycję zwiedzania łączącą dobrą zabawę, edukację oraz rozrywkę. W tym historycznym miasteczku obiektami godnymi polecenia są też: renesansowa kamienica Niemczówka z Muzealną Izbą Pana Wołodyjowskiego, kościół parafialny z XIV w., kościół i klasztor Franciszkanów z burzliwą historią przeplatającą sacrum i profanum, kościół przy klasztorze ss. Bernardynek oraz liczna architektura pożydowska.



**CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ I HISTORYCZNEJ GMINY CHĘCINY „NIEMCZÓWKA”**  
ul. Małogoska 7, 26-060 Chęciny  
tel. 41 315 18 29  
www.cit.checiny.pl

**ZAMEK KRÓLEWSKI W CHĘCINACH**  
ul. Jędrzejowska b.n., Chęciny  
Biuro: ul. Małogoska 7  
26-060 Chęciny  
tel. 41 308 00 48  
www.zamek.checiny.pl



## ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY W PODZAMCZU CHĘCIŃSKIM

Na początku XVII wieku, na zlecenie starosty chęcińskiego, Jana Branicznego powstał dwór obronny. Kiedy to znajdujący się w pobliżu Zamek Królewski został zniszczony przez Szwedów, do Podzamcza przeniesiono siedzibę starosty chęcińskiego. Wówczas siedzibę obronną przekształcono na reprezentacyjny pałac, prawdopodobnie wg projektu architekta Tylmana z Gameren.

Współcześnie, z pierwotnego założenia zachował się główny budynek dworu obronnego, oficyna oraz resztki fosy. Wnętrze pałacu utrzymane jest w barokowym klimacie, są sklepienia kolebkowe i kolebkowo-krzyżowe. Dwór posiada dwa narożne alkierze, stanowiące charakterystyczny element architektury polskiej przełomu XVI i XVII w. Do zespołu należy również ozdobna brama wjazdowa w formie łuku triumfalnego, wzniesiona (wg przekazów) na przywitanie króla Jana III Sobieskiego wracającego z Wiednia. Zespół Pałacowo-Parkowy to jedyny na terenie Województwa Świętokrzyskiego przykład rezydencji z okresu tzw. dojrzałego baroku.

*Od 2010 roku teren i nieruchomości znajdują się w dyspozycji Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego. Udało się wyremontować dwór, odrestaurować bramę Jana III Sobieskiego oraz odtworzyć przepiękny ogród włoski. Od września 2014 roku można także odwiedzać Centrum Nauki „Leonardo da Vinci” wzorowane na popularnym Centrum Nauki „Kopernik” w Warszawie.*



**REGIONALNE CENTRUM NAUKOWO-TECHNOLOGICZNE**  
Podzamcze 45, 26-060 Chęciny, tel. 41 343 40 50  
www.rcnt.pl



ul. Szkolna 8, 28-225 Szydłowie  
www.odkrywaj.szydlow.pl

## JAGIELLOŃSKI PAŁAC KRÓLEWSKI

To jedyna, integralnie zachowana, średniowieczna rezydencja królów polskich w dawnych granicach Królestwa Polskiego. Podzielona jest na dwie części: reprezentacyjną – audiencyjną i prywatną komnatę. Król Władysław Jagiełło wizał Szydłowie aż 17 razy, a podczas pobytów w Szydłowie, sprawował w pałacu sądy. Do tej pory obiekt miał formę trwałej ruiny. Po rewitalizacji w 2019 r. pałac zadasowano i przystosowano do ruchu turystycznego. W zamku można zwiedzić prywatną komnatę królewską wraz z kominem, zaś w przyziemiu salę tortur oraz unikatowy na ziemiach polskich zabytek techniki – średniowieczne piece hypokaustyczne, które służyły do ogrzewania sali tronowej ciepłym powietrzem.

## DWÓR I FORTALICJA W SOBKOWIE



**FORTALICJA W SOBKOWIE**  
ul. Stanisława Sobka 15, 28-305 Sobków  
tel. 509 326 536, 509 326 537  
www.zameksobkow.pl

Stanisław Sobek z Sulejowa w latach 1560–1570 wznosił malowniczą fortalicję zlokalizowaną w pobliżu rzeki Nidy. Obiekt ten, wraz z wybudowanym przez Szaniawskich (ok. 1770 r.) klasycystycznym pałacem, będącym obecnie w stanie ruiny, stanowi interesujący zespół podworski. Fortalicja pierwotnie zamknięta była z czterech stron murem obronnym, z basztami w czterech narożach. Do dziś widoczne są pozostałości murów i trzy baszty. Ruiny pałacu zachowały cztery jońskie kolumny w części środkowej, a w elewacji bocznej pd.-wsch. z ok. 1800 r. zobaczyć można ryzalit z zamurowanymi arkadami i półkolisty tympanon z kartuszem stiukowym. Na kartuszu widoczne są rogi obfitości, girlandy oraz litery Stanisława Szaniawskiego, krajczego koronnego i jego żony Anny z Kluszewskich.

*Fortalicja w Sobkowie została częściowo wyremontowana. Znajdują się tu pokoje gościnne (50 miejsc noclegowych) oraz stylowa restauracja „Pod Zakutym Łbem”, serwująca potrawy staropolskie. Obecni właściciele zapewniają też dodatkowe atrakcje: naukę jazdy konnej, przejażdżki zabytkowymi powozami, spływy gondolą po rzece Nidzie, spływy kajakowe, pokazy sokolnicze, pokazy rycerskie oraz prowadzą pensjonat dla koni.*



# ŚWIĘTOKRZYSKI SZLAK ARCHEO-GEOLOGICZNY

Góry Świętokrzyskie to prawdziwa skarbnica wiedzy i tajemnic dla miłośników geologii, paleontologii czy archeologii. Odkrywane od kilkudziesięciu lat tropy dinozaurów i kopalnych gadów, a zwłaszcza sensacyjne odkrycie śladów tetrapoda, stanowią dodatkowe świadectwo wyjątkowego charakteru tego regionu. Zwiedzanie warto rozpocząć od Świętokrzyskiego Szlaku Archeo-Geologicznego. Najmłodszych na tym szlaku zapewne ucieszy wizyta w JuraParku w Bałtowie lub wycieczka niezwykłymi korytarzami kopalni w Krzemionkach. Dorosli chętnie zobaczą słynne już na cały świat ślady tetrapoda w rezerwacie Zachelmie lub najpiękniejszy w Polsce, malowniczy amfiteatr w rezerwacie Kadzielnia. Jedni i drudzy chętnie odwiedzą nowoczesne, niezwykłe Centrum Geoedukacji w rezerwacie Wietrznia w Kielcach oraz urokliwe skałki i jaskinie w okolicach Chęcín. Dla wszystkich obowiązkową atrakcją jest wizyta w sanktuarium Świętego Krzyża i wejście na gołoborze opisywane we wszystkich podręcznikach geografii. Niedowiarkom, którzy wątpią w istnienie Piekła i Raju pokażemy, że takie miejsca istnieją i to zaledwie w odległości 7 km od siebie. Poszukiwacze skarbów w postaci skamieniałości i minerałów znajdą na stronie szlaku [www.szlakarcheogeo.pl](http://www.szlakarcheogeo.pl) praktyczne wskazówki, dotyczące skutecznego poszukiwania najładniejszych okazów. Portal ten zawiera gotowe propozycje wycieczek po szlaku.

## Wybrane obiekty na szlaku:

### REZERWAT WIETRZNA – CENTRUM GEOEDUKACJI

Rezerwat Wietrznia z Centrum Geoedukacji zarządzany przez Geonaturę Kielce to miejsce, w którym poprzez przygodę i zabawę można „poczuć – dotknąć – zrozumieć” niezwykłą historię Ziemi zapisaną w skałach i skamieniałościach. W obiekcie można zobaczyć rekonstrukcje dewońskiego morza i jego mieszkańców, stanąć oko w oko z ogromną rybą pancerną czy odbyć wirtualną podróż w geologiczną przeszłość regionu na pokładzie kapsuły 5D. W obiekcie działa również Klub Miłośników Geologii, w którym możemy wcielić się w rolę szlifera skał i minerałów. Po zwiedzeniu Centrum warto udać się na wycieczkę terenową korzystając ze Ścieżek edukacyjnych w rezerwacie Wietrznia.



GEONATURA KIELCE –  
CENTRUM GEOEDUKACJI  
REZERWAT WIETRZNA  
IM. ZBIGNIEWA RUBINOWSKIEGO  
ul. Daleszycka 21  
25-202 Kielce  
tel. 41 367 68 00  
[www.centrum-geoedukacji.pl](http://www.centrum-geoedukacji.pl)

20



### PARK I REZERWAT KADZIELNIA

Rezerwat, park i amfiteatr w dawnym kamieniołomie Kadzielnia zarządzany przez Geonaturę Kielce to geoturystyczna wizytówka regionu. Nad wyrobiskiem góruje ogromny monolit skalny zwany Skałką Geologów, którego najwyższa część objęta jest ochroną jako rezerwat przyrody Kadzielnia. Park Kadzielnia obejmujący pozostałą część kamieniołomu jest udostępniony dla turystów ścieżką pieszo-rowerową. Na zwiedzających czekają również Podziemna Trasa Turystyczna w jaskiniach i Podniebna Trasa Widokowa – Tyrolki na Kadzielni. Geologiczną ciekawostką tego miejsca są odsonięcia wapieni, margli i łupków liczących sobie ponad 360 milionów lat i zawierających liczne skamieniałości zwierząt morskich. Na Kadzielni odkryto aż 25 jaskiń, z czego kilkanaście znajduje się w Skałce Geologów.

[www.geonatura-kielce.pl](http://www.geonatura-kielce.pl)



### REZERWAT ŚLICHOWICE

Góra Ślichowica rozcięta dwoma wyrobiskami dawnego kamieniołomu położona jest w północno-zachodniej części Kielc, na zachodnim skraju osiedla Ślichowice. W 1952 roku powstał w tym miejscu pierwszy rezerwat geologiczny w Polsce, utworzony w celu ochrony unikatowych w skali kraju fałdów skalnych. Obecnie teren dawnego kamieniołomu udostępniony jest ścieżką geoturystyczną zarządzaną przez Geonaturę Kielce. Geologicznym symbolem tego miejsca jest fałd obalony odsonięty w ścianie zachodniego wyrobiska a wyjątkowe walory krajobrazowe podkreślają strome urwiska skalne kontrastujące z wodą wypełniającą nieckę dawnego kamieniołomu.

[www.geonatura-kielce.pl](http://www.geonatura-kielce.pl)

21

[www.swietokrzyskie.travel](http://www.swietokrzyskie.travel)

# PODRÓŻE Z PASJĄ





# ŚWIĘTOKRZYSKI SZLAK ARCHEO-GEOLOGICZNY

## REZERWAT ZACHEŁMIE

Na terenie Gminy Zaganańsk, znajduje się rozległy, nieczynny już kamieniołom dolomitów. Dotychczas odwiedzany był z powodu odsoniętego w północnych ścianach kontaktu środkowodewońskich dolomitów (sprzed 395 mln lat) ze zlepieńcami i piaskowcami permsko-triasowymi (sprzed 251-255 mln lat). Jednak największą sensację w świecie geologicznym wywołały znalezione właśnie w tym kamieniołomie tropy tetrapoda, będącego ogniwem przejściowym pomiędzy rybami, a zwierzętami czworonożnymi. Odkrycie to przesunęło datowanie wyjścia kręgowców ze środowiska wodnego na ląd o około 18 milionów lat wstecz. Obecnie tropy tetrapoda znajdują się w Państwowym Instytucie Geologicznym w Warszawie.

[www.zagnansk.pl](http://www.zagnansk.pl)



## JASKINIA RAJ

Wystarczy skręcić z trasy S7 z Krakowa do Kielc, by znaleźć się w samym środku Raju – najpiękniejszej jaskini w Polsce. Natura stworzyła pod ziemią zapierający dech w piersiach kompleks korytarzy i komnat, przyozdobiony setkami stalagmitów, stalaktytów i stalagnatów o różnych kształtach i formach oraz rzadkimi pizoidami. Dla turystów udostępniona została do zwiedzania 180-metrowa, podziemna trasa turystyczna prezentująca ten bajkowy, podziemny świat. Przy wejściu do jaskini zobaczyć można wystawę muzealną z odtworzonym obozowiskiem rodziny neandertalskiej, z trzema naturalnej wielkości postaciami oraz szczątkami prehistorycznych zwierząt.

**JASKINIA RAJ**  
ul. Dobrzączka, 26-060 Chęciny  
rezerwacja wejść: [www.jaskiniaraj.pl](http://www.jaskiniaraj.pl)

## GMINA CHĘCINY I OKOLICE

Tereny te w dawnych czasach podlegały intensywnej eksploatacji surowców mineralnych, co widoczne jest dzisiaj niemalże na każdym kroku. W całej Europie nie ma drugiego takiego miejsca, gdzie na tak niewielkim terenie występowałyby na powierzchni skały niemal wszystkich okresów geologicznych, od kambru (paleozoik) po holocen (kenozoik). Nic dziwnego, że obszar ten nazywany jest „rajem dla geologów”. Jaskinia Raj, Jaskinia Piekło, Góra Zelejowa, Rzepka czy Zamkowa, Kamieniołom Szewce, rezerwat Miedzianka – to tylko wybrane miejsca, które warto zobaczyć z racji wartości geologicznych.



## REZERWAT GÓRA MIEDZIANKA

Rezerwat o pow. 25 ha utworzony został w 1958 r. i obejmuje wzniesienie góry Miedzianka (354 m n.p.m.). W jego granicach znalazły się także dwa nieczynne kamieniołomy oraz teren dawnej kopalni rudy miedzi, czynnej tu od XIV w. Pozostałościami kopalni są sztolnie „Zofia”, przebijająca cały maszyn górę, i „Teresa” oraz wiele drobnych szybków, szpar pogórnich, zapadlisk i hałd. Obok rezerwatu, na terenie dawnego budynku ostatniej kopalni miedzi w Górach Świętokrzyskich znajduje się Muzealna Izba Górnictwa Kruszcowego. Zwiedzający mogą obejrzeć eksponaty związane z historią górnictwa miedzi na górze Miedziance, liczne narzędzia, maszyny, kolekcję lamp górniczych oraz minerały, skały i skamieniałości charakterystyczne dla regionu świętokrzyskiego.



## REZERWAT GÓRA RZEPKA

Rezerwat powstał w 1981 r. i obejmuje 9,09 ha powierzchni. Ochroną objęto tu wierzchołki i zbocza sąsiadujących ze sobą wzniesień: Góra Rzepka (356 m n.p.m.) i Góra Bylina (355 m n.p.m.) oraz część utworzonego na ich stokach dawnego kamieniołomu „Korzecko”. W obrębie kamieniołomu znajduje się efektowna ściana skalna o wysokości kilkudziesięciu metrów, zbudowana z dolomitów i wapieni wietrzejących na czerwono. Na grzbiecie Góry Rzepki odznaczają się ławicowe wapienie środkowego dewonu ze skamieniałościami fauny dewońskiej. Znajdują się tu także najstarsze ślady dawnego górnictwa rud ołowiu.



## JASKINIA PIEKŁO

Jaskinia Piekło to jedna z ciekawszych w regionie chęcińskim jaskiń pochodzenia krasowego o długości 57 m. Po lewej stronie od wejścia odchodzi korytarzyk zakończony oknem, zaś w końcowej części jaskini znajdują się dwa kominy, posiadające również połączenie z powierzchnią. W dnie jaskini, około 10 m od głównego wejścia, znajduje się półtorametrowe zagłębienie, jakie pozostało po dawnym szybie wydobywczym. Jest on śladem poszukiwań górniczych, jakie prowadzono w rejonie Chęciny w XV-XVIII wieku.



## KAMIENIOŁOM STOKÓWKA

Jest to jedno z najbardziej rozpoznawalnych odsonień w rejonie Chęciny. Żyła kalcytowa typu „rózanki zelejowskiej” przecięła Górę Stokówkę dokładnie na dwie połowy. Eksploatacja barwnego kalcytu doprowadziła do powstania szczyrby, o szerokości dochodzącej miejscami do 15 m. W ścianach wyrobiska widoczne są zjawiska krasowe, niewielkie kominy i pustki skalne, wypełnione glinką zwietrzelinową. Od lat Stokówka jest miejscem treningu wspinaczkowego.



# ŚWIĘTOKRZYSKI SZLAK LITERACKI

Szlak eksponuje miejsca, z którymi związana jest twórczość literacka bądź biografia znanych twórców zamieszkałych niegdyś na Ziemi Świętokrzyskiej. W szczególności przybliży postać Noblisty Henryka Sienkiewicza – „krzepiciela serc”, autora *Quo Vadis*, *Trylogii* czy słynnego *Janka Muzykanta*, Stefana Żeromskiego, w którego niemal całej twórczości obecny jest region świętokrzyski, Mikołaja Reja – autora słynnych słów „*A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają*” – zwanego ojcem literatury polskiej, Witolda Gombrowicza, Wincentego Kadłubka, Jana Długosza, Leopolda Staffa czy Adolfa Dygasńskiego. To oczywiście nie jedyne osoby związane z naszym regionem, w twórczości których – na stronach powieści, w rymach wierszy – odnaleźć można piękno Ziemi Świętokrzyskiej. Szlak podzielony jest na trzy pętle: Poniżniańską, Sandomiersko-Ostrowiecką i Kielecką. Wędrówkę Świętokrzyskim Szlakiem Literackim ułatwiają brązowe znaki drogowe ustawione wzdłuż tras oraz tablice informacyjne przy wybranych obiektach.



## MIKOŁAJ REJ – NAGŁOWICE

Mikołaj Rej – autor słynnych słów: „*A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają*” – zwany jest ojcem literatury polskiej, gdyż był pierwszym pisarzem tworzącym wyłącznie w języku polskim. W Nagłowicach, w których mieszkał, w dworze z około 1800 roku, wzniesionym w miejscu, w którym stał wcześniej dwór Reja, znajduje się obecnie izba pamięci poety. W zabytkowym parku angielskim otaczającym dworek do dziś zachowały się sędziwe dęby pamiętające czasy pisarza.

**DWOREK MIKOŁAJA REJA**  
ul. Kacpra Walewskiego 7, 28-362 Nagłowice  
tel./fax 41 381 45 70  
[www.naglowice.pl](http://www.naglowice.pl)

## HENRYK SIENKIEWICZ – OBŁĘGOREK

W Obłęgorku, niedaleko Strawczyna, mieści się posiadłość polskiego noblisty – Henryka Sienkiewicza, którą pisarz otrzymał w darze od społeczeństwa z okazji 25-lecia pracy literackiej. Obecnie w pałacu znajduje się muzeum poświęcone jego życiu i twórczości. Ekspozycja wiernie oddaje układ pokoi i ich wyposażenia z czasów zamieszkiwania w pałacu rodziny Sienkiewiczów. W muzeum znajdują się jedne z najcenniejszych pamiątek po Sienkiewiczu – albumy, dokumenty i listy przesyłane jubilatowi w dowód uznania, podziwu i czci dla jego talentu. W październiku 2012 roku na piętrze pałacyku otwarto nowoczesną multimedialną wystawę biograficzno-literacką.



**PAŁACYK HENRYKA SIENKIEWICZA  
W OBŁĘGORKU**  
(O/Muzeum Narodowego w Kielcach)  
al. Lipowa 24, 26-067 Strawczyn  
tel. 41 303 04 26, 664 384 069  
[www.mnki.pl](http://www.mnki.pl)

## STEFAN ŻEROMSKI – KIELCE, CIEKOTY, STRAWCZYN

Kielecczyna to mała ojczyzna Żeromskiego – urodził się w Strawczynie, dzieciństwo spędził w Ciekotach, a uczył się w gimnazjum w Kielcach. Dziś w Ciekotach działa Centrum Edukacji i Kultury „Szkłany Dom” oraz dworek pisarza, w którym mieści się muzeum, gdzie można dowiedzieć się wszystkiego o jego dzieciństwie i rodzinie Żeromskich. Przez cały rok organizowane są wydarzenia kulturalne, w pierwszy weekend lipca festiwal literacki *Otwarte Książki*, a na początku września *Imieniny Stefana*. W budynkach dawnego kieleckiego gimnazjum w Kielcach mieści się natomiast **Muzeum Stefana Żeromskiego**, w którym można zobaczyć ekspozycje prezentujące pamiątki rodzinne, przedmioty związane ze szkołą i nauką, wizerunki rodziny, przyjaciół, młodzieńczych miłości oraz pierwsze wydania utworów pisarza.

**MUZEUM STEFANA ŻEROMSKIEGO**  
(oddział Muzeum Narodowego w Kielcach)  
ul. Jana Pawła II 5, 25-013 Kielce  
tel. 41 344 57 92  
[www.mnki.pl](http://www.mnki.pl)



**CENTRUM EDUKACJI I KULTURY  
„SZKLANY DOM” – DWOREK  
STEFANA ŻEROMSKIEGO**  
Ciekoty 76, 26-001 Masłów  
tel. 41 311 21 28  
[www.szklanydom.maslow.pl](http://www.szklanydom.maslow.pl)

## WITOLD GOMBROWICZ – BODZECHÓW, DOŁY BISKUPIE

Witold Gombrowicz spędził w Bodzechowie okres, w którym jego ojciec był dyrektorem zakładów żelaznych. Obserwacje poczynione wtedy przez pisarza miały ogromny wpływ na jego twórczość. Wiele literackich obrazów z „*Pornografii*”, „*Ferdydurke*” czy „*Ślubu*” wprost przywołuje Ćmielów, Brzostowę, Grocholicę, Ostrowiec Świętokrzyski, Rudę (dziś Kościelną) czy też wspomniany Bodzechów. W Dołach Biskupich ojciec Gombrowicza prowadził fabrykę tektury „*Witulin*”. Miejsca związane z dzieciństwem i młodością pisarza połączone zostały zielonym szlakiem rowerowym oraz samochodowym „*Świętokrzyskim Szlakiem Literackim*”.



# ŚWIĘTOKRZYSKI SZLAK LITERACKI

## GUSTAW HERLING-GRUDZIŃSKI – KIELCE, SUCHEDNIÓW

Urodził się w Kielcach w 1919 roku, a mieszkał przy ul. Sienkiewicza 52. W wieku 10 lat rozpoczął naukę i uczęszczał do tego samego gimnazjum, w którym wcześniej uczył się Stefan Żeromski. Po śmierci matki przeprowadził się do Suchedniowa, gdzie ojciec jego kupił dom nad Kamionką oraz XIX-wieczny młyn z przyległym stawem i łąkami – posiadłość związaną ze Staropolskim Zagłębem Przemysłowym o historycznej nazwie „Kuźnia i Fryszerka Berezów”. To właśnie wspomnienie ukochanego domu w Suchedniowie pozwoliło pisarzu przetrwać najcięższe chwile w sowieckim łagrze, o czym pisał na kartach „Innego świata”.

Obecnie, w miejscu dawnej posiadłości Grudzińskich, w Suchedniowie, przy ulicy Berezów mieści się hotel i restauracja Stary Młyn, gdzie ustawiono tablicę i obelisk poświęcony pisarzowi. Tu także ma swój początek oznakowana ścieżka literacka, którą codziennie przemierzał Gustaw Herling-Grudziński w drodze do szkoły, a która biegnie do stacji kolejowej.

## LEOPOLD STAFF, WŁODZIMIERZ SEDLAK – SKARŻYSKO- KAMIENNA

Dzisiejsze miasto Skarżysko-Kamienna powstało z połączenia terenów dawnych wsi, m.in.: Kamienna, Milica, Bzin, Rejów i Posadaj. Przepływająca przez miasto rzeka Kamienna od wieków sprzyjała wytwórczości ludzkiej na tym terenie. W epoce Królestwa Kongresowego tereny te stały się istotnym ogniwem tworzonego przez Stanisława Staszica okręgu przemysłowego. Błyskawiczny rozwój miasta zawdzięcza także ulokowaniu nad Kamienną w latach 20. XX w. Państwowej Fabryki Amunicji. Swe losy z miastem tym związali m.in. Włodzimierz Sedlak i Leopold Staff. Sedlak spędził tu swoje dzieciństwo i do dziś przy ul. 3 Maja 10 znajduje się dom, w którym mieszkał. Natomiast w bibliotece jego imienia utworzono Izbę Pamięci, w której odnaleźć można pamiątki i eksponaty przekazane przez spadkobiercę – Joannę Kalisz-Półtorak. Staff natomiast po raz pierwszy do Skarżyska-Kamiennej przyjechał w 1953 r. i powracał tu każdego lata w poszukiwaniu ciszy i ukojenia. Najcenniejszym miejscem pamięci po poecie jest plebania parafii św. Józefa, w której zmarł oraz drewniany kościół, w którym lubił się modlić.

## ADOLF DYGASIŃSKI – PIŃCZÓW I OKOLICE

Ten jeden z najwybitniejszych przedstawicieli naturalizmu w polskiej literaturze urodził się w Niegosławicach, małej wiosce pomiędzy Pińczowem a Wiślicą, ochrzczony został w kościele w Pełczyskach, a pierwsze nauki pobierał w gimnazjum pińczowskim. W swoich 21 powieściach i 131 nowelach wspomina Pińczów i Ponidzie. Krainę lat dziecięcych, w tym Pińczów, opisał szczegółowo w Beldonku, Żywocie Beldonka czy Kulcie światła. Stąd wzięło się i przyłgnęło do niego określenie „Piewca Ponidzia”. Życiu i twórczości Adolfa Dygasińskiego poświęcona jest jedna z ekspozycji Muzeum Regionalnego w Pińczowie.

MUZEUM REGIONALNE  
ul. Piłsudskiego 2a, 28-400 Pińczów  
tel. 41 357 24 72  
www.muzeumpinczow.pl



# PODRÓŻE Z PASJĄ

## ŚWIĘTOKRZYSKI SZLAK ARCHITEKTURY DREWNIANEJ

Drewniane kościoły, dzwonnice, dworki, chałupy i zagrody to prawdziwe perełki regionu świętokrzyskiego, zadziwiające swoją konstrukcją i malowniczością. Najliczniejszą grupą wśród drewnianych zabytków zgromadzonych na świętokrzyskim szlaku są obiekty sakralne – kościoły, kaplice, dzwonnice. W kościołach, najczęściej orientowanych, o konstrukcji zrębowej, odnaleźć można na ścianach i stropach bogate polichromie, barokowe, późnobarokowe czy też rokokowe wyposażenie – przepiękne ołtarze, krucyfiksy, rzeźby i obrazy przedstawiające Matkę Boską, Świętych. Jedne służące wiernym do dziś, inne nieco zapomniane i sporadycznie otwierane, pragnące powrócić do lat świetności ...



## PARK ETNOGRAFICZNY W TOKARNI

Głównym oddziałem Muzeum Wsi Kieleckiej jest Park Etnograficzny w Tokarni w gminie Chęciny, zlokalizowany przy trasie E7 prowadzącej z Kielc do Krakowa. Na 65-hektarowym obszarze zgromadzono najcenniejsze zabytki XVII-XIX-wiecznego budownictwa drewnianego z Gór Świętokrzyskich, Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, Wyżyny Sandomierskiej i Niecki Nidziańskiej. Zagrody wiejskie, obiekty małomiasteczkowe, dwór, budynki folwarczne, zabytki przemysłu wiejskiego, obiekty sakralne. Do najciekawszych można zaliczyć spichlerz z Rogowa z XVII w., dwór z Suchedniowa z pocz. XIX w., spichlerz dworski ze Złotej z 1719 r. i barokowy kościół pw. Matki Bożej Pocieszenia z Rogowa nad Wisłą z 1761 r. Prezentowane są tu wnętrza XIX-wiecznych chałup i warsztatów rzemieślniczych, apteki, sklepiku i pracowni krawieckiej, ekspozycja szkoły wiejskiej z okresu międzywojennego, kolekcja rzeźb Jana Bernasiewicza oraz wystawy czasowe.

Muzeum organizuje cykliczne imprezy folklorystyczne: Świętokrzyski Festiwal Smaków – kwiecień/maj, Wytopki Ołowiu – sierpień, Świętokrzyski Jarmark Agroturystyczny – maj-czerwiec, Jawor u źródeł kultury – czerwiec, Święto Chleba – wrzesień, Niedziela ze Świętym Franciszkiem – sierpień, Motopiknik. Złot zabytkowych aut i motocykli – sierpień, Smaki jesieni – wrzesień, Cykl „Rozdżinne Niedziele w Skansenie” – maj-październik, Święto gęsiny – październik.

MUZEUM WSI KIELECKIEJ  
ul. Jana Pawła II 6  
25-025 Kielce  
tel. 41 344 92 97  
www.mwk.com.pl

PARK ETNOGRAFICZNY  
W TOKARNI  
Tokarnia 303,  
26-060 Chęciny  
tel. 41 315 41 71, 519 467 107  
Kasa: 515 458 649  
www.mwk.com.pl



# ŚWIĘTOKRZYSKI SZLAK ARCHITEKTURY DREWNIANEJ



## BLIŻYN, MROCZKÓW (GMINA BLIŻYN)

W czerwcu 1410 roku w Bliżynie nocował Władysław Jagiełło podczas podróży pod Grunwald. Jednym z cennych zabytków tej miejscowości jest modrzewiowa kaplica św. Zofii, ukończona w roku 1818. Oprócz kaplicy można tu zobaczyć ruiny stalowni z XIX wieku, neogotycki pałac Platerów, kościół parafialny pw. św. Ludwika z 1896 roku. W Mroczkowie natomiast można zobaczyć piękny, modrzewiowy kościół św. Rocha, zbudowany pod koniec XVI wieku lub na początku XVII, który według podania ludowego powstał na grobach zmarłych, jako wotum dziękczynne za ustanie zarazy.

## BEBELNO (POWIAT WŁOSZCZOWSKI)

Pierwsza wzmianka potwierdzająca istnienie kościoła w Bebelnie pochodzi z II połowy XV wieku. Obiekt ten spalił się w 1511 roku i został odbudowany tylko jako kaplica. W roku 1725 lub 1745 Antoni i Karol Bystrzonowscy ufundowali nową świątynię. W 1777 roku do kościoła dobudowano zakrystię i kruchtę. We wnętrzu zachował się ołtarz główny z obrazem NMP, na zasuwie z wizerunkiem św. Mikołaja, a po bokach z drewnianymi figurkami św. Mikołaja i św. Stanisława. W nawie, w narożnikach zachowały się dwa barokowe ołtarze boczne. W sąsiedztwie kościoła stoi drewniana dzwonnica.



## KOSSÓW (POWIAT WŁOSZCZOWSKI)

Parafia w Kossowie powstała prawdopodobnie w połowie XV w. Pierwotny kościół pw. Wszystkich Świętych był drewniany. Obecny kościół zbudowano w I poł. XVII w., a konsekrowany był 20 maja 1766 r. przez biskupa Franciszka Potkańskiego, sufragana krakowskiego. Kościół odnawiany był w 1937 r. i po II wojnie światowej. Polichromię wykonano w 1976 r. Na mocy dekretu prymasa Polski z 1968 r. kościół otrzymał wezwanie Matki Boskiej Częstochowskiej. Obok kościoła znajduje się drewniana dzwonnica.



## STRADÓW

Obecny kościół w Stradowie został zbudowany w 1657 roku staraniem i kosztem Władysława Myszkowskiego – wojewody krakowskiego. We wnętrzu zachowały się 3 ołtarze z drewnianymi, barokowymi nastawami. W głównym ołtarzu znajduje się drewniany, rzeźbiony krucyfik, w lewym bocznym umieszczony jest obraz Matki Boskiej tzw. Stradowskiej, pochodzący z XVII wieku. W sąsiedztwie kościoła stoi drewniana dzwonnica.

## TOPOLA

Kościół w Topoli przeniesiono z Kazimierzy Małej w 1972 roku. Jest on modrzewiowy, o konstrukcji zrębowej, trójnawowy. We wnętrzu zachowały się dwa drewniane ołtarze barokowe. W głównym znajduje się obraz Wniebowzięcia NMP i Trójcy Świętej, po bokach natomiast rzeźby śś. Piotra i Pawła. W ołtarzu bocznym są dwa wizerunki św. Stanisława.

## CUDZYNOWICE

Historia głosi, iż w 1757 roku w Cudzynowicach, kasztelanowa sandomierska, Teresa z Morsztynów Ossolińska, wystawiła kościół drewniany w miejsce poprzedniego, o którym pierwsze informacje pojawiają się już w 1326 roku. Do najcenniejszych elementów wyposażenia wnętrza kościoła należy gotycki krucyfik w tęczycy i rokokowe ołtarze. W głównym, pomiędzy rzeźbami śś. Piotra i Pawła znajduje się obraz Ukrzyżowania przypisywany F. Smuglewiczowi, w bocznym – północnym – wyobrażenie Niepokalanie Poczętej NMP, po bokach figurki śś. Anny i Antoniego. Ponadto w kościele znajdują się rokokowe organy oraz drewniana, barokowa chrzcielnica i kropielnica.

## GORZKÓW

Pierwsze wzmianki o kościele w Gorzkowie pojawiły się już w 1326 roku. W roku 1758 burgrabia krakowski Józef Mieroszewski wystawił nowy kościół drewniany, prawdopodobnie w miejscu rozbiórki starszego. Zachowany do dzisiaj piękny, drewniany kościół o konstrukcji zrębowej, na podmurówce kryje w sobie ołtarz główny z barokowym, drewnianym krucyfiksem, z rzeźbami Matki Boskiej, św. Jana Ewangelisty i św. Marii Magdaleny z ok. 1894 r. W lewym ołtarzu znajduje się obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z początku XVII wieku, w prawym – wizerunek św. Józefa. Obok kościoła stoi dzwonnica, którą wyremontowano w 1997 roku i zamontowano w jej wnętrzu stalową konstrukcję dla dzwonów.

# PODRÓŻE Z PASJĄ



## BUSKO-ZDRÓJ

Kościół pod wezwaniem św. Leonarda w Busku-Zdroju to modrzewiowa świątynia cmentarna o zrębowej konstrukcji powstała w 1699 r. w miejscu istniejącego tam wcześniej XII wiecznego kościoła. Najważniejszym elementem zabytku jest późnobarokowy ołtarz główny, będący ozdobną kompozycją architektoniczno-rzeźbiarską z centralnie usytuowaną figurą św. Leonarda. Wokół świątyni rozpościera się stary, nieczynny cmentarz, na którym zachowało się kilka różnych typów nagrobków w formie krzyży, pełnowymiarowych figur (Chrystus Nazareński, Matka Boska) oraz kolumna kamienna, opleciona wicią roślinną z przełomu XVII/XVIII w. Obok apsydy kościoła znajduje się kwatery z grobem Rzewuskich z oryginalną tablicą umieszczoną na klasycystycznej steli.





# SZLAK CYSTERSKI

## JĘDRZEJÓW



## ARCHIOPACTWO CYSTERSKIE W JĘDRZEJOWIE

W latach 1110 – 1114 do obecnego Jędrzejowa przybywali zakonnicy z francuskiego opactwa cysterskiego Morimond w Burgundii. W roku 1140 ufundowany został pierwszy na ówczesnych ziemiach polskich klasztor cysterski. Ostatnie lata swego życia spędził tu błogosławiony Wincenty Kadłubek. W jednej z kaplic umieszczono ołtarz grobowy Kadłubka i posrebrzaną trumnę z jego relikwiami. Corocznie w miesiącach lipcu i sierpniu w klasztorze odbywa się Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej.

ARCHIOPACTWO CYSTERSKIE  
W JĘDRZEJOWIE  
SANKTUARIUM BŁ. WINCENTEGO KADŁUBKA  
ul. Klasztorna 20, 28-300 Jędrzejów  
tel. 41 386 23 08, [www.jedrzejow.cystersi.pl](http://www.jedrzejow.cystersi.pl)

# PODRÓŻE Z PASJĄ



## WĄCHOCK



## OPACTWO CYSTERSKIE W WĄCHOCKU

Wąchock – miasteczko koło Starachowic, słynie nie tylko z dowcipów, ale przede wszystkim z opactwa cystersów sprowadzonych tu w 1179 r. z burgundzkiego opactwa Morimond. Dziś można tu podziwiać późnoromański kościół klasztorny, zbudowany na planie krzyża facińskiego z dwubarwnych ciosów kamiennych. W krużgankach znajduje się krypta grobowa majora Jana Piwnika „Ponurego” – legendarnego dowódcy Świętokrzyskich Zgrupowań AK. Zespół Opactwa Cystersów w Wąchocku jest jednym z najważniejszych obiektów europejskich szlaków kulturowych: Szlaku Cysterskiego i Romańskiego.

OPACTWO CYSTERSKIE W WĄCHOCKU  
MUZEUM PAMIĘCI WALKI O NIEPODLEGŁOŚĆ NARODU  
ul. Kościelna 14, 27-215 Wąchock, tel. 41 275 02 00  
[www.wachock.cystersi.pl](http://www.wachock.cystersi.pl)



## KOPRZYWNICA



## OPACTWO CYSTERSKIE W KOPRZYWNICY

Koprzywnica leżąca w dolinie rzeki Koprzywnicy swą sławę zyskała dzięki rezydującym tu niegdyś Cystersom. Ufundowane przez nich opactwo, zostało gruntownie przebudowane w XVIII wieku. Romańska świątynia posiada nadbudowane z cegły, gotyckie szczyty oraz dobudowane w okresie baroku: zakrystię, kaplicę, zachodnią fasadę z kruchtą i wieżę na sygnaturkę w kształcie kielicha zwanego „kulawką”. Bardzo efektownie prezentuje się, widoczne w całym kościele, sklepienie krzyżowo-żebrowe oraz gotyckie malowidła.



POCYSTERSKI ZESPÓŁ KLASZTORNY  
W KOPRZYWNICY  
PARAFIA PW. ŚW. FLORIANA  
ul. Krakowska 76, 27-660 Koprzywnica  
tel. 15 847 62 02  
[www.koprzywnica.eu](http://www.koprzywnica.eu)



# SZLAK ZABYTKÓW TECHNIKI - ŚWIĘTOKRZYSKIE

To propozycja dla wszystkich zainteresowanych historią industrializacji, dziedzictwem przemysłowym, zabytkami techniki. Szlak łączy najważniejsze pod względem walorów historycznych i architektonicznych obiekty poprzemysłowe w regionie świętokrzyskim. Tworzą go obiekty związane z tradycją hutniczą, górniczą, zbrojeniową, samochodową, metalurgiczną, kolejową i ceramiczną. Są to także atrakcje o charakterze archeologicznym. Te przemysłowe skarby przeistoczyły się w muzea czy centra kultury, w których tętni życie. Niektóre stały się ruinami wkomponowanymi w okoliczny krajobraz. Szlak połączył dolinę rzeki Kamiennej z centralną częścią regionu a tworzy go 20 obiektów: Muzealna Izba Górnictwa Kruszcowego w Miedziance, Pozostałości Zakładu Wielkopieczowego w Bobrzy, Ruiny Huty „Józef” w Samsonowie, Wielki piec hutniczy w Kuźniakach, Zabytkowy Zakład Hutniczy w Malerću, Muzeum Zagłębia Staropolskiego w Sielpi Wielkiej, Osiedle robotnicze wraz z pozostałościami pieca hutniczego huty Rejów w Skarżysku-Kamiennej, Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennej, Młyn Jędrów w Suchedniowie, Urządzenie hydrotechniczne w Mostkach, Tama z 1840 r. w miejscowości Brody, Muzeum Przyrody i Techniki „Ekomuzeum” im. Jana Pazdura w Starachowicach, Starachowicka Kolej Wąskotorowa, Zespół Walcowni Żelaza w Nietulisku Dużym, Ostrowiecki Browar Kultury, Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki, Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie, Izba Pamięci Cukrownictwa Krajowej Spółki Cukrowej S.A w Ostrowcu Świętokrzyskim, Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. Mieczysława Radwana w Nowej Słupii.



## MUZEUM IM. ORŁA BIAŁEGO W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ

Muzeum mieści się w zabytkowym budynku Huty Rejów z XIX w. Ekspozycja Plenerowa to jedna z największych w Polsce kolekcji uzbrojenia ciężkiego z okresu od II wojny światowej. Unikatowym w skali kraju eksponatem jest kuter torpedowy ORP „Odważny”. Dzięki platformie widokowej z jego pokładu możemy obejrzeć zgromadzone eksponaty. Jednym z czterech, pozostałych na świecie egzemplarzy niemieckiego działa pancernego StuG IV jest pojazd prezentowany na skarżyskim Rejowie. Zapraszamy do samolotu Il-14, można zasiąść za sterami w kokpicie oraz do Budynku Wystaw, w którym zgromadzona została broń używana przez żołnierza polskiego w XX w.

**MUZEUM IM. ORŁA BIAŁEGO**  
ul. Słoneczna 90, 26-110 Skarżysko-Kamienna  
tel. 41 252 02 31  
www.muzeum.skarzysko.pl



## TAMA W BROADACH

Pozostałości układu wodnego w Brodach - zabytkowa tama z 1840 roku: to część rezeruaru energetycznego na potrzeby zlokalizowanych tutaj pudlingarni i walcowni. Zakłady zbudowane w ramach inwestycji Banku Polskiego w latach 1836-1842 były elementem Ciągu Fabryk Żelaza na Rzece Kamiennej. Powstał wówczas zalew z liczącą 350 m zaporą czołową. Świetnym przykładem użycia nowoczesnych technologii oraz zachowania walorów estetycznych jest kamienny upust wodny złożony pierwotnie z siedmiu przęsł. Tama, tak jak całe zakłady, została zniszczona przez wielką powódź na Kamiennej latem 1903 roku. Kiedy w pierwszej połowie lat 60. XX wieku budowano nowy zalew retencyjny, w nową zaporę wkomponowano zachowane pozostałości XIX-wiecznego upustu. Dzięki temu możemy podziwiać ten jeden z najcenniejszych zabytków budownictwa hydrotechnicznego w całym Staropolskim Zagłębiu Przemysłowym.

**URZĄD GMINY BRODY**  
ul. Stanisława Staszica 3, 27-230 Brody  
tel. 41 271 12 31, www.brody.info.pl

32



## MUZEUM STAROŻYTNEGO HUTNICTWA

Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. Mieczysława Radwana w Nowej Słupii prezentuje dokonania starożytnych hutników, którzy dwa tysiące lat temu zorganizowali między pasmem Łysogór a rzeką Kamienną największy ośrodek produkcji żelaza poza granicami imperium rzymskiego.

Filmy 3D, realistyczne rzeźby postaci, dioramy antycznych krajobrazów, eksponaty oraz rekonstrukcje tworzą ścieżkę edukacyjną, po której prowadzi lektor i światło. Zwiedzający poznają kosmiczną genezę żelaza i dzieje starożytnej metalurgii, przechodząc drogą pomiędzy dwoma światami z epoki żelaza, które przenikały się wzajemnie w czasach pokoju i wojny: światem ludów Barbaricum i światem Imperium Romanum. Muzeum wzniesiono nad autentycznym stanowiskiem archeologicznym z relikami 45 pieców dymarskich.

**MUZEUM STAROŻYTNEGO HUTNICTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO**  
ul. Świętokrzyska 59A, 26-006 Nowa Słupia  
tel. 41 389 70 45, 513 693 195  
www.muzeum-nowaslupia.pl

# PODRÓŻE Z PASJĄ



## MUZEALNA IZBA GÓRNICTWA KRUSZCOWEGO W MIEDZIANCE

Muzealna Izba Górnictwa Kruszcowego w Miedziance to placówka kulturalna, która popularyzuje tradycje górnicze regionu świętokrzyskiego, poprzez udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i turystycznych. Jednym z jego najważniejszych ośrodków była góra Miedzianka (354 m n.p.m.) z bogatymi złożami barwnych węglanów miedzi (m.in. azuryt, malachit), ale także „marmurów” chęcińskich. Pozyskiwany surowiec wykorzystywany był do produkcji stopów miedzi (brąz, mosiądz, spiż), z których wytwarzano sprzęty gospodarcze oraz wyposażenie wojskowe, w tym działa artyleryjskie. Muzealna Izba zgromadziła bogatą kolekcję eksponatów związanych z historią górnictwa w okolicach Chęciny. Są wśród nich m.in. dawne górnicze narzędzia, wiele innych pamiątek związanych z górnictwem regionu, a także minerały i skamieniałości pochodzące zarówno z regionu świętokrzyskiego jak i z innych obszarów Polski, a nawet z zagranicy. Nieopodal budynku Izby, wznosi się potężna konstrukcja stalowej wieży szybowej, będąca jedynym tego typu zabytkiem zachowanym do dziś w Górach świętokrzyskich.

**MUZEALNA IZBA GÓRNICTWA KRUSZCOWEGO W MIEDZIANCE**  
Miedzianka 1, 26-060 Chęciny, tel. 784 377 444, 509 264 662, www.ckis.checiny.pl



## STARACHOWICKA KOLEJ WĄSKOTOROWA

Rozwój kolei wąskotorowych w okolicy Starachowic na początku XX w. był ściśle związany z działalnością zakładów przemysłowych i kopalń, wchodzących w skład Towarzystwa Starachowickich Zakładów Górniczych. W tym czasie powstał rozległy system kolei wąskotorowych o rozstawie 750 mm, łączących starachowicki wielki piec z okolicznymi kopalniami rudy żelaza, kamieniołomami, tartakiem oraz składami drewna położonymi w Puszczy Iłżeckiej. Obecnie, pociągi Starachowickiej Kolei Wąskotorowej obsługujące ruch turystyczny kursują na trasach: Starachowice - Lipie (5.5 km) oraz Iłża-Marcule (7 km).



**STARACHOWICKA KOLEJ WĄSKOTOROWA**  
tel. 506 734 959, www.skw.org.pl

www.swietokrzyskie.travel

33



# SZLAK ZABYTKÓW TECHNIKI - ŚWIĘTOKRZYSKIE



## ZABYTKOWY ZAKŁAD HUTNICZY W MALEŃCU

W Maleńcu, położonym 24 km na zachód od Końskich, nad rzeką Czarną, zlokalizowany jest zabytkowy zespół walcowni i gwoździarni, posiadający ponad 200-letnią historię. W połowie XIX wieku był to najnowocześniejszy prywatna fabryka żelaza w Królestwie Polskim. W okresie powstania styczniowego produkowano w niej broń. Ozdobą fabryki jest największe, działające w Polsce drewniane koło wodne. Zwiedzający obiekt mogą wziąć udział w warsztatach rzemieślniczych lub zanoćwać na terenie tego unikalnego zabytku techniki.

ZABYTKOWY ZAKŁAD HUTNICZY W MALEŃCU  
Maleniec 54, 26-242 Ruda Maleniecka  
tel. 41 373 11 42, www.maleniec.pl

## MUZEUM PRZYRODY I TECHNIKI W STARACHOWICACH

Najcenniejszym elementem Muzeum Przyrody i Techniki jest Zespół Wielkopiecowy z końca XIX wieku. Jest to jednocześnie jedyny w Europie zachowany w całości ciąg technologiczny urządzeń hutniczych. W skład zakładu wchodzi również jedna z największych maszyn parowych (na zdjęciu). W muzeum zobaczyć można kolekcje samochodów ciężarowych produkowanych przez Fabrykę Samochodów Ciężarowych STAR m.in. Papi-Mobile (replika) i STARa 266R – uczestnika X Rajdu Paryż-Dakar w 1988 r. W zabytkowym budynku dawnej kotłowni (obecnie „Kino Kotłownia”) prezentowana jest wystawa paleontologiczna, na której przedstawione są tropy zwierząt żyjących w rejonie Gór Świętokrzyskich w okresie permu, triasu i jury. Muzeum proponuje rocznie blisko 50 różnorodnych wydarzeń kulturalnych.



MUZEUM PRZYRODY I TECHNIKI, EKOMUZEUM IM. J. PAZDURA  
W STARACHOWICACH  
ul. Wielkopiecową 1, 27-200 Starachowice (wejście od ul. Marszałka Piłsudskiego 95)  
tel./fax 41 275 40 83, 783 730 094, www.ekomuzeum.pl

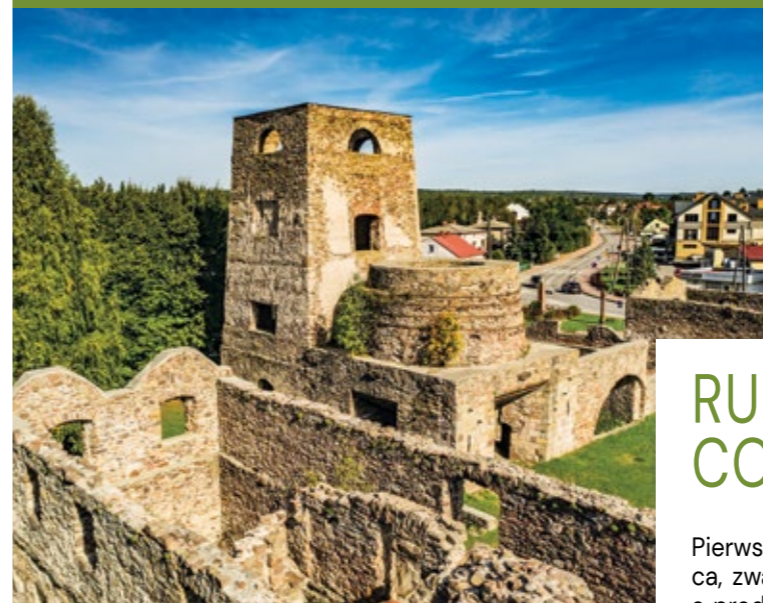
## WALCOWNIA W NIETULISKU DUŻYM

Ruiny walcowni w Nietulisku Dużym to pozostałości zakładu stanowiącego ostatnie ogniwo tak zwanego „ciągniętego zakładu fabryk żelaznych” nad Kamienną. Zbudowane w latach 1834-46 przedsiębiorstwo było starannie rozplanowanym założeniem urbanistycznym z osiedlem przemysłowym i układem wodnym. Obecnie walcownia żelaza jest cennym zabytkiem techniki, którego największą wartość stanowi kompletnie zachowany historyczny układ wodny.

34



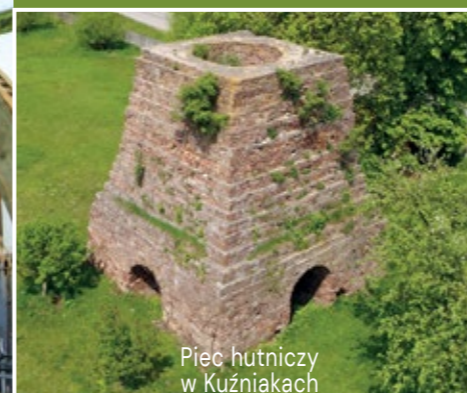
# PODRÓŻE Z PASJĄ



## RUINY ZAKŁADU WIELKOPIE- COWEGO W SAMSONOWIE

Pierwszą fabryką była tu, powstała w drugiej połowie XVI wieku, kuźnica, zwana Michałowska. Zakład potem wielokrotnie przebudowywano, a produkowano w nim między innymi armaty, kule i broń białą. Zakład wielkopiecowy, tak zwana „Huta Józef”, której ruiny podziwiać możemy do dzisiaj, zbudowany został w latach 1818-1823 dzięki staraniom Stanisława Staszica. Niestety po pożarze w 1866 roku zakład nie został ponownie odbudowany.

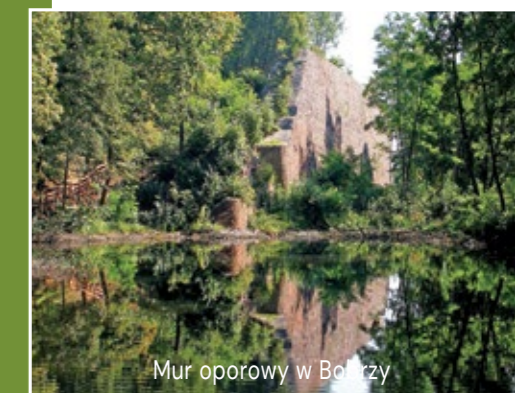
URZĄD GMINY W ZAGNAŃSKU  
ul. Spacerowa 8, 26-050 Zagnańsk  
tel. 41 300 13 22, www.zagnansk.pl



Piec hutniczy  
w Kuźniakach



Węgielnia Zakładu Wielkopiecowego  
w Bobrzy



Mur oporowy w Bobrzy

## PIEC HUTNICZY W KUŹNIAKACH

Po drodze z Rudy Strawczyńskiej do Mniowa warto przystanąć w miejscowości Kuźniaki, by zobaczyć ciekawy architektonicznie, wielki piec hutniczy, należący niegdyś do huty „Jadwiga”. Piec przypominający kształtem ścięty ostrosłup funkcjonował od 1782 do 1897 roku. Prócz ruin wielkiego pieca zachowało się do dziś dawne ujęcie wody, podziemny, sklepiony kanał o długości około 100 metrów oraz zwały żużla zalegające przy jego wylocie.

PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ  
CENTRUM SPORTOWO-REKREACYJNE OLIMPIK  
Strawczynek, ul. Turystyczna 6, 26-067 Strawczyn  
tel. 41 333 57 97  
www.olimpicstrawczyn.pl

www.swietokrzyskie.travel

35

## MUR OPOROWY W BOBRZY

W roku 1824 rozpoczęto tu w ramach staszycowskiego planu industrializacji Królestwa Polskiego budowę nowego zakładu wielkopiecowego, usytuowanego u stóp wysokiej skarpy. Wzniesiono wówczas potężne mury oporowe, które miały ponad 500 m długości, 5 m szerokości, a miejscami dochodziły nawet do 15 m wysokości, co miało służyć umocnieniu zbocza góry, stanowiącej poziom zasypu wielkich pieców. Dalszą rozbudowę zakładu przerwała powódź i wybuch powstania listopadowego. Obecnie można podziwiać pozostałości zakładu wielkopiecowego, osiedla oraz wspomniany mur oporowy.

PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ  
W MIEDZIANEJ GÓRZE  
ul. Urzędnicza 8, 26-085 Miedziana Góra  
tel. 41 303 11 01  
www.miedziana-gora.pl



URZĄD MIASTA I GMINY KUNÓW  
ul. Warszawska 45 B, 27-415 Kunów  
tel./fax 41 261 31 74  
www.kunow.pl



W sercu Gór Świętokrzyskich, w miejscowości Huta Szklana, z dala od codziennego zgiełku i hałasu znajduje się Osada Średniowieczna, w której czas cofa się o kilka stuleci. Pobyt w tym niesamowitym miejscu to niepowtarzalna okazja, aby odbyć wyjątkową podróż w czasie i zobaczyć pracę szewca, wikliniarza, warsztat garncarski, tkacki i kowalski oraz chatę zielarki. Średniowieczni rzemieślnicy chętnie podzielą się ciekawymi opowieściami oraz pokażą kunszt swoich niecodziennych umiejętności. Spragnionych przygód, dobrej zabawy oraz poznania życia średniowiecznych rzemieślników zapraszamy do skorzystania z oferty ciekawych warsztatów interaktywnych: tkackich, garncarskich, rymarsko-szewskich, zielarskich i wielu innych. Smakoszy regionalnych rarytasów i treściwej kuchni zapraszamy do Karczmy w Hucie Szklanej tuż obok Osady Średniowiecznej.

## OSADA ŚREDNIOWIECZNA W HUCIE SZKLANEJ

Huta Szklana 37  
26-004 Bieliny  
Rezerwacje tel. 41 260 81 56 lub 41 260 81 51  
[www.osadasredniowieczna.eu](http://www.osadasredniowieczna.eu)

Osadą zarządza: Centrum Tradycji, Turystyki i Kultury Gór Świętokrzyskich w Bielinach, ul. Partyzantów 3, 26-004 Bieliny



## CENTRUM KULTUROWO-ARCHEOLOGICZNE



Centrum Kulturowo – Archeologiczne w Nowej Słupi to rekonstrukcja osady z pierwszych wieków naszej ery, położonej nad strumykiem, którego źródła znajdują się u podnóża Łysej Góry. Osada jest wierną rekonstrukcją budownictwa mieszkalnego i gospodarczego kultury przeworskiej, jak również obiektów wznoszonych na pograniczu Imperium Rzymskiego z barbarzyńską częścią Europy. Zostały one odtworzone pradawnymi technikami na podstawie odkryć archeologicznych. Obecnie odbywają się tam prezentacje starożytnego hutnictwa świętokrzyskiego na tle szerokiego kontekstu kulturowego związanego z pokazami życia codziennego i duchowego społeczności zamieszkujących Góry Świętokrzyskie 2000 lat temu.

Obiekt oraz organizowane na jego terenie od ponad pół wieku – Dymarki Świętokrzyskie – stanowią retrospektywną podróż w czasie, kiedy tereny Gór Świętokrzyskich były miejscem funkcjonowania jednego z największych ośrodków metalurgicznych ówczesnej Europy. Najważniejszym punktem Dymarek jest po dziś dzień eksperymentalny pokaz produkcji żelaza, metodami stosowanymi ok. 2 tys. lat temu oraz prezentacje starożytnych rzemiosł i życia codziennego w epoce wpływów rzymskich. Wizyta w Centrum Kulturowo – Archeologicznym to możliwość poznania starożytnej historii Gór Świętokrzyskich.

ul. Świętokrzyska 59, 26-006 Nowa Słupia  
(obok Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego)  
tel. 41 389 70 45 lub 513 693 195  
[www.muzeum-nowaslupia.pl](http://www.muzeum-nowaslupia.pl)

## RYDNO – REZERWAT I PIKNIK ARCHEOLOGICZNY

Rezerwat archeologiczny „Rydno” utworzony został w celu uchronienia pozostałości prehistorycznych zakładów kopalnianych hematytu, funkcjonujących w zamierzchłej przeszłości na obszarze obejmującym m.in. tereny doliny rzeki Kamiennej pomiędzy Skarżyskiem-Kamienną a Wąchockiem. W granicach rezerwatu wykryto także olbrzymie ilości wyrobów z krzemienia czekoladowego. Część znalezisk pochodzi z epoki paleolitu, mezolitu i neolitu. Od kilku lat w maju na terenie rezerwatu odbywa się „Piknik Archeologiczny PraOsada RYDNO”, podczas którego archeolodzy opowiadają o dziejach tego obszaru, ale także można zapoznać się z życiem w prahistorii, spróbować swoich sił w posługiwaniu się prymitywnym łukiem i strzałami z grota mi kościanymi, obejrzeć przykładowy wykop archeologiczny i poznać metodologię badań.



## KRZEMIONKI – PRADZIEJOWA OSADA NEOLITYCZNA

Na terenie odkrytego w 1922 r. zespołu prahistorycznych kopalń krzemienia pasiastego w Krzemionkach odbywają się lekcje muzealne i warsztaty prezentujące życie człowieka w pradziejach. Zajęcia odbywają się na świeżym powietrzu, wśród odtworzonych zabudowań mieszkalnych ludności epoki kamienia i wczesnej epoki brązu. W zrekonstruowanej wiosce prahistorycznej edukatorzy przybliżają uczestnikom warsztatów świat pradziejów, omawiając podstawowe aspekty życia społeczności wioski neolitycznej, sposoby zdobywania pożywienia, rzemiosło, handel oraz inne zajęcia ludzi z osady. Muzeum jest organizatorem Krzemionkowskich Spotkań z Epoką Kamienia oraz Ostrowieckiego Festiwalu Kultury Prehistorycznej i Antycznej.

MUZEUM ARCHEOLOGICZNE I REZERWAT KRZEMIONKI  
Sudół 135 A, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski  
tel. 41 260 55 50 lub 669 970 499  
[www.muzeumostrowiec.pl/krzemionki/](http://www.muzeumostrowiec.pl/krzemionki/)



Tuż przy Jaskini Raj, najpiękniejszej jaskini krasowej regionu, w której światła lamp wydobywają z mroku tysiące stalaktytów i zaskakujące swym kształtem stalagmity, znajduje się Centrum Neandertalcyka. Dzięki interaktywnej wystawie można poznać ewolucję życia od momentu Wielkiego Wybuchu do czasu pojawienia się Neandertalcyka, zdobyć wiedzę na temat jego życia codziennego i zapoznać się z najnowszymi odkryciami na jego temat. Niezwykłą atrakcją w Centrum jest naturalnych rozmiarów replika mamuta mierząca 3,5 m wysokości oraz prawie 6 m długości.

CENTRUM NEANDERTALCYKA I JASKINIA RAJ  
ul. Dobrzączka, 26-060 Chęciny  
tel. 41 346 55 18  
[www.jaskiniaraj.pl](http://www.jaskiniaraj.pl)

## CENTRUM NEANDERTALCYKA







# OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI

SERCE DOLINY NAD KAMIENNĄ



Ostrowiec Świętokrzyski nazywany jest sercem Doliny nad Kamienną – jest największym i najprężniej rozwijającym się miastem w północnej części Województwa Świętokrzyskiego. Bogata historia o silnych przemysłowych korzeniach oraz malownicze położenie stanowią o jego szczególnych walorach. Znalazło to swoje odbicie w urbanistyce, architekturze, topografii, ale także wpłynęło na rozwój społeczno-kulturowy Ostrowca.

Do najważniejszych zabytków Ostrowca Świętokrzyskiego należą: Kolegiata pod wezwaniem św. Michała Archanioła, XIX-wieczny Zespół Pałacowo-Parkowy i pozostałości cmentarza żydowskiego z Ohelem Cadyka Halsztoka, szczególnie ważnego dla licznej społeczności chasydzkiej. O wyjątkowości Ostrowca Świętokrzyskiego decyduje wiele atutów w tym niezwykle urokliwe położenie w dolinie Rzeki Kamiennej. Dominantą w pejzażu miasta jest od ponad czterystu lat położona malowniczo na wzgórzu kolegiata pw. św. Michała Archanioła. Wzgórze kolegiackie z pięknym ciągiem spacerowym na ulicy Kościelnej, tzw. Wąską Uliczką prowadzą na ostrowiecki Rynek będący miejscem licznych imprez i spotkań mieszkańców. Przyjezdni są zachwyceni tym, jak bardzo zielonym miastem jest Ostrowiec Świętokrzyski. Wspaniałą zieloną enklawą i wizytówką miasta jest położony w centrum Park Miejski im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. To miejsce śmiało można porównać do Central Parku.

**Punkt Informacji Turystycznej W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM**  
ul. Siennierska 54, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. 609 222 800  
[www.ostrowiec.travel](http://www.ostrowiec.travel)

## OSTROWIECKI BROWAR KULTURY

Ostrowiecki Browar powstał w roku 1908 z inicjatywy rodziny Saskich. W latach 2017-2019 w obiekcie przeprowadzono rewitalizację i adaptację na cele kulturalne. Powstał Ostrowiecki Browar Kultury skupiający takie instytucje jak: Miejskie Centrum Kultury, Biuro Wystaw Artystycznych, Miejską Bibliotekę Publiczną oraz kawiarnię artystyczną „Zmiana Klimatu”. W browarze działalność prowadzi także Galeria Fotografii, Kino „Etiuda” oraz Punkt Informacji Turystycznej. W okresie letnim na dziedzińcu odbywają się wydarzenia artystyczne. Obiekt znajduje się na Świętokrzyskim Szlaku Zabytków Techniki. W historycznym budynku dawnego Zakładowego Domu Kultury udostępniona została multimedialna wystawa Centrum Tradycji Hutnictwa oraz Strefa Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności SOWA, przygotowana we współpracy z Centrum Nauki Kopernik.

**MCK W OSTROWIECKIM BROWARZE KULTURY**  
ul. Siennierska 54, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski  
tel. 41 247 65 80  
[www.mck.ostrowiec.pl](http://www.mck.ostrowiec.pl), [www.ostrowieckibrowarkultury.pl](http://www.ostrowieckibrowarkultury.pl)



**MUZEUM ARCHEOLOGICZNE W WIŚLICY**  
oddział Muzeum Narodowego w Kielcach  
ul. Batalionów Chłopskich 2a  
28-160 Wiślica  
tel. 730 729 200, 41 300 20 69  
[www.mnki.pl](http://www.mnki.pl)

# HISTORYCZNE miasta i miasteczka

## WIŚLICA ODDECH WIEKÓW

Leżąca na Ponidziu Wiślica została w 990 roku wcielona przez Mieszka I do jego ziem. Niektóre źródła podają, iż książę państwa Wiślan przyjął tu chrzest w 880 roku. Nad miasteczkiem góruje wzniesiona przez Kazimierza Wielkiego kolegiata, dziś Bazylika Mniejsza. Dzięki romańsko-gotyckiej figurze Matki Bożej zwanej Madonną Łokietkową z 1300 r. znana jest jako Sanktuarium Matki Bożej Wiślickiej. Pod posadzką gotyckiego kościoła odnaleziono relikty dwóch romańskich świątyń z XII i XIII w. oraz słynną posadzkę wiślicką tzw. „Płytę Orantów” datowaną na 1170 r. – unikalną w skali europejskiej. W 1347 r. w Wiślicy ogłoszono tak zwane Statuty Wiślickie – była to pierwsza polska kodyfikacja prawa. Warto tu też odwiedzić Dom Długosza z 1460 roku i gotycką dzwonicę.

**URZĄD MIASTA I GMINY STOPNICA**  
ul. Tadeusza Kościuszki 2  
28-130 Stopnica  
tel. 41 377 98 00, 41 377 98 10  
[www.umig.stopnica.pl](http://www.umig.stopnica.pl)

**MIEJSKO-GMINNE CENTRUM  
KULTURY W STOPNICY**  
ul. Kazimierza Wielkiego 15  
28-130 Stopnica, tel. 41 377 98 50  
[www.gck.stopnica.pl](http://www.gck.stopnica.pl)

## STOPNICA

Stopnica za czasów Kazimierza Wielkiego była jednym z Miast Królewskich. Obecnie w rynku zobaczyć można wybudowany w 1362 r. gotycki kościół pokutny – Stopnicka Fara – należący do serii baryczkowskiej. Murowana z ciosów kamiennych Fara posiada prostokątny korpus z dwoma filarami i wieloboczne prezbiterium. Do świątyni przylegają dwie kaplice – późnogoetycka i wczesnobarokowa. Do czasów świetności powrócił także Zamek Królewski ufundowany ok. 1350 r. przez Kazimierza Wielkiego. Dzisiaj, w jego odbudowanych wnętrzach mieści się Miejsko-Gminne Centrum Kultury. W sąsiedztwie zamku zlokalizowany jest kompleks rekreacyjno-sportowy w skład którego wchodzi m.in. stadion piłkarski z bieżnią lekkoatletyczną, kort tenisowy, sezonowy basen z mobilnym zadaszeniem, plac zabaw, górką saneczkową, skatepark, boisko do siatkówki plażowej, piramidy linowe, ścieżki turystyczne, miasteczko ruchu drogowego, sala gimnastyczna i hala sportowa, wielofunkcyjne poliuretanowe boisko sportowe, które zimą zaadaptowane zostaje na lodowisko. W sąsiedztwie usytuowany jest zabytkowy XVII w. klasztor Zgromadzenia Najświętszego Serca Jezusowego, gdzie pochowana została matka Jana Chryzostoma Paska, prawdopodobnie również sam Pasek spoczął tu w 1701 r.







## OPATÓW

Opatów – świętokrzyskie miasto skarbów, jedno z najstarszych polskich miast. W 1282 r. zostały nadane prawa miejskie. Zdziwia niezwykle bogatą historią i nieuchwytnym czarem malowniczych zaułków, uliczek i niespotykanym dużym rynkiem. Najcenniejszym zabytkiem Opatowa jest romańska kolegiata pw. św. Marcina z XII w. być może budowana dla rycerzy Zakonu Templariuszy. Na szczególną uwagę zasługuje nagrobek kanclerza Wielkiego Koronnego Krzysztofa Szydłowieckiego – dobrodzieja Opatowa, kawalera Zakonu Smoka. Do tej trzynawowej świątyni, miejsca sejmików szlachty Ziemi Sandomierskiej, prowadzi droga przez renesansową Bramę Warszawską z fragmentem murów obronnych z XVI w. Pod rynkiem przebiega na trzech poziomach 500-metrowa Podziemna Trasa Turystyczna, jedna z najdłuższych w Polsce. W okresie wczesnośredniowiecznym na terenie miasta odnaleziono ślady osadnictwa na Żmigrodzie (pierwsza nazwa Opatowa) w pobliżu dzisiejszego klasztoru oo. Bernardynów i barokowego kościoła pw. WNMP powstałego na miejscu pierwszego kościoła z XI w.

### W Opatowie warto odwiedzić:

- Muzeum Ziemi Opatowskiej – Muzeum Geodezji i Kartografii,
- winnice leżące w dolinie rzeki Opatówki,
- miejsca związane z dziedzictwem kulinarnym (pączek Szarego, krówkę opatowską, regionalne sery i wina).

### PODZIEMNA TRASA TURYSTYCZNA

Plac Obróńców Pokoju 18, 27-500 Opatów, tel. 506 789 486

**CENTRUM INFORMACJI  
TURYSTYCZNEJ  
URZĄD MIASTA I GMINY OPATÓW**  
Plac Obróńców Pokoju 34  
27-500 Opatów  
tel. 15 868 13 00  
www.opatow.travel



## STASZÓW

**CENTRUM INFORMACJI  
TURYSTYCZNEJ W STASZOWIE**  
ul. Szkolna 14, 28-200 Staszów  
tel. 15 823 96 29, 790 575 363  
www.staszow.pl

Jego początki sięgają XIII wieku, a najbardziej charakterystycznym elementem architektonicznym jest zabytkowy rynek z kramnicami, pełniącymi niegdyś funkcję bliźniaczą do krakowskich sukiennic. W mieście znajduje się kilka bardzo cennych zabytków m.in. kościół św. Bartłomieja z 1343 r. wraz z renesansową kaplicą Matki Boskiej Różańcowej oraz XVII-wieczny ratusz. Układ architektoniczny rynku i przyległych ulic, to przykład dawnej architektury małomiasteczkiej i przemysłowej. Patronem Staszowa jest św. Jan Paweł II, którego sanktuarium góruje nad miastem. Dwadzieścia cztery wyjątkowe obiekty przyrody ożywionej i nieożywionej można podziwiać zwiędzając ścieżkę przyrodniczo-edukacyjną wytyczoną dookoła miasta.

Obecnie w Staszowie produkowane są między innymi ręcznie malowane bombki i ozdoby choinkowe oraz ręcznie formowane szkło dekoracyjne i stołowe uznawane za jedno z najpiękniejszych na świecie.

## SZYDŁÓW POLSKIE CARCASSONNE

Szydłów, z powodu doskonale zachowanego średniowiecznego układu urbanistycznego oraz murów miejskich, zyskał miano polskiego „Carcassonne”. Wykonane z lokalnego wapienia w XIV wieku mury mierzyły 1080 m długości, do 1,8 m szerokości. Miasto uzyskało prawa miejskie w 1329 za czasów Władysława Łokietka. Dzięki decyzji Kazimierza Wielkiego otoczono miasto murami, powstał pałac królewski, kościół św. Władysława. W królewskim domu południowym warto obejrzeć niezwykle świadectwo średniowiecznej techniki – piec hypokaustyczny. W szydłowskim zamku często przebywali królowie. Muzeum w Skarbczyku przeobrażone jest w Muzeum Zamków Królewskich. Koniecznie należy zwiedzić Kościół Wszystkich Świętych z niezwykle polichromiami figuralnymi z pierwszej połowy XIV wieku oraz świeżo odnowiony Kościół i szpital św. Ducha. Na północ od rynku stoi późnogotycka synagoga z 1564 – najstarsza bożnica w województwie świętokrzyskim.



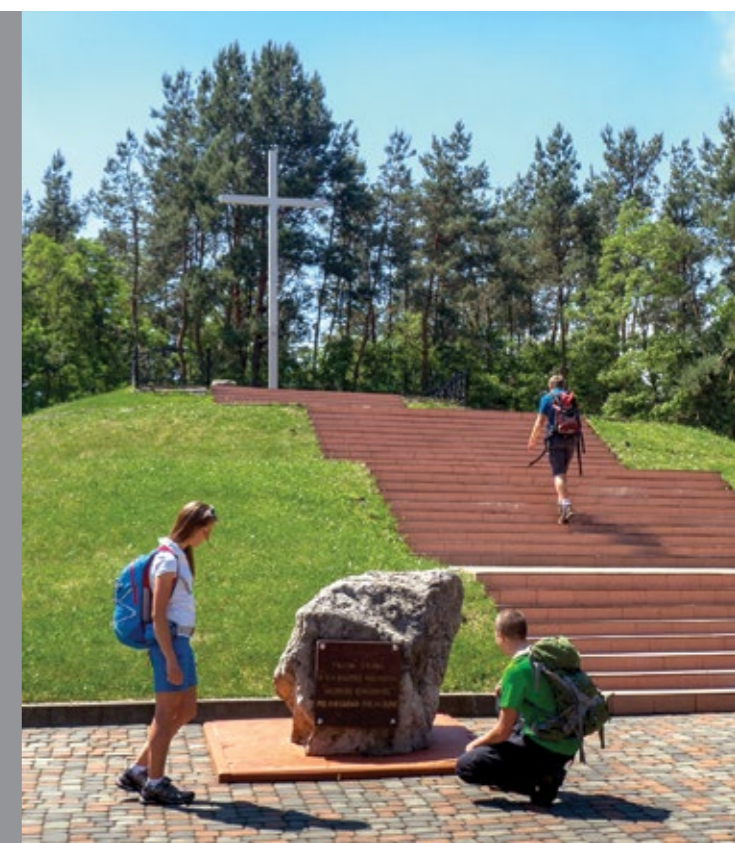
**PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ  
GMINNE CENTRUM KULTURY – DAWNA SYNAGOGA**  
ul. Targowa 3, 28-225 Szydłów, tel. 41 354 53 13

**MUZEUM ZAMKÓW KRÓLEWSKICH**  
ul. Szkolna 8, 28-225 Szydłów, tel. 41 354 53 13  
www.szydlow.pl, www.odkrywaj.szydlow.pl

## POŁANIEC

Połaniec posiada bogatą historię sięgającą XI wieku, a znaczącą rolę odegrali w niej Tatarzy. W wyniku walk z nimi miasto zostało kilkakrotnie zniszczone. Dziś warto zwiedzić tu zespół kościoła parafialnego pw. św. Marcina z XIX wieku, z barokową kaplicą Matki Bożej Różańcowej z XVIII wieku oraz bożnicę z tegoż wieku. Tutaj wygłosił swój uniwersał Tadeusz Kościuszko, a w miejscu, gdzie obozowało jego wojsko, został usypany kopiec. Corocznie odbywają się tu obchody ogłoszenia Uniwersału Połanieckiego. W Połaniecu znajduje się jedna z największych w Polsce elektrowni oraz nowoczesna, kryta pływalnia „Delfin”.

**PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ**  
Pl. Uniwersału Połanieckiego 1, 28-230 Połaniec  
tel. 15 832 32 28  
www.portal.polaniec.eu







# KOŃSKIE

Końskie stanowiły niegdyś własność Odrowążów, Małachowskich i Tarnowskich. Słynęły z produkcji powozów i przemysłu metalurgicznego, a najbardziej znanym konecczaninem był Stanisław Małachowski – Marszałek Sejmu Czteroletniego. Odwiedzając miasto warto zwiedzić zespół pałacowo-parkowy pochodzący z poł. XVIII wieku. Wśród pomnikowych, starych drzew znajdują się tu ciekawe obiekty: dwa skrzydła pałacowe z pawilonami, oranżeria egipska, świątynia grecka, domek wnuczętów, glorieta i neogotycka kapliczka. Całości dopełniają ogrodzenie z basztami i kamienne bramy. W centrum miasta zaś wznosi się późnogotycka kolegiata pw. św. Mikołaja z przełomu XV i XVI wieku, z późnomańskim tympanonem od strony południowej. W prezbiterium kościoła zabytkowe sakramentarium oraz nagrobek rodziny Małachowskich.

## CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ

ul. Partyzantów 1, 26-200 Końskie  
tel./fax 534 042 989  
[www.konskie.travel](http://www.konskie.travel)



# HISTORYCZNE miasta i miasteczka

## PIŃCZÓW SARMACKIE ATENY

Pińczów – serce Ponidzia, to miejscowość położona nad Nidą. Mikołaj Oleśnicki uczynił z Pińczowa ośrodek reformacji w Małopolsce. Tu, w siedzibie Arian – braci polskich, dokonano pierwszego i najpiękniejszego przekładu na język polski Biblii zwanej brzeską, radziwiłowską lub pińczowską. Od XVII w. Pińczów był „stolicą” ordynacji pińczowskiej. W tutejszym gimnazjum kształcił się późniejszy proboszcz Krzyżanowic i Pińczowa, współtwórca Konstytucji 3 Maja – Hugo Kołłątaj. Godne zobaczenia są: popauliński zespół klasztorny, kościół i klasztor reformatów, renesansowa synagoga, pałac Wielopolskich, Dom na Mirowie zwany „drukarnią ariańską”. Ze wzgórza św. Anny, na którym znajduje się wykonana według projektu Santi Gucciego kaplica kopułowa, rozpościera się widok na meandry Nidy i łąki. W Pińczowie zlokalizowana jest stacja kolejki wąskotorowej „Ciuchcia Ponidzie”.

## MUZEUW REGIONALNE & CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ

ul. Piłsudskiego 2a, 28-400 Pińczów, tel. 41 357 24 72  
[www.muzeumpinczow.pl](http://www.muzeumpinczow.pl)



# NOWY KORCZYN

W panoramie Nowego Korczyna, którego założycielem był książę Bolesław Wstydlivy, dominują dwie niezwykle świątynie: nowokorczyńska fara i dawny klasztor franciszkanów. Fara – kościół pw. Św. Trójcy, wybudowany w pierwszej poł. XVII wieku, w stylu gotycko – renesansowym, a wyposażony w stylu barokowym. Dawny klasztor Franciszkanów został wzniesiony w pierwszej połowie XIII wieku, a następnie rozbudowany w XIV wieku przez Kazimierza Wielkiego. Interesującym obiektem – świadectwem czasów, kiedy to w Nowym Korczynie większość mieszkańców stanowiła ludność żydowska, są zabezpieczone mury klasycystycznej synagogi, z XVII wieku. Najstarszym budynkiem jest „Dom Długosza”, z początku XIV wieku, położony w rynku Nowego Korczyna. Położenie miasta przy rzece Nidzie stwarza doskonałe warunki do turystyki kajakowej.

## PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ

Rynek 34 a, 28-136 Nowy Korczyn  
tel. 511 299 988  
[www.gmina.nowykorczyn.pl](http://www.gmina.nowykorczyn.pl)



# ZAWICHOST

Zawichost to miasto królewskie położone na wczesnośredniowiecznym szlaku ruskim z zachodniej Europy na wschód, usytuowane nad historyczną przeprawą przez Wisłę. Do dziś można podziwiać wzniesiony w latach 1244-1257 kościół pofranciszkański pw. św. Jana Chrzciciela. Ufundowana przez księcia Bolesława Wstydliviego świątynia wraz z klasztorem stanowiła wiano dla jego siostry księżnej Salomei, która wstąpiła do zakonu klarysek i osiadła w Zawichoście. Był to pierwszy klasztor klarysek w Polsce.

## URZĄD MIASTA I GMINY W ZAWICHOŚCIE

ul. Zeromskiego 50, 27-630 Zawichost  
tel. 15 836 41 15, 15 836 40 04  
[www.zawichost.pl](http://www.zawichost.pl)







## BODZENTYN

Słynące w Polsce z targów końskich miasteczko Bodzentyn zostało założone przez biskupa krakowskiego Bodzantę w 1355 roku. Biskup Florian z Mokrsk w XIV w. zabezpieczył Bodzentyn murami obronnymi i wznosił zamek na wysokiej skarpie. Król Władysław Jagiełło spędził w nim dwa dni w 1410 roku, odbywając pielgrzymkę na Święty Krzyż w drodze pod Grunwald. W XV w. wzniesiony został drugi z najcenniejszych obiektów Bodzentyna – gotycki kościół, obecnie kolegiata pw. Wniebowzięcia NPM i św. Stanisława Biskupa Męczennika. W bogatych wnętrzach świątyni podziwiać można renesansowy ołtarz z obrazem namalowanym przez Pietro degli Ingannati (Petrus Venetus) w 1546 roku na polecenie Zygmunta Starego dla Katedry Wawelskiej jako ołtarz główny. Przy ulicy 3 Maja 13 warto zwiedzić zabytkową zagrodę Czernikiewiczów z 1897 roku – punkt etnograficzny Muzeum Wsi Kieleckiej. Nieopodal jest gotycki kościół Świętego Ducha. W Bodzentynie znajduje się także cmentarz żydowski. Na obszarze 2 ha zachowało się około 55 macew postawionych w latach 1870 – 1934. Większość płyt posiada czytelne inskrypcje hebrajskie oraz bogate zdobienia. Na niektórych zachowały się ślady polichromii.

Wrażenie na odwiedzających robi małomiasteczkowy układ urbanistyczno-krajobrazowy Bodzentyna. Charakterystyczne są prostokątne uliczki łączące Rynki Dolny i Górny, niska zabudowa z domami posiadającymi przejezdne sienie oraz pozostałości murów obronnych. W Bodzentynie swoją siedzibę ma dyrekcja Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

**URZĄD MIASTA I GMINY W BODZENTYNIE**  
ul. Suchedniowska 3, 26-010 Bodzentyn  
tel. 41 31 15 010, 31 15 511, [www.bodzentyn.pl](http://www.bodzentyn.pl)



## KAZIMIERZA WIELKA

**CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ**  
ul. Kościuszki 13, 28-500 Kazimierza Wielka  
tel. 41 350 10 08  
[www.kazimierza.travel](http://www.kazimierza.travel)

# HISTORYCZNE miasta i miasteczka

Dzieje i rozwój miasta wiążą się z istnieniem miejscowego przemysłu. W centralnym miejscu Kazimierzy stoją budynki nieczynnej dzisiaj cukrowni „Łubna”, wzniesione w II połowie XIX wieku przez Karola Czekaya, sprowadzonego z Węgier przez Łubieńskich. Niedaleko cukrowni, jeden z jej późniejszych współwłaścicieli – Edward Tołłoczko, wybudował swoją rezydencję. Wzniesiony przez Tadeusza Stryjeńskiego w 1890 roku pałac Lacon został niestety wyburzony, a jedyną pamiątką po nim jest dzisiaj wieża przypałacowa. Ciekawym obiektem jest także stylizowana baszta z 1900 roku, która służyła w przeszłości jako laboratorium i mieszkanie służbowe dla pracowników cukrowni. Dziś w jej odnowionych wnętrzach znajdują się dwie ekspozycje: sprzętów użytkowych z XIX i XX wieku oraz dotycząca wykopalisk archeologicznych z terenu gminy.

## CHMIELNIK

Chmielnik jako miejscowość pojawia się po raz pierwszy w dokumentach opisujących najazd Tatarów w 1241 roku. 18 marca tegoż roku, na przedpolu miasteczka odbyła się „Chmielnicka” bitwa, uznana za jeden z większych bojów XIII-wiecznej Europy. Z historią miasta wiążą się również dzieje społeczności żydowskiej, czego świadectwem jest synagoga wzniesiona w połowie XVIII wieku, a obecnie przekształcona w nowoczesny Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl”, w którym wizyta – dzięki multimedialnym mapom regionu, ekranom dotykowym, szybom holograficznym, ukrytym głośnikom – jest fascynującym spacerem po przedwojennych uliczkach Chmielnika i wyprawą w głąb nastroju i tradycji Sztetla. Od kilku lat w Chmielniku w 3. weekend czerwca odbywa się duża cykliczna impreza Festiwal „Dni Kultur” łączący w sobie elementy kultury polskiej (Poloneza czas zacząć..) i żydowskiej (Shalom na Wspólnej).

**OŚRODEK EDUKACYJNO-MUZEALNY  
„ŚWIĘTOKRZYSKI SZTETL”**  
ul. Wspólna 14, 26-020 Chmielnik  
tel. kom. 734 158 969  
[www.swietokrzyskisztetl.pl](http://www.swietokrzyskisztetl.pl)



## BEJSCE



W tej niewielkiej miejscowości zachowały się niezwykle cenne zabytki. Wśród nich gotycki kościół św. Mikołaja z arcydziełem polskiego manieryzmu – kaplicą Firlejów pw. Wniebowzięcia Matki Boskiej, ufundowaną w latach 1594–1600 przez wojewodę krakowskiego Mikołaja Firleja. W jej wnętrzu, na zachodniej ścianie, znajduje się niezwykle nagrobek Mikołaja Firleja i jego żony Elżbiety z Ligęzów. Naprzeciwko znajduje się ołtarz wykonany z marmuru, piaskowca i alabastru, w którego środkowej części umieszczono scenę Wniebowzięcia Matki Boskiej, zaś po bokach postacie świętych Stanisława oraz Mikołaja. W XIX wieku w kaplicy Firlejów złożona została metalowa urna z sercem Marcina Badeniego, ówczesnego właściciela Bejsce, dla którego w 1802 roku naprzeciwko kościoła wzniesiono klasycystyczny pałac. Budowla swoim wyglądem zbliżona jest do warszawskiego Belwederu, stąd jej potoczna nazwa „Mały Belweder”. Pałac Badenich jest pierwowzorem Belwederu Warszawskiego, jest od niego ok. 20 lat starszy. Pałac Badenich i Warszawski Belweder został zaprojektowany przez tego samego architekta – Jakuba Kubickiego. Mimo, iż w pałacu obecnie znajduje się Dom Opieki Społecznej, zabytkowe pomieszczenia udostępniane są do zwiedzania.







## PUSTELNIA ZŁOTEGO LASU W RYTWIANACH

Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach to pokamedulski zespół klasztorny, druga po podkrakowskich Bielanych placówka tego zakonu w Polsce, zaliczana do najważniejszych polskich założeń monastycznych z I poł. XVII wieku. Wybudowana z inicjatywy wojewody krakowskiego Jana M. Tęczyńskiego. Przez ponad dwa wieki żyli tu mnisi – kameduli. W 2018 zabytek został uznany za pomnik historii o wybitnych walorach historycznych, naukowych i artystycznych, mający znaczenie dla polskiego dziedzictwa kulturowego. Obecnie funkcjonuje tu Kościół Rektoralny pw. Zwiastowania NMP i współczesna pustelnia – miejsce odnowy duchowej i wyciszenia. Odbývają się tu rekolekcje, dni skupienia, turnusy, wydarzenia naukowe, kulturalne i wypoczynkowe.

W poklasztornych budynkach są pokoje, kaplica rekolekcyjna, refektarz z restauracją kamedulską a za kościołem domki eremickie. Znajdują się tu ekspozycje stałe – muzeum serialu „Czarne chmury”, galeria kamedulska z wystawą archeologiczną, wystawa „15 lat z czterystu” itp. Odpoczynek i wytchnienie każdy znajdzie także w pięknych ogrodach klasztornych.



**PUSTELNIA ZŁOTEGO LASU**  
ul. Klasztorna 25, 28-236 Rytwiany  
tel. 15 864 77 95  
www.pustelnia.com.pl



**SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ BOLESNEJ  
PANI ŚWIĘTOKRZYSKIEJ**  
Godów 84a, 27-225 Pawłów  
Informacji udziela Dom Pielgrzyma  
tel. 41 272 18 88, www.kalkow.com.pl

## SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ BOLESNEJ W KAŁKOWIE-GODOWIE

Sanktuarium stanowiące ważny ośrodek kultu maryjnego wybudowano w latach osiemdziesiątych XX wieku dzięki wielkiej woli i sile sprawczej księdza kustosa Czesława Wali i pracy okolicznych mieszkańców. Tak powstał wielki kompleks obiektów sakralnych, spośród których wyróżniają się: Świętokrzyska Głgota – 33-metrowa budowla – Panteon Męczeństwa Narodu Polskiego, kościół parafialny ze stynącym z łask obrazem Matki Boskiej Bolesnej, Droga Krzyżowa, Droga Betlejemska, Kaplice Różańcowe, Kaplica Piety, Dom Jana Pawła II, Dom Pielgrzyma, Panorama Świętokrzyska – ruchome Misterium Męki Pańskiej. Na terenie sanktuarium prężnie funkcjonuje również warsztat terapii zajęciowej, izba etnograficzna oraz „minizoo”.



## SANKTUARIUM MB OSTROBRAMSKIEJ

Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej powstało w latach 80-tych, dzięki pierwszemu Ordynariuszowi Diecezji Radomskiej ks. bp. Edwardowi Materskiemu wilnianinowi z pochodzenia, stanowiąc jedyną w Polsce replikę Ostrej Bramy z Wilna. Do Sanktuarium należy: Kaplica z obrazem Matki Bożej Miłosierdzia oraz wotami i darami od papieża, dostojników kościelnych, państwowych i pielgrzymów (obecnie ok. 3 tys.); Bazylika pod tym samym wezwaniem z cyklem witraży z polskimi świętymi i błogostawionymi, z Kaplicą Bożego Miłosierdzia i codziennej adoracji Najświętszego Sakramentu, z relikwiami świętych i błogostawionych. Przy Sanktuarium znajdują się również: miejsca pamięci narodu polskiego, poświęcone ofiarom cierpienia, miejsc kaźni, świadków miłości Boga i Ojczyzny; tablice związane z wydarzeniami naszej Ojczyzny i miasta; droga krzyżowa wokół Sanktuarium; Sala Maryjna ze zdjęciami obrazującymi historię Sanktuarium, ważne dokumenty i wydawnictwa Sanktuarium; Dom Miłosierdzia, w którym prowadzona jest działalność charytatywna; Centrum „Ostra Brama” z miejscami noclegowymi, kawiarenką, salą konferencyjną; sklepik parafialny z dużym wyborem dewocjonalistów, książek i pamiątek. W pobliskim lesie są Dróżki Różańcowe.

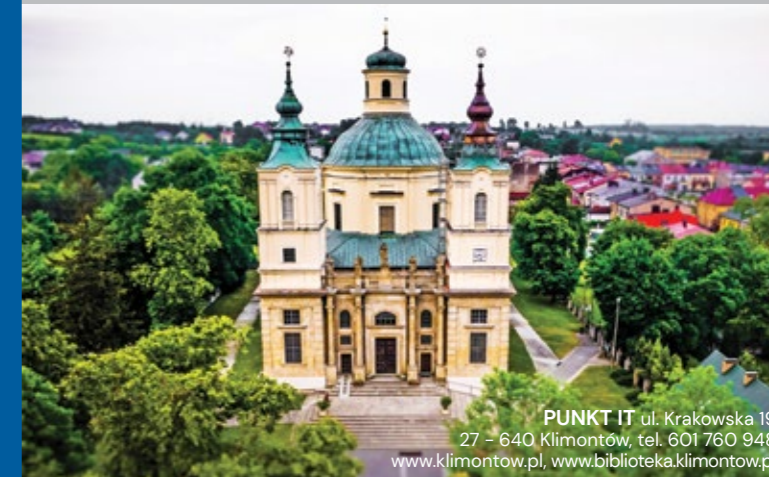


**SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ  
OSTROBRAMSKIEJ**  
ul. Wileńska 33, 26-110 Skarżysko-Kamienna  
tel. 41 25 38 800, www.ostrobramska.pl

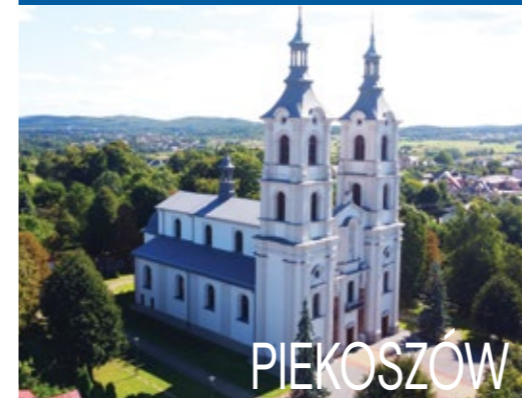
## KOLEGIATA ŚW. JÓZEFA W KLIMONTOWIE

Wzniesiony przez Wawrzyńca Senesę, kościół św. Józefa zachwyca swą niespotykaną i oryginalną architekturą. Ufundowana w XVII roku przez Jerzego Ossolińskiego kolegiata zbudowana została na planie elipsy wpisanej w wielobok, z krótkim i prosto zamkniętym prezbiterium. Uwagę zwraca część centralna – nawa o eliptycznym kształcie, otoczona dwoma kondygnacjami galerii i nakryta lekko spłaszczoną kopułą. W pobliżu, na zniesieniu, góruje klasztor i kościół pw. NMP i św. Jacka. Kościół jest budowlą późnorenansową z elementami gotyku. W części zabudowań klasztornych mieści się obecnie Dom Pielgrzyma. We wschodniej części miasteczka zobaczyć można także klasycystyczną synagogę z 1851 roku.

## W poszukiwaniu UKOJENIA



**PUNKT IT** ul. Krakowska 19  
27-640 Klimontów, tel. 601 760 948  
www.klimontow.pl, www.biblioteka.klimontow.pl



W centrum miejscowości, wznosi się monumentalna, neobarokowa świątynia pw. Narodzenia NMP. Należy ona do najważniejszych sanktuariów w diecezji kieleckiej. W głównym ołtarzu znajduje się łaskami stynący, cudowny obraz Matki Bożej Miłosierdzia. Malowidło pędzla nieznanego autora pochodzi z przełomu XVII i XVIII wieku. Obraz został najpierw koronowany przez kard. Stefana Wyszyńskiego a następnie przez prymasa Józefa Glempa. Do Sanktuarium do dziś przybywają liczne pielgrzymki.

**SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ MIŁOSIERDZIA W PIEKOSZOWIE**  
ul. Częstochowska 52, 26-065 Piekoszów, tel. 41 306 10 16  
www.parafiapiekoszow.pl



**KOŚCIÓŁ PW.  
NARODZENIA NMP**  
27-671 Sulisławice 90  
tel. 15 866 93 62  
www.sulislawice.pl

Pierwszy z istniejących tutaj obok siebie dwóch kościołów zbudowany został już w XIII w., i choć był rozbudowany w 1600 r. – zachował parę elementów romańskich i gotyckich swego poprzednika (gmerki oraz romański portal wejściowy od południa). W dawnej zakrystii obecnie znajduje się izba pamięci poświęcona „Jędrusiom” (najdłużej samodzielnie działającym oddziałom partyzanckim w kraju). W latach 1871-1888, obok starego kościoła powstała nowa świątynia pw. Narodzenia NMP, w której znajduje się przeniesiony ze starego kościoła, otaczany kultem obraz Matki Bożej Bolesnej zwanej Sulisławicką. Ten niewielki obraz namalowany został ok. 1450 r. Jego pierwsza koronacja miała miejsce 8 września 1913 roku.



# W RYTMIE HISTORII



## TURNIEJ RYCERSKI O ZŁOTĄ OSTROGĘ JAGIELLONÓW W SZYDŁOWIE

Tradycyjnie w lipcu Gmina Szydłów zaprasza na Turniej Rycerski o Złotą Ostrogę Jagiellonów w Szydłowie. Odbyna się już od wielu lat na placu zamkowym, wśród murów doskonale zachowanego średniowiecznego układu urbanistycznego Szydłowa, i jest jedną z nielicznych tego typu imprez w naszym województwie, która propaguje średniowieczne tradycje rycerskie. Pokazy walk rycerskich, efektowne przemarsze wojsk i prezentacje tańca dawnego to nie jedyne atrakcje turnieju. Jednym z głównych punktów programu od kilku lat jest turniej miecza bojowego oraz dwudniowa impreza towarzysząca „Turniej łuczniczy o sakiewkę Zbója Szydło”. Na turniej licznie przybywają grupy rycerskie z całej Polski oraz zagranicy.

**PUNKT IT  
GMINNE CENTRUM KULTURY**  
ul. Targowa 3, 28-225 Szydłów  
tel. 41 354 53 13  
www.szydlow.pl  
www.odkrywaj.szydlow.pl



## SPOTKANIA KULTUR

Historia miasteczek: Chmielnik, Chęciny, Działoszyce i Szydłów związana jest ze społecznością żydowską, która przez wieki zamieszkiwała ten region. Przed kilkunastoma laty w Chmielniku zainicjowano „Spotkania z Kulturą Żydowską”. W bogatym programie artystycznym znajdują się liczne koncerty, tańce, śpiewy, wystawy fotografii oraz malarstwa, przedstawienia i inscenizacje pokazujące polską historię, a także z życia żydowskich mieszkańców.

**Chmielnickie Centrum Kultury**  
ul. Starobuska 10, 26-020 Chmielnik  
tel. 41 354 23 97  
www.chck.chmielnik.com

**Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl” w Chmielniku**  
ul. Wspólna 14, tel. 734 158 969  
www.swietokrzyskisztetl.pl

**Urząd Miasta i Gminy Pińczów**  
ul. 3 Maja 10, 28-400 Pińczów  
tel. 41 23 45 100  
www.pinczow.com.pl

**Urząd Gminy Szydłów**  
Rynek 2, 28-225 Szydłów  
tel./fax 41 354 51 25, www.szydlow.pl

**Urząd Miasta i Gminy Działoszyce**  
ul. Skalbmierska 5  
28-440 Działoszyce  
tel. 41 352 60 10  
www.dzialoszyce.pl

**Urząd Gminy i Miasta w Chęcinach**  
Plac 2 Czerwca 4, 26-060 Chęciny  
tel. 41 3151 006  
www.checiny.pl

## JARMARK JAGIELLOŃSKI I FESTYN RYCERSKI

Te organizowane co roku w lipcu w Sandomierzu imprezy stanowią nie lada atrakcję. Teatr ognia, potyczki wojsk polskich i krzyżackich, turnieje łucznicze i kusznicze, pokazy tańca dworskiego – to tylko niektóre z atrakcji odbywających się w Sandomierzu. Ogromnym powodzeniem i popularnością cieszy się parada wojsk przybywających z Bitwy pod Grunwaldem i powitanie króla Władysława Jagiełły, a także inne atrakcje, w tym zwiedzanie miasta trasą Szlaku Jagiellońskiego. Jarmark i Festyn mają przypominać o czasach największego rozkwitu Sandomierza.

**Sandomierskie Centrum Kultury**  
Rynek 20, 27-600 Sandomierz  
tel. 15 832 29 64  
www.esceka.pl

**Urząd Miejski w Sandomierzu**  
Plac Poniatowskiego 3  
27-600 Sandomierz  
tel. 15 644 01 00  
www.sandomierz.eu

## ŻELAZNE KORZENIE

Impreza odbywa się w „archooparku” na terenie Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach i jest poświęcona prezentacji życia codziennego, zajęciom i obyczajom ludzi zamieszkujących tak zwane „Barbaricum” w okresie wpływów rzymskich w Europie. Obok pokazu wytopu żelaza w dymarce prezentuje się tu również sposoby pracy rzemieślników w warsztatach: kowalskim, tkackim, garncarskim, złotniczym czy plecionkarskim. Największym zainteresowaniem cieszy się rzymska kohorta, która podczas pikniku obozuje na terenie Ekomuzeum.

**MUZEUM PRZYRODY I TECHNIKI, EKOMUZEUM IM. J. PAZDURA W STARACHOWICACH**  
ul. Wielkopiecową 1, 27-200 Starachowice  
(wejście do muzeum od ul. Marszałka Piłsudskiego 95)  
tel. 41 275 40 83, 783 730 094, www.ekomuzeum.pl

**PARK ETNOGRAFICZNY W TOKARNI**  
Tokarnia 303, 26-060 Chęciny  
tel. 41 315 41 71, 519 467 107  
www.mwk.com.pl



## ŚWIĘTOKRZYSKI JARMARK AGROTURYSTYCZNY

Co roku, w pierwszą niedzielę czerwca, w Parku Etnograficznym w Tokarni odbywa się jedna z największych, cyklicznych imprez plenerowych w województwie – Świętokrzyski Jarmark Agroturystyczny. Podczas imprezy swoją ofertę prezentują gospodarstwa agroturystyczne oraz lokalne Koła Gospodyń Wiejskich. Na kiermaszu regionalnych produktów, wystawcy oferują miody, sery, wędliny, owoce, potrawy regionalne, a także wyroby rękodzielnicze. W trakcie imprezy odbywają się konkursy i pokazy np.: wypiek podplomyków połączony z degustacją. Organizowana jest specjalna Agrostrefa z atrakcjami dla najmłodszych, np.: gra w grele, toczenie fajerki, przeciąganie liny i wiele innych.



## DYMARKI ŚWIĘTOKRZYSKIE

Dymarki Świętokrzyskie to jeden z najbardziej rozpoznawalnych festiwali archeologicznych na terenie kraju. Starożytne hutnictwo i popularyzacja wiedzy o tym wyjątkowym i unikatowym na skalę kraju zjawisku poprzez Dymarki Świętokrzyskie, stała się synonimem bogatych tradycji przemysłowych Regionu Świętokrzyskiego. Połączenie wiedzy naukowej i atrakcyjnych rekonstrukcji archeologicznych, które stanowią tło kulturowe dla pokazów wytopu żelaza oraz prezentacja ludowej spuścizny wsi świętokrzyskiej i zabawy, dały niepowtarzalną całość, która wpisała się na stałe w kalendarz wydarzeń kulturalnych województwa świętokrzyskiego.

**Centrum Kulturowo – Archeologiczne w Nowej Słupi**  
ul. Świętokrzyska 59, 26-006 Nowa Słupia  
(obok Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego)  
tel. 41 389 70 45 lub 513 693 195, www.muzeum-nowaslupia.pl

## ŚWIĘTO ŚLIWKI

Szydłów to malownicze miasteczko słynące z bogatej historycznej przeszłości oraz wspinającej miejscowej śliwki, której niepowtarzalne walory smakowe rozśławia odbywające się od kilkudziesięciu lat „Święto Śliwki”. Jedną z głównych jego atrakcji są pokazy starodawnego suszenia tych owoców sposobem ziemnym na tak zwanych „laskach”. Kolorytu imprezie dodaje kiermasz połączony z degustacją owoców, przetworów domowej roboty, a także szydłowskiej śliwownicy produkowanej według starej receptury. Gmina Szydłów jest największym producentem śliwki w Polsce.

**Gminne Centrum Kultury w Szydłowie**  
ul. Targowa 3, 28-225 Szydłów  
tel. 41 354 53 13, www.szydlow.pl

**Staszowski Ośrodek Kultury**  
ul. Parkowa 6, 28-200 Staszów;  
tel. 15 864 41 12  
www.sok.info.pl

## DZIEŃ CHLEBA – SMAKI NASZYCH DZIADKÓW

Co roku, z końcem sierpnia w Staszowie organizowane jest wielkie wydarzenie plenerowe. Dzień Chleba połączony z dożynkami gminnymi to całonocny festyn, który na teren urokliwego Zalewu nad Czarną, przyciąga tysiące osób. Podczas imprezy podziwiać można korowód dożynkowy, zobaczyć prawdziwą wioskę, gdzie przedstawiane są stare rzemiosła, nabyć rękodzieło artystyczne oraz spróbować smacznych potraw regionalnych. Podczas Dnia Chleba dużą popularnością cieszą się stoiska staszowskich piekarni oraz gosp. agroturystycznych, prezentujących produkty pochodzenia zbożowego. Uczestnicy mogą również zobaczyć jak dawniej wypiekano chleb w piecach chlebowych. Na publiczność czekają koncerty oraz występy artystyczne i kabaretowe.



# CZARNCA



## STEFAN CZARNIECKI

Czarnca to mała miejscowość niedaleko Włoszczowy, w której urodził się i został pochowany słynny hetman Stefan Czarniecki, uważany za polskiego bohatera narodowego. Jego ciało spoczywa w krypcie kościoła pw. Najświętszej Maryi Panny i św. Floriana, w sarkofagu z czerwonego piaskowca. W dobudowanej do kościoła w XIX w. kaplicy znajdują się liczne pamiątki po hetmanie, m.in. obraz z ołtarza polowego, a także obrazy przedstawiające jego wizerunek, w tym razem z ukochanym koniem. Stefan Czarniecki jest patronem szkoły podstawowej w Czarnicy. W jej siedzibie znajduje się Centrum Edukacji i Kultury im. Stefana Czarnieckiego a przed budynkiem stoi jego pomnik.

**CENTRUM EDUKACJI I KULTURY IM. STEFANA CZARNIECKIEGO**  
Czarnca, ul. Szkolna 16, 29-100 Włoszczowa  
tel. 41 39 42 111  
www.wloszczowa.pl

**KOŚCIÓŁ PW. WNMP W CZARNICY**  
Czarnca, ul. Czarnieckiego 26  
29-100 Włoszczowa  
tel. 41 394 45 85



## DIABELSKI KAMIEŃ Z KONTREWERSU

W 1988 roku w miejscowości Kontrewers koło Mniowa dokonano odkrycia archeologicznego, jednego z najciekawszych w Polsce. Na odnalezionym fragmencie piaskowca widnieją dwie automorficzne postaci: symbol półksiężyca oraz symbol Y-kształt-ny. Pierwsze badania znaleziska sugerowały, że to wczesnośredniowieczne diabły i pogańskie znaki. W 2005 roku do analizy tajemniczej rzeźby powrócił dr Gerard Gierliński, którego zdaniem wyryte postaci bardzo przypominają wyobrażenia cocopelli – dobrych duszków z mitologii północnoamerykańskich Indian Hopi. Obecnie kamień znajduje się przed Urzędem Gminy w Mniowie.

URZĄD GMINY W MNIOWIE  
ul. Centralna 9, 26-080 Mniów  
tel. 41 373 70 02, www.mniow.pl



# ZNANE I NIEZNANE

## OGRÓD NA ROZSTAJACH

Sześć kilometrów od Pińczowa, w Młodzawach Małych, położony jest niezwykle „Ogród na Rozstajach” założony przez artystę – rzeźbiarza Tadeusza Kurczyne. Spotkać tu można istnie bajkowy krajobraz – kilkunastometrowy wodospad, jaskinię, oczka wodne oraz niezliczoną ilość kwiatów i krzewów, a to wszystko rozlokowane na trzech poziomach. Mieszkańcami ogrodu są: białe i czarne łabędzie, bocian czarny, różne odmiany kaczek, pawie, papugi. Liczne oczka wodne zamieszkują kolorowe ryby. Ogród znalazł się na okładkach wszystkich polskich gazet dla działkowców i ogrodników.

**OGRÓD NA ROZSTAJACH**  
Młodzawy Małe 17  
28-400 Pińczów  
tel. 41 357 92 65  
www.ogrodnarozstajach.pl



## ŻYWE MUZEUM PORCELANY – ĆMIELÓW

Ćmielów słynie z produkowanej tu najwyższej jakości porcelany. Porcelanowe figurki ćmielowskie, produkowane ręcznie z oryginalnych form, w latach 60. XX w. odniosły ogromny, światowy sukces i szczytą się nimi galerie sztuki w Nowym Jorku, Chicago, Paryżu czy Londynie. W 2005 roku na terenie dawnej Wytwórni Porcelany ŚWIT powstało pierwsze w Polsce „Żywe Muzeum Porcelany”. Podczas zwiedzania z przewodnikiem można zapoznać się z procesem ręcznej produkcji porcelany, dowiedzieć się z czego się ją produkuje, jaka jest różnica między ceramiką a porcelaną i co wspólnego z jej wyrobem ma sok z buraka. Zwiedzający mogą wszystkiego dotknąć i spróbować. Podczas Warsztatów Porcelanowych uczestnicy mogą samodzielnie wykonać różę z masy porcelanowej lub pomalować porcelanowy wyrób pod okiem doświadczonego instruktora.

**FABRYKA PORCELANY AS ĆMIELÓW, ŻYWE MUZEUM PORCELANY**  
ul. Sandomierska 243, 27 - 440 Ćmielów  
tel.: 15 861 20 21 wew. 22, 535 588 960  
www.turystyka.cmielow.com.pl

## TAJEMNICE KLEJNOTÓW MUZEUM MINERAŁÓW I SKAMIENIAŁOŚCI W ŚWIĘTEJ KATARZYNIE

Jedna z piękniejszych w kraju prywatnych kolekcji, m.in. największy w Polsce, stukilogramowy, kryształ górski, kamienie szlachetne, wielkie spirytywane amonity, autentyczne kości zauropoda, wielokrotnie nagradzana wystawa krzemienia pasiastego – świętokrzyskiego unikat. W muzeum zwiedza się szlifiernię kamieni, pracownię rzeźbiarską i jubilerską. Można tu na żywo obserwować jak powstają prawdziwe klejnoty.

**MUZEUM MINERAŁÓW I SKAMIENIAŁOŚCI „TAJEMNICE KLEJNOTÓW”**  
ul. Kielecka 20, 26-010 Święta Katarzyna,  
tel.: 41 311 21 16; 501 282 691  
www.swkatarzyna-muzeum.pl, muzeum.mineralow@op.pl





Pierwsze zapisane wzmianki o Mostkach pochodzą z roku 1555, kiedy to działała tu kuźnica. Historia miejscowości nierozdzielnie związana jest również z losami Staropolskiego Okręgu Przemysłowego. Ślady tej działalności zachowały się do dziś w postaci zabytkowego jazu, grobli zalewu, przykrytych warstwą ziemi pozostałości wielkiego pieca, nad którymi czuwa zabytkowa figura św. Floriana oraz odrestaurowanego w latach siedemdziesiątych budynku opisywanego jako Biuro Zarządu Wielkiego Pieca Hutniczego. W tym XIX-wiecznym, malowniczym dworze swoją siedzibę ma obecnie Wiejski Dom Kultury – miejsce prezentacji tańców, pieśni, obrzędów folklorystycznych, kuchni regionu, szkoleń, pracy artystów, a także centrum promocji sztuki, rzemiosła i przemysłu.

## DWÓR W MOSTKACH



WIEJSKI DOM KULTURY  
W MOSTKACH  
Mostki 1, 26-130 Suchedniów  
tel. 41 254 42 49

## MAUZOLEUM MARTYROLOGII WSI POLSKICH W MICHNIOWIE



Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie to miejsce szczególne na mapie województwa świętokrzyskiego. W lipcu 1943 roku Niemcy dwukrotnie napadli na wieś Michniów na terenie dzisiejszej gminy Suchedniów. Zamordowali wówczas 204 osoby. Pamięć o ofiarach tamtych tragicznych wydarzeń przetrwała i w miejscu pochówku mieszkańców Michniowa powstał unikatowy w swojej architektonicznej formie kommemoratywny kompleks. Jego elementami są: mogiła, pomnik Pieta Michniowska autorstwa Wacława Staweckiego, mur i krzyże pamięci oraz budynek Mauzoleum zaprojektowany przez architekta Mirosława Nizio. We wnętrzu Mauzoleum poznamy historię polskiej wsi podczas II wojny światowej opowiedzianą z wykorzystaniem nowoczesnych form narracji muzealnych.

MAUZOLEUM MARTYROLOGII WSI POLSKICH W MICHNIOWIE,  
ODDZIAŁ MUZEUM WSI KIELECKIEJ  
Michniów 38, 26-130 Suchedniów, tel. 41 254 51 62  
www.mwk.com.pl

## KIRKUT W RADOSZYCACH

Kirkut – cmentarz żydowski położony jest w lesie na tzw. Królowej Górze, 1,5 km od miejscowości Radoszyce. Data jego założenia nie jest znana, natomiast wiadomo, że istniał przed 1789 r. Zajmuje ok. 2 ha powierzchni. Żydzi nazywają go *Beit Kwarot – Dom Mogił*, *Beit Chaim – Dom Życia* albo *Be-it Olam – Dom Wieczności*. Cmentarz został zniszczony w czasie okupacji niemieckiej, ale dla hebrajczyków jest nadal miejscem świętym. Na jego terenie znajduje się oheł cadyków radoszyckich, gdzie pochowany jest Isachar Dow Ber – uczeń wielkich klasyków chasydyzmu, rabin cadyk Izrael Finkler oraz szczątki zmarłych z okresu stuleci, jak również zamordowanych przez Niemców w czasie II Wojny Światowej. Wielki szacunek dla zmarłych świadczy o pobożności Żydów i wierze w życie wieczne. Każdego roku przyjeżdża do Radoszyc kilka wycieczek z całego świata, a szczególnie ortodoksyjnych Żydów, aby modlić się na kirkucie. Ogromna większość przyjeżdżających to mieszkańcy USA i Izraela.

URZĄD MIASTA I GMINY W RADOSZYCACH  
ul. Żeromskiego 28, 26-230 Radoszyce  
tel. 41 373 50 83  
www.radoszyce.pl

## ZNANE I NIEZNANE



BUSKIE SAMORZĄDOWE  
CENTRUM KULTURY  
al. Mickiewicza 22, 28-100 Busko-Zdrój  
tel. 41 370 54 00, www.bsck.busko.pl

## FESTIWAL MUZYCZNY im. KRYSZTOF JAMROZ

Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. Krystyny Jamroz w Busku – Zdroju to jedno z najważniejszych wydarzeń kulturalnych odbywających się rokrocznie w lipcu w Województwie Świętokrzyskim. Krystyna Jamroz, patronka Festiwalu, wybitna śpiewaczka operowa pochodząca z Buska – Zdroju to duma ziemi świętokrzyskiej. Podczas Festiwalu jej imienia odbywają się koncerty wieczorne, promenade, popołudniowe oraz spotkania publiczności festiwalowej z artystami tzw. „Kawiarenki Festiwalowe”. Atmosferę muzycznego święta uzupełnia odsłonięcie „Słoneczka festiwalowego” przyznawanego co roku artyście, który jest związany z Festiwalem. Wydarzenie to charakteryzuje się prezentacją różnych stylów muzycznych od muzyki instrumentalnej, kameralnej, recitali, operetki, oratoriów, musicali do prezentacji gwiazd estrady. Co roku na festiwalu goszczą wybitne gwiazdy światowego formatu, występowali tu: Krzysztof Penderecki, Dymitr Baszkirow, Misza Maisky, Nigel Kennedy, Adam Makowicz, Leszek Możdżer, Daniil Trifonov, Bomsori Kim, Krzysztof Jakowicz, Janusz Olejniczak, Konstanty Andrzej Kulka, Martin Garcia Garcia oraz orkiestry: Sinfonia Varsovia, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Narodowej, Orkiestra Kameralna Polskiego Radia Amadeus pod dyktando Agnieszki Duczmal i wiele, wiele innych.

## MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL MUZYKI ORGANOWEJ I KAMERALNEJ W JĘDRZEJOWIE

Organizowany nieprzerwanie od 1995 roku festiwal odbywa się w klasztorze Ojców Cystersów w Jędrzejowie. Każdego roku w lipcu i sierpniu, w sobotnie wieczory, mają miejsce niezwykle koncerty muzyki organowej z udziałem wielu znakomitych artystów. Melomani z całej Polski mogą posłuchać wybitnych solistów, muzyków baroku, pieśni maryjnych czy koncertów niewielkich orkiestr dętych. W dotychczasowych edycjach festiwalu wystąpili między innymi organiści: Jerzy Perucki, Mario Duella, Michel Colin, soliści: Wiesław Ochman, Teresa Żylis-Gara, Marek Torzewski, Małgorzata Walewska oraz dyrygenci i kompozytorzy: Jerzy Maksymiuk, Krzysztof Penderecki, Henryk Mikołaj Górecki. Organizatorami koncertów są: Towarzystwo Kulturalno-Naukowe, samorząd gminy i powiatu oraz Fundacja im. Mikołaja z Radomia.



ARCHIOPACTWO CYSTERSKIE  
W JĘDRZEJOWIE  
ul. Klasztorna 20, 28-300 Jędrzejów  
tel. 41 386 23 08, 41 386 35 25  
www.jedrzejow.cystersi.pl





## OBRAZÓW NA SANDOMIERSKIM SZLAKU JABŁKOWYM

Sandomierski Szlak Jabłkowy to 200 km trasa turystyczna, która prowadzi przez bogate sady owocowe, malownicze krajobrazy lessowych wąwozów Ziemi Sandomierskiej. Na szlak zapraszają gospodarstwa sadownicze z dwu- i trzypokoleniową tradycją

ogrodniczą, gospodarstwa agroturystyczne, winiarskie, rybackie i pasieki, które kultywują wieloletnie rodzinne tradycje. Szlak Jabłkowy to szlak „Apetyczny”, „Artystyczny” i „Aktywny”, czyli „3xA”. Zaprasza do zwiedzania rodzinnej winnicy i degustacji wina, do skosztowania domowych przetworów i naturalnych miodów, do zobaczenia jak powstają wyroby rękodzielnicze, czy też do aktywnego spędzenia czasu. Ponadto w Izbie Tradycji Ogrodniczej w Obrazowie, zgromadzono i udostępniono odwiedzającym przedmioty używane niegdyś w gospodarstwie domowym, dawne sprzęty związane z ogrodnictwem, uprawą roli i hodowlą zwierząt. Planując podróż po szlaku, warto wybrać się na jesienne Święto Jabłkobrania w Obrazowie.

Urząd Gminy w Obrazowie  
27-641 Obrazów 84  
tel. 15 836 51 62  
www.obrazow.pl

Kilka kilometrów od Staszowa znajduje się Wiśniowa – „wieś z sercem”. W niewielkim kościele, wybudowanym w 1680 roku przez kanclerza koronnego hrabiego Karola Tarło, w prezbiterium, za płytą wykonaną z czarnego marmuru spoczywa serce ks. Hugona Kołłątaja – wybitnego twórcy Konstytucji 3 Maja. Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z końca XV wieku, a jej najbardziej znanymi właścicielami byli właśnie Kołłątajowie. Ciekawym zabytkiem w Wiśniowej jest także sięgający I połowy XVIII wieku pałac, na którego frontonie widnieją herby Kołłątajów z kotwicą. Izba posiada także pierwsze wydania głównych dzieł Kołłątaja, różne wydania tekstów Konstytucji 3 Maja oraz listy Kołłątaja do rodziny wydane w I połowie XIX wieku.



### WIŚNIOWA

Pałac Kołłątajów w Wiśniowej  
Wiśniowa 111, 28-200 Staszów.  
tel. 15 823 51 43  
www.staszow.pl

## DOLINA PURPUROWA

W Dolinie Purpurowej – historycznym regionie gospodarki sadowniczej w południowej Polsce, od stuleci uprawiamy wyborną śliwkę. Aktualnie jest to ponad 45 różnych jej odmian. Produujemy również jabłka, czereśnie, morele oraz borówki w oparciu o najnowocześniejsze metody uprawy i pielęgnacji sadów. Stolica Śliwki to piękny średniowieczny Szydłów, zwany też Doliną Purpurową, Kamiennym Miastem czy Polskim Carcassone. Zapraszamy Państwa w wyjątkową podróż po Szydłowie, która zaczyna się w sercu miasta, od spróbowania śliwkowych specjałów. Na rynku w Starym Ratuszu czeka na Państwa nasz Butik Śliwkowy i Tasting Room, a w nim panele degustacyjne – unikalna przygoda ze śliwką w roli głównej. SZYDŁOWIANKA Śliwka w Czekoladzie, Śliwka Szydłowska suszona tradycyjną metodą w suszarniach opalanych drewnem liściastym z certyfikatem Chronione Oznaczenie Geograficzne, znakomite powidła śliwkowe w różnych smakach, ręcznie robione czekolady, ketchupy śliwkowe, chutneye, nalewki śliwkowe, śliwowica i miody pitne – zachwycają swoim wybornym smakiem. Zapraszamy na panele degustacyjne do Starego Ratusza w Szydłowie.

PURPLE VALLEY Sp. z o. o.  
Butik Śliwkowy, Stary Ratusz  
ul. Rynek 21, 28-255 Szydłów  
tel. 502 417 088  
www.stolicasliwki.pl



ŚWIĘTOKRZYSKA KOLEJKA WĄSKOTOROWA  
CIUCHCIA PONIDZIE  
ul. Dojazd 1, 28-300 Jędrzejów  
www.swietokrzyskakolejka.pl



Muzeum im. Przytkowskich w Jędrzejowie  
Pl. T. Kościuszki 7-8  
28-300 Jędrzejów,  
tel. 41 386 24 45

# ZNANE I NIEZNANE

## MUZEUM IM. PRZYTKOWSKICH W JĘDRZEJOWIE

Przy rynku, w dwóch kamieniczkach z XVIII i XIX wieku mieści się muzeum założone i prowadzone przez rodzinę Przytkowskich. Posiada ono stylowe wnętrza z dekoracyjnym, zabytkowym wystrojem oraz unikalną kolekcję zegarów słonecznych i przyrządów astronomicznych. To trzeci taki zbiór na świecie po Oxfordzie i Chicago. W dziale starodruków, liczącym ok. 600 tomów, do najcenniejszych należy dzieło Kopernika z 1566 r. „De revolutionibus orbium coelestium” oraz egzemplarze z autografami Heweliusza, Kartezjusza i Huyghensa. W ogrodzie muzealnym znajdują się kaskadowe baseny, zabytkowa altana, lapidarium zegarów słonecznych nasadzenia roślin leczniczych, a także, w otaczającym murze, dekoracje w technice sgraffito o tematyce astrologicznej.



## CIUCHCIA PONIDZIE

Świętokrzyska Kolejka Wąskotorowa Ciuchcia Ponidzie sięga historią do roku 1915 i wykorzystuje linię kolejową zbudowaną podczas zaboru austriackiego i pierwszej wojny światowej. Obecnie jest cieszącą się wielką popularnością atrakcją turystyczną, która zabiera pasażerów na malownicze tereny Ponidzia i Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. W trakcie przejazdu przewidziany jest postój i czas na wspólne ognisko. Ciuchcia kursuje zarówno dla pasażerów indywidualnych, jak i grup zorganizowanych. Od 2022 roku zarządcą infrastruktury i przewoźnikiem kolejowym jest Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych.





## MUZEUM SAMOCHODU PAPIESKIEGO JP2 W KIELCACH



Muzeum prezentuje obudowany z oryginalnych części pojazd, którym papież Jan Paweł II podróżował po kraju podczas pierwszej pielgrzymki do Polski w 1979 r. Po wizycie Ojca Świętego, decyzją władz komunistycznych, został on rozmontowany, a gondola zniszczona. W latach 2006-2011 właściciel firmy AUTO-ADAMCZAK odbudował samochód na bazie odnalezionych części, w pełnej zgodności technicznej z oryginałem – przywracając tym samym jedyne w swoim rodzaju dzieło polskiej motoryzacji.

Ekspozycja w Muzeum składa się z trzech części. Część pierwsza obejmuje projekt i realizację Pojazdu Specjalnego JP2 w Przemysłowym Instytucie Motoryzacji w Warszawie (w 1979 r.). Część druga to poszukiwanie podzespołów i odbudowa Samochodu Papieskiego JP2 w firmie Auto-Adamczak (2006-2011 r.) wraz z oryginalną dokumentacją. Trzecia część poświęcona podróżom pojazdu papieskiego po kraju.

**MUZEUM SAMOCHODU PAPIESKIEGO JP2**  
ul. Cmentarna 5a, 25-253 Kielce  
tel. 41 302 19 31, 519 782 153  
www.msjp2.pl



**PAPUGARNI ARA**  
ul. Aleja Solidarności 20, II piętro,  
25-323 Kielce  
tel. 660 109 886



## PAPUGARNI ARA W KIELCACH

Wizyta w Papugarni Ara to okazja do spotkania egzotycznych gatunków ptaków z niemal całego świata – Ameryki Południowej, Azji, Afryki, a nawet Australii. Mieszkają tu gatunki takie jak Ara, Żako, Kakađu, Patagonka, Aleksandretta większa, Konura słoneczna, Rudosterka i wiele innych. Co więcej, skrzydłaci pupile nie mieszkają w klatkach, dzięki czemu można je podziwiać z bardzo bliska, pogłaskać, a nawet własnoręcznie nakarmić. To wspaniała zabawa i relaks w jednym, zarówno dla dzieci jak i dorosłych.



**ARS OLD CAR –  
MUZEUM MOTORYZACJI**  
ul. Słoneczna 2A  
26-060 Wolica  
tel. 515 355 533  
www.arsoldcar.pl

## ARS OLD CAR MUZEUM MOTORYZACJI

ARS OLD CAR – motoryzacja na wesoło, nieoczywiste rodzinne miejsce miłośników motoryzacji w niebanalny sposób ukazujące świat odchodzącej historii pojazdów, które możemy oglądać już tylko w takich miejscach. Duża dawka humoru i uśmiechu, a wszystko to przez kultowy samochód Citroen 2CV znany z filmu „Żandarm z Saint Tropez”. Największa w Polsce kolekcja gadżetów związanych z „kaczką”, w tym niepowtarzalna kolekcja samochodów szydełkowanych Pani Krysi. W zabawny sposób dowiesz się wielu ciekawostek i zagadek motoryzacyjnych, a liczne konkursy w zaskakującej formie sprawdzą Twoją wiedzę. Absolutnym hitem podczas pobytu w ARS OLD CAR jest trasa widokowa zabytkowym wozem strażackim, podczas której uczestnicy dojeżdżają do punktu widokowego, a następnie obserwują panoramę okolic Zamku Chęcińskiego i szukają pożarów.

W klimatycznym PIT STOP-ie, możemy podziwiać panoramę Zamku przy Kawie z Opony lub ugasić pragnienie Pitną Benzyną.

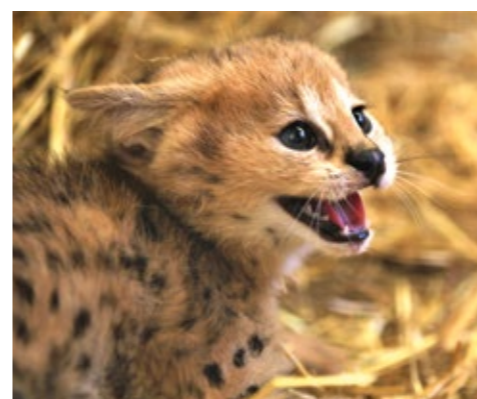


## QUESTING ZWIEDZAJ, ODGADUJ I ODKRYWAJ SKARBY!

Questing to gra terenowa, która polega na przejściu nieoznakowanej w terenie trasy. To, dokąd masz iść, opisane jest na ulotce. Aby dotrzeć do skarbu musisz rozwiązać wierszowane łamigłówki i rebusy. Podpowiedzi znajdziesz w terenie – miej oczy i uszy szeroko otwarte. Questuj sam, z przyjaciółmi lub rodziną. Gdzie? W 5 miejscowościach w Świętokrzyskiem, gdzie powstały nowe questy. Nie czekaj, już dziś pobierz ulotki i ruszaj na trasy w Bałtowie, Ciekotach, Brodach, Hucie Szklanej i Ostrowcu Świętokrzyskim.



www.swietokrzyskie.travel  
www.questing.pl



## ZOO LEŚNE ZACISZE

Ogród Zoologiczny położony w województwie świętokrzyskim, w gminie Morawica, w miejscowości Lisów – Wygwizdów. To jeden z pięciu prywatnych ogrodów zoologicznych w Polsce, jedyny w regionie świętokrzyskim. Wszystko zaczęło się w 2002 roku. Sukcesywnie każdego roku właściciele Paweł i Aleksandra Zawadzcy powiększali zwierzyńiec, powstawiały nowe zagrody, woliery, alejki. Obecnie na 30 ha mieszka ponad 500 zwierząt, około 120 gatunków z sześciu kontynentów. Zobaczymy tam m. in. lwa afrykańskiego, serwale, jedyne w Polsce antylopy blesbok. To żywa lekcja przyrody i świetne miejsce na wypoczynek. Na zwiedzających czekają bezpłatne atrakcje – plac zabaw, grill-punkty, hamaki oraz darmowy parking. Od 2020 roku ZOO Leśne Zacisze jest członkiem Rady Dyrektorów Polskich Ogródów Zoologicznych i Akwariów, należy też do ROT. Posiada wiele prestiżowych branżowych nagród.







## SPORTY MOTOROWE TOR W MIEDZIANEJ GÓRZE

Od 1977 roku w pobliżu Kielc w miejscowości Miedziana Góra funkcjonuje tor samochodowy. Jest to jedyny tego typu obiekt z odcinkami górskimi o łącznej długości 4160 metrów. W skład kompleksu zarządzanego przez Automobilklub Kielecki wchodzi: tor kartingowy o długości 880 metrów, „mała pętla” toru samochodowego długości 1140 metrów, zaplecze w budynku administracyjno-technicznym oraz motel i camping „Moto-Raj”.

**TOR WYŚCIGOWY AUTOMOBILKLUB**  
ul. Słowackiego 16, 25-365 Kielce  
tel./fax 41 361 98 55  
www.automobilklub.kielce.pl



## MASŁÓW – PIŃCZÓW

## SPORTY LOTNICZE



**AEROKLUB KIELECKI – LOTNISKO  
W MASŁOWIE**  
ul. Jana Pawła II 9, 26-001 Masłów  
tel. 41 311 07 06  
www.aeroklub.kielce.pl

**AEROKLUB REGIONALNY W PIŃCZOWIE**  
ul. Legionistów 26A, 28-400 Pińczów  
tel. 668 409 128  
www.arwp.pl

Na lotniskach w Masłowie i Pińczowie można skorzystać z lotów lotniami, szybowcami oraz motolotniami, a także skoczyć na spadochronie oraz wziąć udział w jednym z licznie organizowanych przez aerokluby kursów. Ci, którzy zdecydują się na tego typu aktywny wypoczynek, będą mieli okazję podziwiać najbardziej charakterystyczne elementy świętokrzyskiego krajobrazu. Gwarantujemy niezapomniane przeżycia i niesamowite widoki!



## ŚWIĘTOKRZYSKA LIGA ROWEROWA – MTB MARATON

Jest to największa w regionie impreza sportowo-turystyczna, organizowana cyklicznie od kilku lat. MTB Cross Maraton to cykl ośmiu maratonów rozgrywanych w najpiękniejszych zakątkach województwa świętokrzyskiego. Impreza przeznaczona jest dla wszystkich zainteresowanych kolarstwem górskim, zarówno zawodników, jak i amatorów oraz całych rodzin.

Ta impreza to nie tylko zmagania sportowe, ale również turystyczna, magiczna i pełna przygód podróż. Uczestnicy przemierzą zacienioną, jodłową puszcę, zjadą krętą ścieżką z „Zamczyska”, a być może będą zmuszeni do pokornej wędrowki obok roweru pod górę w Paśmie Jeleniowskim. Góry Świętokrzyskie rzucają wyzwanie wszystkim amatorom dwóch kółek, również najwybredniejszym fanom „pure MTB”.

**ŚWIĘTOKRZYSKIE STOWARZYSZENIE  
KOLARSTWA GÓRSKIEGO**  
tel. 696 152 169, 602 132 278  
www.mtbcross.pl, www.mtbcrossmaraton.pl

**SZLAK KAJAKOWY AKTIW** na rzece Nidzie zaczyna się w Mieście i Gminie Morawica. To tutaj, przy muszli koncertowej znajduje się przystań. Kto będzie chciał przepłynąć pełny szlak, powinien zacząć swoją przygodę właśnie w gminie Morawica. Szlak kajakowy po rzece Czarnej Nidzie, pięknej rzece, która właściwie w całości znajduje się w obszarze „Natura 2000”. Z roku na rok kajakarstwo staje się coraz bardziej popularne, a urokliwe kręte koryto Czarnej Nidy kusi pięknem natury nawet najbardziej wybrednych amatorów takiej formy rekreacji.

### WYBRANI ORGANIZATORZY SPŁYWÓW:

www.kon-tiki.pl; tel. 881 444 441  
www.kajakiem.pl; tel. 698 393 949  
www.nida24.pl; tel. 664 044 666  
www.kajman-kajaki.pl; tel. 798 728 593  
www.ponidziekajakiem.pl; tel. 790 660 830  
www.nidakajakiem.pl; tel. 666 915 108  
www.przystaneknida.pl; tel. 609 939 887  
www.nida.com.pl; tel. 668 208 410  
www.ostoja-czarownica.pl; tel. 726 249 485

## W KRAINIE mocnych WRAŻEŃ



## SPŁYWY KAJAKOWE

Miłośnikom wodnych wędrowek polecamy spływy kajakowe malowniczo wijącymi się rzekami: Nidą i Pilicą. Popularna w ostatnim czasie Nida jest rzeką dziką, krętą i niezwykle piękną. Obcowanie z nią – zwłaszcza o świcie – daje możliwość zaobserwowania wielu dzikich ptaków i zwierząt. Podziwiane podczas wypływu kajakowej krajobrazy urzekają swym pięknem i odmiennością. Organizatorzy spływów zapewniają zarówno gotowe programy spływów, jak i możliwość wypożyczenia kajaków, transportu bagaży oraz opiekę wykwalifikowanych przewodników.







SIELPIA

## ZALEW W SIELPI

Sielpia położona jest wśród rozległych, sosnowych lasów nad zbiornikiem wodnym utworzonym na rzece Czarnej. Jest jednym z najchętniej odwiedzanych miejsc wypoczynkowych w regionie. Posiada doskonale rozwiniętą bazę noclegową: obiekty hotelowe, ośrodki wypoczynkowe, kompleksy domków campingowych z pełnym wyposażeniem. Dla przyjezdnych dostępne są: kąpielisko ze strzeżoną plażą, liczne punkty gastronomiczne, park linowy, kino letnie, wypożyczalnia sprzętu pływającego i turystycznego. Amatorzy aktywnego wypoczynku mają też do dyspozycji sieć szlaków turystycznych i tras nordic walking.

**CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ**  
ul. Partyzantów 1, 26-200 Końskie, tel. 534 042 989  
www.konskie.travel



KAMIONKA

## ZALEW KAMIONKA W SUCHEDNIOWIE

Zalew Kamionka o powierzchni 22 ha położony jest na rzece Kamionce. Zbiornik znajduje się w centrum Suchedniowa, sąsiadując z parkiem miejskim. Na środku zalewu znajduje się wyspa stanowiąca rezerwat ptactwa wodnego i chronionych gatunków zwierząt. Na południowym brzegu zalewu zlokalizowany jest Ośrodek Sportu i Rekreacji, a na jego terenie: camping 140 z rekomendacją Miejsca Przyjaznego Rowerzystom na Wschodnim Szlaku Rowerowym Green Velo, plaża i strzeżone kąpielisko, boiska sportowe, plac zabaw, wypożyczalnia sprzętu sportowego, miejsce na grilla, a także urokliwy punkt gastronomiczny Kafejaaga.

**OŚRODEK SPORTU I REKREACJI W SUCHEDNIOWIE**  
Camping 140, ul. Ogrodowa 11, 26-130 Suchedniów  
tel. +48 41 25 43 351, +48 518 336 751, www.osirsuchedniow.pl



ŻARNÓWKA

## ZALEW ŻARNÓWKA W MOSTKACH

Malowniczo położony zalew Żarnówka, otoczony z jednej strony lasem to raj dla wędkarzy, można tu złowić większość gatunków ryb słodkowodnych. Woda zbiornika należy do jednej z najczystszych w regionie. Akwen jest zagospodarowany, posiada plażę z wyznaczonym strzeżonym kąpieliskiem, parking i małe zaplecze gastronomiczne.

## ZALEW REJÓW W SKARZYSKU-KAMIENNEJ

Zalew Rejów, położony wśród sosnowych lasów, o powierzchni 30 ha, na rzece Kamionce. To popularne miejsce rekreacji, otoczone alejkami spacerowymi i miejscami odpoczynku. Po zachodniej stronie zbiornika działa Ośrodek Wypoczynku i Rekreacji „Rejów”, który dysponuje plażą, miejscem wodnych zabaw dla dzieci, wieżą do skoków oraz sprzętem pływającym. W bezpośrednim sąsiedztwie ośrodka znajduje się muzeum im. Orła Białego ze stałą ekspozycją broni i sprzętu z II wojny światowej. Po drugiej stronie zbiornika znajduje się druga strzeżona plaża wraz z placem zabaw.



REJÓW

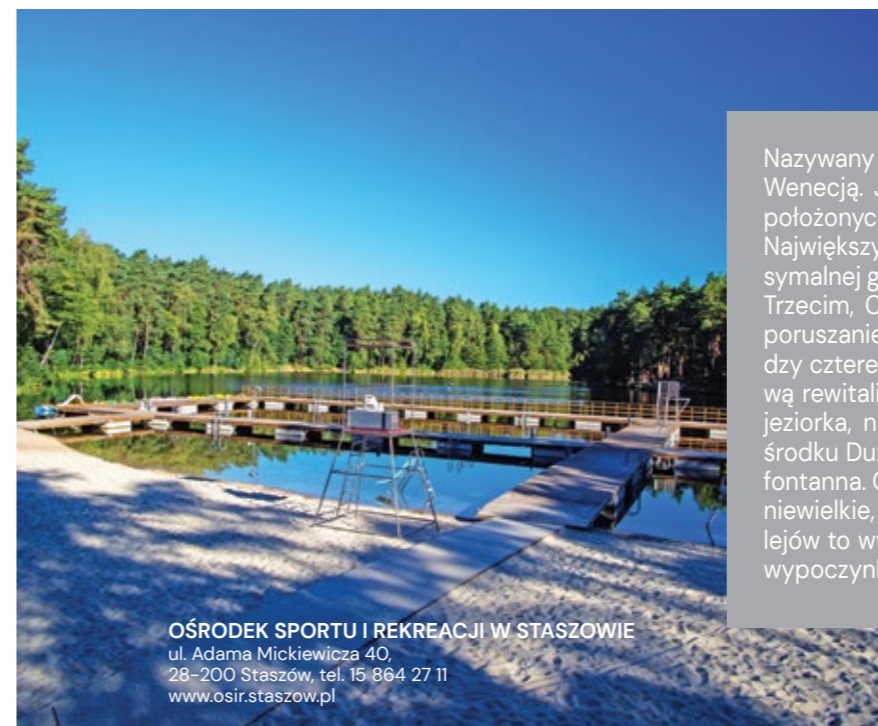


CHAŃCZA

# REKREACJA I AKTYWNY WYPOCZYNEK

**URZĄD GMINY RAKÓW**  
ul. Ogrodowa 1, 26-035 Raków  
tel./fax 41 353 50 18  
www.rakow.pl

Doskonale warunki do letniego wypoczynku oraz uprawiania sportów wodnych zapewnia retencyjny zbiornik Chańcza na rzece Czarnej Staszowskiej. Powierzchnia lustra wody sięga tu blisko 400 hektarów, a jego głębokość wynosi średnio od 11 metrów w pobliżu tamy do poniżej 3 m w części północnej. Co roku w okresie letnim zjeżdżają tu tłumy miłośników windsurfingu, żeglowania oraz amatorzy plażowania i słonecznych kąpeli. Przybywający tutaj turyści mogą skorzystać z funkcjonującej na miejscu bazy noclegowej i gastronomicznej oraz wypożyczalni sprzętu wodnego.



**OŚRODEK SPORTU I REKREACJI W STASZOWIE**  
ul. Adama Mickiewicza 40,  
28-200 Staszów, tel. 15 864 27 11  
www.osir.staszow.pl

## GOLEJÓW

Nazywany jest Krainą Jezior, Małymi Mazurami lub Golejowską Wenecją. Jest to kompleks kilkudziesięciu jezior i oczek wodnych położonych w Lasach Golejowskich, 4 km od centrum Staszowa. Największym jeziorem jest Duży Staw o powierzchni 3,6 ha, o maksymalnej głębokości 8 m. Zbiornik połączony jest kanałami z Drugim, Trzecim, Czwartym oraz Piątym Stawem. Umożliwia to swobodne poruszanie się rowerkami wodnymi, pontonami i kajakami pomiędzy czterema ze zbiorników. W 2021 r. przeprowadzono kompleksową rewitalizację obiektu. Efektem prac są oczyszczone i odmulone jeziora, nowe bezpieczne pomosty oraz powiększona plaża. Pośrodku Dużego Stawu pojawiła się również podświetlana, pływająca fontanna. Golejów to także raj dla wędkarzy. Nie lada ciekawostką są niewielkie, przemieszczające się po jeziorach, pływające wyspy. Golejów to wymarzone miejsce na aktywne spędzenie wolnego czasu, wypoczynku w lesie, nad wodą, z dala od miejskiego zgiełku.

**WYDZIAŁ PROMOCJI I INFORMATYKI URZĘDU MIASTA I GMINY W STASZOWIE**  
ul. Opatowska 31, 28-200 Staszów  
tel. 15 864 83 05, www.staszow.pl



BORKÓW

Borków to niewielka miejscowość letniskowa leżąca w dolinie rzeki Belnianki. Znajduje się tu zalew o powierzchni 36 hektarów będący popularnym miejscem letniego wypoczynku. Piaszczysta plaża, urokliwe moło oraz wypożyczalnia sprzętu wodnego zachęcają do kąpieli i aktywnego spędzania wolnego czasu. W okolicy przebiega szereg szlaków turystycznych, działają gospodarstwa agroturystyczne, park linowy oraz ośrodki jazdy konnej.





## ZALEW „ANTONIÓW”

Zalew „Antoniów” to perełka na turystycznej mapie regionu. 23-hektarowy zbiornik wodny powstały na rzece Plebance, między Radoszycami a Grodziskiem, przyciąga tysiące turystów i mieszkańców. Głównym powodem jego utworzenia była retencja i ustabilizowanie gospodarki wodnej, jednak złocista plaża wokół błękitnej tafli wody, w otoczeniu pięknych lasów, sprawiła, że akwen okazał się ulubionym miejscem do wypoczynku. Nie brakuje tu także ciekawych atrakcji. Mała gastronomia i wypożyczalnia sprzętu wodnego, cieszą się dużym zainteresowaniem.

**GMINA RADOSZYCE**  
ul. Żeromskiego 28, 26-230 Radoszyce  
tel./fax: 41 373 50 84  
www.radoszyce.pl

Turniej Kajakowy o Puchar Burmistrza, Wybory Miss i Strongmana Zalewu, czy zawody wędkarskie, na stałe weszły już do kalendarza imprez w tym miejscu. Niewątpliwą zaletą obiektu jest doskonała jakość wody, pochodzącej z wydajnego źródła w północnej części zbiornika. Wokół niego powstały ścieżki rowerowe, chodnik i kładka nad rzeką, dlatego coś dla siebie znajdą tutaj także miłośnicy dwóch kółek.

Wszystkich spragnionych relaksu na łonie natury, zapraszamy więc nad urokliwy zalew „Antoniów” w gminie Radoszyce!



## ZALEW W BRODACH

Zalew w Brodach – zbiornik o powierzchni 260 ha i długości ponad 5 km jest jednym z najpiękniejszych zakątków Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej. Jego walory są doceniane przez amatorów sportów wodnych. Ważną atrakcją jest Centrum Turystyczne nad Zalewem Brodzkim. Jego adres to: Ruda ul. Panoramiczna. Jest tu duża plaża z trzcinowymi parasolami i żywymi palmami, która umożliwia zażywanie kąpeli słonecznych w pięknym otoczeniu. Utworzono tutaj park linowy. Trasy o różnych stopniach trudności wiodą przez korony drzew. Dla dzieci są m. in. duże place zabaw i ścianki wspinaczkowe. Osoby aktywne skorzystają m. in. z tartanowej trasy biegowej, siłowni street workout czy boiska do siatkówki plażowej. Działają punkty gastronomiczne, pole namiotowe oraz nowoczesne pole kempingowe.

**URZĄD GMINY BRODY**  
ul. Stanisława Staszica 3, 27-230 Brody  
tel. 41 271 12 31, www.brody.info.pl



## ZALEW W CEDZYNIE

Nieopodal Kielc w otoczeniu lasów znajduje się jeden z najpopularniejszych zbiorników wodnych, zarówno wśród turystów, jak i mieszkańców stolicy województwa świętokrzyskiego. Zalew powstał poprzez spiętrzenie wody na rzece Lubrzance. Dzięki pracom modernizacyjnym powstały alejki pieszo-rowerowe, pomosty wędkarskie, taras widokowy, miejsce zabaw. Wzdłuż linii brzegowej poprowadzono ścieżkę edukacyjną wraz z tablicami informacyjnymi, tak by spacerujący mogli zapoznać się z historią zalewu czy przeczytać ciekawostki na temat fauny i flory z tego terenu. Plażowicze mogą liczyć na opiekę ratowników w wyznaczonych kąpieliskach oraz na zaplecze gastronomiczne. Na amatorów wodnego szaleństwa czeka wypożyczalnia sprzętu wodnego.

**URZĄD GMINY W GÓRNI**  
ul. Łysicka 13, 26-008 Górnio  
tel. 41 302 30 18, www.gorno.pl

**URZĄD GMINY MASŁÓW**  
ul. Spokojna 2, 26 - 001 Masłów  
tel. 41 311 00 60, www.maslow.pl



## ZALEW W MORAWICY

Niezwykle urokliwie położony, w otoczeniu lasu, a także z widokiem na Kalwarię Świętokrzyską. Zalew na rzece Morawka powstał w 2011 r. Jego przeznaczeniem jest ochrona terenów rolnych przed powodzią, a w okresach letnich pełni funkcje rekreacyjne. Długość przylegającej plaży wynosi 70 metrów, a wokół całego zbiornika wiedzie ścieżka spacerowa i rowerowa. Przy brzegu działa wypożyczalnia sprzętów wodnych, molo widowiskowe, park linowy, a także strzeżone kąpielisko. Infrastruktura jest cały czas rozwijana. Powstało boisk do piłki plażowej, siłownia napowietrzna, a w planach jest również pole kamperowe. Cały kompleks został oświetlony i jest miejscem aktywnego wypoczynku nie tylko latem – zimą w przeręblach zimnych kąpeli zażywają morsy z całej okolicy.

**URZĄD MIASTA I GMINY W MORAWICY**  
ul. Spacerowa 7, tel.: 41 311 46 91  
www.morawica.pl

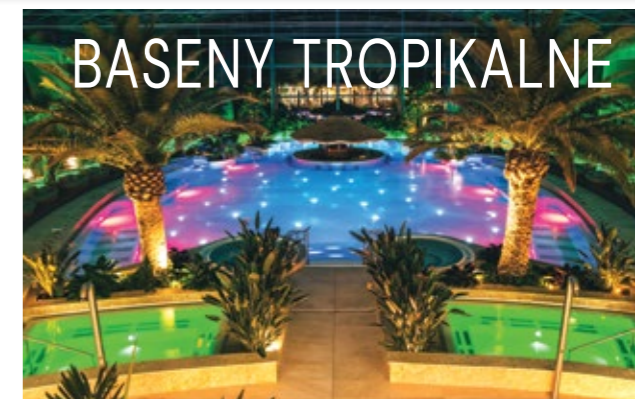


## KIELECKIE PŁYWALNIE

# REKREACJA I AKTYWNY WYPOCZYNEK

Miłośnicy pływania w Kielcach z pewnością znajdą coś dla siebie. W mieście znajduje się 6 hal basenowych, o które dba Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Zmodernizowany basen „Delfin” znajdujący się w Centrum przy ul. Krakowskiej 2 może poszczycić się najdłuższą zjeżdżalnią w regionie. Poza tym w budynku znajdują się dwa baseny – jeden duży liczący 25x12,5 metra oraz mały o wymiarach 12x6 metrów. Basen przystosowany jest do przyjmowania klientów indywidualnych, jak do organizowania zawodów pływackich. Doświadczeni instruktorzy pomogą osobom w każdym wieku nauczyć się pływać i nurkować. Idealnym dopełnieniem pełnego zakresu usług jest sucha sauna fińska. Hala basenowa jest w pełni przystosowana do osób niepełnosprawnych, posiada również duży, bezpieczny parking, kawiarnię i dostęp do bezprzewodowego Internetu. Podobny zakres usług gwarantuje Pływalnia Foka na ul. Barwinek 31. Pozostałe obiekty tj. pływania Jurajska, Mors i Orka znajdujące się w sąsiedztwie szkół oferują podstawowy zakres usług, przy zachowaniu szczególnej dbałości o czystość obiektów. W lecie, przy ulicy Szczecińskiej 1, można korzystać z basenu o wymiarach olimpijskich na świeżym powietrzu. W Zespole Obiektów Sportowych znajdziemy także brodzik dla dzieci, 3 boiska, huśtawki, a także sklepiki i punkt gastronomiczny.

www.mosir.kielce.pl



## BASENY TROPIKALNE

Baseny Tropikalne to kryty obiekt, który dzięki rozsuwanemu dachowi zawsze zachowuje odpowiednią temperaturę powietrza, a w sezonie letnim pozwala korzystać z naturalnych promieni słonecznych. Baseny zachwycają bogatą, egzotyczną roślinnością a krystalicznie czysta woda spełni Twoje największe oczekiwania. Tropikalna, słoneczna wyspa przez 365 dni w roku? Baseny Tropikalne Binkowski Resort to nieograniczony wypoczynek i zabawa pośród bogatej egzotycznej roślinności i krystalicznie ciepłej wody mającej od 30 do 34°C.

Zanurz się w tropikalnym rajku w sercu Gór Świętokrzyskich!

**BASENY TROPIKALNE BINKOWSKI RESORT**  
ul. Szczepaniaka 42, 25-043 Kielce  
tel. 41 340 35 60, www.basenytropikalne.pl

## „RAWKA OD NOWA” – W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM

Ostrowiec Świętokrzyski zaprasza amatorów letniej rekreacji do wypoczynku na nowopowstałym kompleksie odkrytych basenów. Do dyspozycji gości „Rawki” są trzy baseny – głębszy basen, brodzik, sztuczna rzeka i strefa z łózkami wodnymi oraz dwoma zjeżdżalniąmi – płaską i rurową. Woda w brodziku i głównym basenie jest podgrzewana do 24 stopni. Letnie baseny sąsiadują z Krytą Pływalnią „Rawszczyzna”, która nadal jest jednym z największych i najnowocześniejszych tego typu basenów w Polsce. 50- metrowy, dziesięcio-torowy basen z trybunami dla półtoratysięcznej widowni spełnia wszelkie wymagania i normy FINA, dzięki czemu jest areną dla krajowych i międzynarodowych zawodów pływackich. W części rekreacyjnej znajdują się dwa mniejsze baseny oraz szereg urządzeń uatrakcyjniających pobyt na pływalni. Na „Rawszczyźnie” trenowała znana polska mistrzyni – Otylia Jędrzejczak.



**PŁYWALNIA RAWSZCZYŻNA**  
ul. Mickiewicza 32, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski,  
tel. 41 265 00 00  
www.rawszczyzna.mosir.ostrowiec.pl



# WSCHODNI SZLAK ROWEROWY GREEN VELO



To trasa wytyczona przez pięć województw Polski Wschodniej, w tym przez województwo świętokrzyskie. Na jego terenie można rozpocząć wielką rowerową przygodę z południa Polski na północ lub też na odwrót: jadąc z północy w kierunku południowym i zakończyć podróż właśnie w Świętokrzyskim.

Rozpoczynając podróż szlakiem z Korńskich, najpierw mija się Sielpię – doskonale zagospodarowane kąpielisko ze zbiornikiem na rzece Czarnej, następnie szlak biegnie przez Oblęgorek z pałacem Henryka Sienkiewicza i dociera do pałacu Tartów w Podzamczu Piekoszewskim. Dalej prowadzi do Kielc, a następnie przez tereny Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego kieruje rowerzystów do Rakowa. Przed rowerzystami malownicza Sandomierszczyzna. Po drodze szlak mija jeszcze monumentalny zamek Krzyżtopór w Ujeździe i kolegiatę w Klimontowie. Wokół rozpościerają się słynne sady jabłkowe, a kolorytu w drodze do urokliwego Sandomierza nadają liczne wąwozy lessowe. Docierając do malowniczego Sandomierza można zakończyć podróż pobylem w tym pięknym miejscu lub przekraczając mostem Wisłę dotrzeć na teren województwa podkarpackiego i kontynuować podróż.



## TURYSTYKA ROWEROWA



## REKREACJA I AKTYWNY WYPOCZYNEK



## OZNAKOWANIE SZLAKU

Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo na całej długości oznakowany jest metalowymi tabliczkami z kolorowym logo szlaku na pomarańczowym tle. Podstawowy, kwadratowy znak R4 o wymiarach 20 x 20 cm pokazuje przebieg szlaku i potwierdza go także za skrzyżowaniem. Znak R4b to strzałka kierunkowa pokazująca przebieg szlaku na skrzyżowaniu. Znaki R4c, R4d i R4e to dodatkowe elementy oznakowania pokazujące odległości do ważniejszych miejscowości na szlaku i wskazujące przebieg innych szlaków rowerowych przecinających trasę Green Velo.

W MOR-ach (Miejscach Obsługi Rowerzystów), na węzłach komunikacyjnych, na węzłach szlaków rowerowych i przy ważniejszych atrakcjach turystycznych ustawione są charakterystyczne zielone tablice z logo Green Velo. Każdy MOR oznaczony jest również widocznym z daleka szyldem z nazwą danej lokalizacji. Dodatkowo na szlaku wyznaczono kilkanaście tras łącznikowych pozwalających na dojazd do węzłów komunikacyjnych i ważniejszych atrakcji turystycznych w pobliżu szlaku. One również są oznakowane znakami R4 z czarnym logo szlaku oraz numerem danej trasy. Pierwsza cyfra numeru odpowiada województwu, w którym rozpoczyna się trasa, a dwie kolejne to identyfikator danej trasy: województwo warmińsko-mazurskie: 101 itd.; województwo podlaskie: 201 itd.; województwo lubelskie: 301 itd.; województwo podkarpackie: 401 itd.; województwo świętokrzyskie: 501 itd.

Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo wyróżnia między innymi znajdująca się wzdłuż całej trasy infrastruktura rekreacyjna. Miejsca takie, nazwane zostały MOR-ami, czyli Miejscami Obsługi Rowerzystów. Zlokalizowane są co 8-10 kilometrów, zwykle przy atrakcjach turystycznych i ciekawych miejscowościach. Lokalizacje MOR-ów podane są na interaktywnej mapie szlaku na portalu [www.greenvelo.pl](http://www.greenvelo.pl) oraz szczegółowych mapach przebiegu trasy. Wszystkie MOR-y są jednolicie oznakowane i wyposażone w wiaty, ławy, U-kształtne stojaki rowerowe, tablice informacyjne oraz kosze na śmieci, a niektóre również w przenośne toalety i zbiorniki z wodą. Pobyt w MOR-ach jest oczywiście bezpłatny. Trzeba pamiętać jedynie o tym, że są to miejsca odpoczynku, a nie biwakowania. Uzupełnieniem MOR-ów jest system MPR-ów, czyli Miejsc Przyjaznych Rowerzystom. Na portalu [www.greenvelo.pl](http://www.greenvelo.pl) znajduje się wyszukiwarka obiektów noclegowych, gastronomicznych, atrakcji turystycznych, centrów informacji turystycznej oraz innych obiektów, które w swojej ofercie mają usługi dedykowane rowerzystom. W miejscach tych można zjeść, przenoćować i zwiedzać, będąc spokojnym o bezpieczeństwo roweru i życzliwie przyjętym. Więcej informacji na: [www.greenvelo.pl](http://www.greenvelo.pl), [www.facebook.com/greenvelo](https://www.facebook.com/greenvelo)



# TURYSTYKA PIESZA

Ponad 40 znakowanych szlaków pieszych o łącznej długości około 1300 km pomaga wędrującym turystom przemierzać i poznawać piękną Krainę Świętokrzyską. Gęsta sieć tras o różnym stopniu trudności biegnie nie tylko przez niskie i łatwo dostępne dla wszystkich pasma Gór Świętokrzyskich. Liczne szlaki piesze poprowadzono także przez Sandomierszczyznę, Ziemię Konecką oraz Ponidzie. Trud poniesiony podczas wędrowki rekompensują zaskakujące krajobrazy, cenne obiekty zabytkowe oraz wszechobecna cisza i spokój. Do jednych z najciekawszych szlaków należą:

- szlaki spacerowe po Kielcach
- główny szlak czerwony: Gószczyce – Święty Krzyż – Święta Katarzyna – Masłów – Tumlin – Miedziana Góra – Kuźniaki
- szlak czerwony: Gószczyce – Ujazd-Klimontów – Koprzywnica – Sandomierz – Dwikozy – Zawichost
- szlak niebieski: Kuźniaki – Sielpia Wielka – Końskie – Stara Kuźnica – rezerwat „Skalki Piekło pod Nieklaniem” – Pogorzale k. Skarżyska-Kamiennej
- szlak niebieski: Wąchock – Bodzentyn – Święta Katarzyna – Ciekoty – Cedzyna
- szlak czerwony: Chęciny – Jaskinia Raj – Kielce Karczówka
- szlak niebieski: Pińczów – Busko-Zdrój – Wiślica

www.pttkielce.pl  
www.pttkkonskie.pl  
www.pttk-sandomierz.pl  
www.busko.pttk.pl  
www.jezewski.ostrowiec.pttk.pl  
www.starachowice.pttk.pl  
www.pttkskarzynsko.pl  
www.pttkstaszow.info/blog

# TURYSTYKA ROWEROWA

Ziemia Świętokrzyska oferuje zwolennikom czynnego wypoczynku ponad 3 tysiące kilometrów znakowanych rowerowych szlaków turystycznych, prowadzących tuż obok miejsc wartych zwiedzenia, miejsc pamiątkowych związanych z historią regionu, obok pięknych i różnorodnych okazów natury. Są trasy krótkie, jednodniowe, ale też i takie, których pokonanie wymaga organizacji kilkudniowej wycieczki i dobrej kondycji. Dla tych, którzy chcą sprawdzić swoją kondycję fizyczną i nie boją się wyzwań polecamy szczególnie trasy wyznaczone w Kielcach wokół Góry Telegraf i Góry Pierścienica, a także przejażdżki po górskich terenach Ziemi Świętokrzyskiej, zwłaszcza w okolicach Świętej Katarzyny i Świętego Krzyża.



## ŚCIEŻKA EDUKACYJNO-PRZYRODNICZA

W powiecie kazimierskim i częściowo buskim powstała ścieżka edukacyjno-przyrodnicza jako asfaltowa droga pieszo-rowerowa szlakiem kolejki wąskotorowej o długości ok. 38 km. Trasa prowadzi z miejscowości Lekszyce do Wiślicy. Ścieżka przebiega między innymi śladem byłej kolejki wąskotorowej przez gminę Kazimierza Wielka, Czarnocin, Opatowiec, prowadzi przez urokliwe zakątki regionu, a na jej trasie znajduje się wiele pomników przyrody. Asfaltowa trasa ma szerokość 2-3 m. Dla rowerzystów przygotowano miejsca do odpoczynku z wiatami. Przy drodze znajdują się specjalne tablice informacyjne przedstawiające walory przyrodnicze i turystyczne Ponidzia.



URZĄD MIASTA I GMINY  
W KAZIMIERZY WIELKIEJ  
ul. T. Kościuszki 12, 28-500 Kazimierza Wielka  
tel. 41 352 19 37, www.kazimierzawielka.pl

66



# REKREACJA I AKTYWNY WYPOCZYNEK

## ENOTURYSTYKA

Miłośnicy wina muszą odwiedzić świętokrzyskie winnice, gdzie na pewno będą delektować się najwyższej jakości trunkiem. Wizyta w każdej z nich to nie tylko degustacja win z bogatą nutą aromatów i smaków, ale także dodatkowe atrakcje. Chętni mogą zwiedzić winnice i piwnice winiarskie, zapoznać się z tajnikami uprawy winorośli i tworzenia wina, zjeść smaczne przekąski, a także skorzystać z noclegu.

Będąc w okolicach Sandomierza można podróżować Sandomierskim Szlakiem Winiarskim w skład którego wchodzi winnice należące do Sandomierskiego Stowarzyszenia Winiarzy, ulokowane w najbliższym otoczeniu Sandomierza a są to winnice: **Płochockich, Nad Jarem, Nobilis, Na Rozdrożu, Kędrów, Św. Jakuba, Modła, Nadwiślańska i Z Gór Pieprzowych**. Szlak rozpoczyna się na wzgórzu św. Jakuba i składa się z dwóch odcinków. Pierwszym z nich jest Trakt Królewski, prowadzący z Sandomierza do Klimontowa, zaś drugi – Trakt Pieprzowy, wiedzie z Sandomierza do Kamienia Łukawskiego przez Góry Pieprzowe.

Wino uprawia się w całym regionie świętokrzyskim. Korzystne warunki panujące w okolicach Opatowa, Buska-Zdroju, Staszowa czy Szydłowa sprawiły, że wino produkowano tu już 900 - lat temu. W świętokrzyskim napotkacie kilkanaście winnic, goszczących enoturystów i tworzących wyjątkowe wina. Winiarze zrzeszeni w Fundacji Świętokrzyskie Winnice badają także historię winiarstwa. Efektem ich prac jest powstanie kilku miejskich winniczek – znajdziecie je w: Opatowie, Sandomierzu, Szydłowie i Starachowicach. A na sandomierskim Rynku otwarto winiarnię z winami z całego regionu. Świętokrzyskie winnice to: **Avra, Sandomierska, Terra, Carolus, Chateau Czyżów, Fodymskich, Milanowska, Miształ, Picavee, Rytwiany, 5 Sów, Villa Sichów, Charbinowice**.

Każda winnica ma swoją historię, niepowtarzalny klimat i różne atrakcje dla enoturystów, dlatego warto zapoznać się z ich ofertami na [www.sandomierskiszlakwiniarski.pl](http://www.sandomierskiszlakwiniarski.pl) oraz [www.swietokrzyskiewinnice.pl](http://www.swietokrzyskiewinnice.pl)



www.swietokrzyskie.travel

67



**TELEGRAF KIELCE**  
ul. Narciarska 6, 25-214 Kielce  
tel. 570 55 66 00  
www.telegrafkielce.pl

**WYCIĄGI NA GÓRZE PIERŚCIENICA  
CENTRUM SPORTOWE I REKREACYJNE  
STADION**

Al. Na Stadion 365, 25-127 Kielce  
tel. 41 361 55 55  
www.stadion.kielce.pl

**OŚRODEK NARCIARSKI SABAT  
W KRAJNIE-ZAGÓRZU**

Krajno-Zagórze 43c, 26-008 Górno  
tel.: 505 505 654, 531 443 322  
www.sabatkrajno.pl

**OŚRODEK NARCIARSKI  
„SZWAJCARIA BAŁTOWSKA”**

27-423 Bałtów 8a  
tel.: 519 346 140, 41 264 14 20,  
www.szwajcariabaltowska.pl

**OŚRODEK NARCIARSKI NIESTACHÓW**

Niestachów 167, 26-021 Daleszyce  
tel.: 41 241 38 41, 608 083 592,  
668 111 158  
www.niestachow.pl

**OŚRODEK NARCIARSKI BABA JAGA**

ul. Kielecka 97, 26-010 Bodzentyn  
tel.: 606 259 272, 607 771 209  
www.nartybodzentyn.pl

**TUMLIN SPORT SKI**

Tumlin-Podgród 43b  
26-085 Miedziana Góra  
tel. 696 599 849  
696 617 145  
www.tumlin-ski.prv.pl

**STOK NARCIARSKI W KONARACH**

Konary, 27-640 Klimontów  
tel. 512 218 558  
www.stok-konary.pl

**WYCIĄG NARCIARSKI  
SANDOMIERSKI PARK „PISZCZELE”  
ZIELONE CENTRUM KULTURY**

27-600 Sandomierz  
tel. 790 780 923  
www.mosir.sandomierz.pl



# REKREACJA I AKTYWNY WYPOCZYNEK

Na terenie województwa funkcjonuje kilkanaście mniejszych i większych ośrodków jazdy konnej. Oprócz samej nauki jazdy w siodle, miłośnicy konnych przejażdżek skorzystać mogą z jazdy terenowej, przejażdżek bryczką, kuligów, obozów szkoleniowych i zielonych szkół. Niektóre z ośrodków prowadzą również hipoterapię. Amatorzy sportowej rywalizacji mogą wziąć udział w zawodach jeździeckich, a żądni wrażeń w szkoleniach z zakresu skoków przez przeszkody.

# TURYSTYKA JEŹDZIECKA



**OŚRODEK JAZDY KONNEJ „AMAZONKA”**  
Borków 68, 26-021 Daleszyce, tel. 41 317 19 92  
www.konie.amazonka-borkow.pl

**ŚWIĘTOKRZYSKI KLUB JAZDY KONNEJ**  
Brzezinki 52, 26-001 Masłów  
tel. 608 299 110, www.brzezinki.com.pl

**KLUB SPORTOWY STANGRET KIELCE**  
ul. Artylerzystów 2, 25-045 Kielce  
tel. 519 691 162  
www.facebook.com/Jezdziectwo.stangret/

**OŚRODEK REKREACJI I HIPOTERAPII  
„MAAG”** ul. Ściegiennego 207, 25-116 Kielce  
tel. 41 348 91 83, 601 47 13 23  
www.maagkielce.pl

**LUDOWY KLUB JEŹDZIECKI  
„PONIDZIE”**, ul. Armii Ludowej 1,  
28-400 Pińczów, tel. 606 101 443

**OŚRODEK JAZDY KONNEJ  
„KRAINA KONI”**, Bałtów 170a,  
27-423 Bałtów, tel. 41 310 10 13  
www.baltowaktywnie.pl/w-siodle/

**STAJNIA RYCERSKA SOBKÓW**  
ul. Sobka 15, 28-305 Sobków  
tel. 509 326 536  
www.zameksobkow.eu

**STADNINA KONI KUROWŹKI**  
Kurozweki, ul. Zamkowa 3  
28-200 Staszów  
tel: 15 866 72 72  
www.kurozweki.com

**HIPOLAND**  
ul. Rehabilitacyjna 10  
28-100 Busko-Zdrój  
tel. 501 371 954  
www.hipoland.com.pl

**STAJNIA POLANIKA**  
Hipoterapia i nauka jazdy konnej  
Chrusty, ul. Laskowa 95  
26-050 Zagnańsk  
tel. 41 260 50 60, www.polanika.pl

**STAJNIA POD INFLANCKĄ KOBYŁĄ**  
Obłęgorek, ul. Parkowa 5,  
26-067 Strawczyn, tel. 607 350 721  
www.oblegorek.pl

**OŚRODEK JEŹDZIECKI „BILCZA”**  
Bilcza, ul. Leśna 9, 26-026 Morawica  
tel. 691 424 422  
www.stajnia-kielce.pl

**STAJNIA „POD LASEM”**  
Szczeka 84B, 28-236 Rytwiary  
tel. 693 255 708  
www.stajnia-podlasem.pl

# BIAŁE SZALEŃSTWO

Dzięki niewysokim, ale zróżnicowanym pod względem długości i nachylenia zboczom górskim narciarze, zarówno ci początkujący, jak i zaawansowani, znajdą dla siebie odpowiednie warunki do „zimowego szaleństwa”. W najbliższym otoczeniu Kielc oraz samym mieście znajduje się kilka ośrodków narciarskich, posiadających sztucznie naśnieżane, ratrakowane i oświetlone trasy zjazdowe, wypożyczalnie sprzętu narciarskiego, szkoły narciarskie oraz punkty małej gastronomii. [www.narty-swietokrzyskie.pl](http://www.narty-swietokrzyskie.pl)



# ZWIEDZAJ ŚWIĘTOKRZYSKIE



## WYBRANI TOUROPERATORZY I PRZEWOŹNICY

**BIURO TURYSTYCZNE "ABEX"**  
ul. Henryka Sienkiewicza 10/12A  
25-333 Kielce  
tel. 607 293 680, 535 984 343  
www.abexkielce.com.pl

**AGENCJA TURYSTYCZNO-USŁUGOWA  
"GOLD TOUR"**  
Pl. Wolności 3  
25-367 Kielce  
tel. 41 344 93 95, 41 362 03 04  
www.goldtour.pl

**AGENCJA TURYSTYKI GEO TRAVEL**  
ul. Polna 9/32  
26-200 Końskie  
tel. 692 139 416, 882 507 020  
www.geotravel.com.pl

**AVIATOUR BIURO I DORADZTWO  
TURYSTYCZNE**  
ul. Okrzei 2/6  
25-525 Kielce  
tel. 661 688 822, 533 011 615  
www.aviatour.net.pl

**"DANUSIA" USŁUGI TURYSTYCZNO  
REKREACYJNE Danuta Ramiączek**  
Niestachów 110  
26-021 Daleszyce  
tel. 880 489 099  
www.swietokrzyski-przewodnik.pl

**AKTYWNI24.PL JACEK ŚNIADECKI**  
ul. Plany 6/3  
25-502 Kielce  
tel. 882 519 610  
www.aktynie24.pl

**BIURO PODRÓŻY PRIMA TOUR S.C.**  
ul. Staszica 1/205 (II piętro)  
25-008 Kielce  
tel. 41 344 53 29, 41 343 31 50  
www.primatour.pl

**BIURO PODRÓŻY SEVE TRAVEL**  
Pl. Floriański 3  
26-110 Skarżysko-Kamienna  
tel. 609 352 452, 609 352 450

**BIURO PODRÓŻY SELVA TOUR**  
ul. Krakowska 291, 25-801 Kielce  
tel. 41 344 40 10  
www.selvatour.pl

**BIURO USŁUG SOCJALNYCH  
I TURYSTYCZNYCH "BUSFERIE"**  
ul. Paderewskiego 4d/2 – parter,  
budynek City Park, 25-017 Kielce  
tel. 41 344 42 06, 605 593 050  
www.busferie.pl

**BIURO PODRÓŻY STARE MIASTO – O/ KIELCE**  
ul. Henryka Sienkiewicza 26, 25-301 Kielce  
tel. 41 368 05 62, 41 368 05 63, 41 368 05 65  
www.staremiasto.pl

**BIURO PRZEWODNIKÓW I ZWIEDZANIA  
SANDOMIERZA SP. Z O. O.**  
ul. Rynek 3, 27-600 Sandomierz  
tel. 15 832 54 62, 889 900 602  
www.przewodnicy.sandomierz.pl

**POLKA TRAVEL SP. Z O.O. SP. K.**  
ul. Żytnia 10/4, 25-018 Kielce  
tel. 517 809 517, 605 632 738  
www.polkatravel.pl

**BIURO TURYSTYCZNO-USŁUGOWE  
„HORYZONT” MARCIN PERCZAK**  
ul. Rostkońskiego 2, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski  
tel. 41 265 25 57, 660 564 010  
www.horyzont.ostrowiec.pl

**BIURO TURYSTYCZNO – USŁUGOWE  
„DELFIN”, Henryka Sienkiewicza 65/15  
27 – 400 Ostrowiec Świętokrzyski**  
tel. 41 262 04 35, 799 042 999  
www.biurodelfin.pl

**USŁUGI TURYSTYCZNE TU I TAM  
PAWEŁ NOWAKOWSKI**  
ul. Czarnieckiego 13/11, 28-230 Polanice  
tel. 536 196 499, 696 809 469  
www.tuitam.com.pl

**USŁUGI PRZEWOZOWE OSOBOWE  
I TRANSPORTOWE MISZTOUR**  
tel. 41 306 14 02, 691 399 506, 697 110 582  
www.misztour.pl

**MUSZKIETER – USŁUGI PRZEWOZOWE**  
tel. 41 241 23 45, www.muszkieter.pl

**PRZEDSIĘBIORSTWO KOMUNIKACJI  
SAMOCHODOWEJ S.A.  
w Ostrowcu Świętokrzyskim**  
tel. 607 432 918, www.pksostrowiec.pl

**SPEED LINES – USŁUGI TRANSPORTOWE.  
PRZEWOZ OSÓB, Lesica 11, 26-065  
Piękoszów, tel. 600 666 646  
www.speedlines.pl**

**LIFE GUIDE DOMINIK KOWALSKI**  
Osiedle Sosnowka 5/17, 26-060 Chęciny  
tel. 501 793 733

## OŚRODEK TRADYCJI GARNCARSTWA W CHAŁUPKACH

Chałupki to niewielka wieś należąca do gminy Morawica. Wioska słynie nie tylko w Polsce, lecz również w całej Europie z wielowiekowej tradycji garncarskich. Początki garncarstwa w Chałupkach przypadają na połowę XVI w. Umiejętności toczenia garnków przekazywano z pokolenia na pokolenie. Zazwyczaj całe rodziny zajmowały się tym niezwykle rzadkim rzemiosłem.

Naczynia i figurki wyrabiane w Chałupkach cieszyły się dużym zainteresowaniem etnografów i muzealników. Do dziś charakteryzują się starannym wykończeniem, ciekawą i ładną ornamentyką, szczególnie naklejanymi wolutami.

Aby uchronić od zapomnienia tak cenny dla kultury ludowej ośrodek podjęto decyzję o stworzeniu stałej wystawy ilustrującej tradycję tego regionu. Ośrodek Tradycji Garncarstwa w Chałupkach powstał dzięki samorządowi lokalnemu Miasta i Gminy Morawica. Obiekt udostępniono dla zwiedzających 4 października 1998 r.

Część pierwsza prezentuje piękno wyrobów glinianych produkowanych w Chałupkach. Ekspozycja ta składa się z wyrobów garncarskich, które wyrabiali mistrzowie tego rzemiosła. W drugiej części ośrodka znajduje się autentyczny, dwukomorowy piec garncarski (z zademonstrowanym sposobem ułożenia naczyń przygotowanych do wypału) oraz urządzenia i narzędzia niezbędne w procesie produkcji. Ośrodek Tradycji Garncarstwa w Chałupkach jest jedynym tego typu ośrodkiem w Polsce. Corocznie w ostatnią niedzielę lipca na placu przed ośrodkiem odbywa się wydarzenie kulturalne pn. „Chałupkowe Garcynki”. Festyn, któremu towarzyszy kiermasz naczyń glinianych poprzedza uroczysta msza św. w intencji żyjących i zmarłych garncarzy. Podczas wydarzenia prezentowany jest obrzęd ludowy pn. „Chałupkowe Garcynki” oraz bogaty program artystyczny z muzyką ludową.

## SWOJSKIE KLIMATY



Ośrodek Tradycji Garncarstwa  
Chałupki, ul. Ceramiczna 13, 26-026 Morawica  
tel. 41 311 87 02, 606 109 980  
www.morawica.pl



## OSTOJA DWORSKA

Najstarsza wzmianka o siedzibie rezydencjonalno-obronnej w Leśnicy (gm. Małogoszcz) pochodzi z 1377 r., kiedy to sprzedano sołectwo we wsi klasztornej Leśnica wraz z dworem i sadzawką. Dzisiaj, wśród pozostałości dawnych zabudowań starostów małogoskich, znajduje się zagroda edukacyjna „Ostroja Dworska”, wpisana do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych. W zaciszu tego gospodarstwa odbywają się pokazy obrzędów i zwyczajów chłopskich, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowych. A wszystko przeplatane humorem wiejskim i dowcipem dostosowanym do wieku uczestników warsztatów. „Ostroja Dworska” to także Galeria Wsi Polskiej z kolekcją rzeźb, zagroda gospodarska ze zwierzętami, miejsce na ognisko, a także sad. To miejsce tworzące niepowtarzalny, wiejski klimat, rozbudzające wrażliwość na piękno i bogactwo ojczystego krajobrazu.



**OSTOJA DWORSKA**  
Leśnica 112, 28-366 Małogoszcz  
tel. +48 663 530 787  
www.ostojadworska.pl

## POLREGIO

Dzięki ofercie POLREGIO, turyści mają możliwość podróży po regionie świętokrzyskim nowoczesną koleją regionalną. Każdy pasażer może liczyć na komfortową podróż, a także bilety w atrakcyjnych cenach. Wystarczy kupić Bilet Świętokrzyski i wsiąść do pociągu by odwiedzić takie miasta jak: Busko-Zdrój, Jędrzejów, Sędziszów, Włoszczowa, Końskie, Skarżysko-Kamienna, Starachowice, Ostrowiec Świętokrzyski czy Sędziszów.

**POLREGIO S.A. ŚWIĘTOKRZYSKI ZAKŁAD W KIELCACH**  
ul. Henryka Sienkiewicza 78, 25-501 Kielce, tel. 782 555 700  
www.polregio.pl

70



www.swietokrzyskie.travel

71

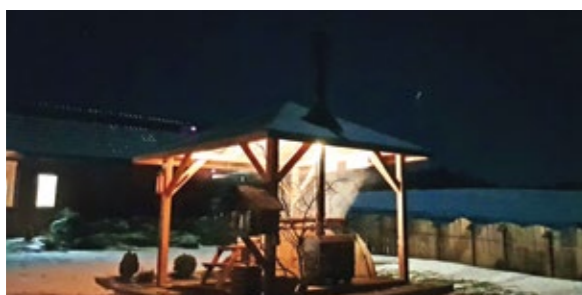


# SIEDLIKO CAROWNICA



SIEDLIKO CAROWNICA WELLNESS & SPA  
Lechów 137a, 26-004 Bieliny  
tel. 508 911 508, www.carownica.pl

W Górach Świętokrzyskich, w Puszczy Jodłowej, gdzie „na końcu świata”... Spędzisz czas odpoczywając na łonie natury. Komfortowo, bezpiecznie, czarownie. Znajdziesz tu spokój okolicznych pól i łąk, radość poranka, rozgwieżdżone niebo. Wypoczniesz wstuchując się w odgłosy przyrody i swoje potrzeby, będziesz „tu i teraz”, doświadczysz tego co wokół, poczujesz zapach trawy, lata, deszczu, mgły. Zrelaksujesz ciało i umysł w zewnętrznej strefie Wellness Galanty Łogródecek. Ruska bania opalana drewnem, Chata solna wypełniona solą himalajską – dobrostan w czystej postaci. Gorącą beczka pozwoli zrelaksować się i odprężyć ciesząc oczy widokiem na pola i lasy oraz delektując się śpiewem ptaków, szumem traw, drzew i trzaskiem ognia w palenisku. Dla odważnych kąpiel w Zimnej beczce – pobudzająca i orzeźwiająca. Z Siedliska rozpościera się widok na Łysą Górę, szlaki turystyczne biegną tuż obok.



Posiadłość Sucholand to turystyka wiejska w wydaniu... pięciogwiazdkowym. Położona dwanaście kilometrów od Kielc, zajmuje dwa hektary otoczonego lasem terenu, na którym znajduje się zarówno łąka, jeziora, jak i ponad 100-letnie, liściasto-iglaste drzewa. W środku tego rajy znajdują się trzy chatki dla gości: „Suchatka Leśna”, „Suchatka Lawendowa” i „Suchatka Dębowa”. Wszystkie mają po kilka sypialni i są komfortowo wyposażone. „Suchatka Lawendowa” ma panoramiczną saunę, zaś „Suchatka Leśna” ma drewniany pomost prowadzący wprost do niewielkiego, pełnego kaczek stawu. W drewnianych budynkach może na raz mieszkać 24 osoby. Miejsce to idealnie nadaje się do wypoczynku i relaksu, ale także do organizowania wszelkiego rodzaju spotkań integracyjnych oraz imprez firmowych. Gospodarze kochają wszystkie zwierzęta, więc pełno u nich rozpieszczonych psów i kotów, które uwielbiają gości Sucholandu. Mieszkają tu też bażanty, wiewiórki, króliki i zające.

# SUCHOLAND RAJ POD KIELCAMI

SUCHOLAND  
Ciosowa, ul. Ślefnia 12  
26-085 Miedziana Góra  
tel. 886 330 668  
www.sucholand.pl

72



Region Świętokrzyski to raj dla smakoszy regionalnych dań i potraw oraz zdrowej, ekologicznej żywności. Rosnącą sławą cieszą się świętokrzyskie owoce: śliwka szydłowska, śliwka Damacha z Ponidzia, sandomierskie jabłka, wiśnia ze Słupi Nadbrzeżnej oraz truskawka z Bielin. Równie smaczne są potrawy z „korczyńskiej fasoli”, serwowane między innymi w „Zamku Derśława” w Busku – Zdroju, gęsiina z gospodarstwa agroturystycznego Grażyny Korepty z Siesławic czy bodzentyński chleb, pochodzący ze starej piekarni na Rynku Głównym w Bodzentynie. Skosztować koniecznie trzeba serwowaną w tutejszych restauracjach zalewajkę świętokrzyską, a na turystów odwiedzających Raków czeka historyczna potrawa „Dzionie”, której głównymi składnikami są maca i podgardle wieprzowe. Na miłe zakończenie dnia, gospodarstwo agroturystyczne „Orzechówka” koło Bodzentyna proponuje Ćmagę Świętokrzyską – napitek na bazie wina i ziół o właściwościach leczniczych.

www.swietokrzyskie.pro  
www.swietokrzyskakuzniasmakow.pl  
www.sodr.pl

Coraz częściej mieszkańcy regionu poszukują żywności wysokiej jakości i coraz częściej kojarzą ją z tradycyjną i ekologiczną kuchnią regionalną, która jest przekazywana z pokolenia na pokolenie. Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej i nowe regulacje chroniące produkty regionalne spowodowały, że do task wracają stare, częściowo zapomniane już receptury. Na ministerialnej Liście Produktów Tradycyjnych [www.gov.pl/web/rolnictwo/woj-swietokrzyskie](http://www.gov.pl/web/rolnictwo/woj-swietokrzyskie) można znaleźć m.in. twarożek i masło jędrzejowskie, kiełbasę, salceson, szynkę i polędwicę z Wąchocka, salceson bęczkowski, karpie z gospodarstw rybackich w Rudzie Malenieckiej, Wójczy czy Oksie, wiejski chleb z Bodzentyna, jabłka sandomierskie i morelę sandomierską zaleszczycką, wiśnię sokową nadwiślańską, truskawkę bielińską, ale także potrawy – zalewajkę świętokrzyską, przaki czy kugiel z Czerwna.

Z roku na rok powstaje coraz więcej punktów, w których można zakupić takie produkty. I tak np.: wyroby mięsne oraz inne produkty tradycyjne można znaleźć na półkach sklepów Specjały Świętokrzyskie, należących do Zakładów Mięsnych WiR z Łopuszna. Z pewnością każdy zna smak słynnego majonezu kieleckiego, którego receptura oparta jest na tradycyjnych składnikach. Ten wytwarzany od 1959 roku przez Wytwórczą Spółdzielnię Pracy „Społem” w Kielcach produkt cieszy się wielkim uznaniem w całej Polsce i nagradzany był już wielokrotnie przez specjalistów z dziedziny kulinariów. Warto odnaleźć i spróbować napój Frument firmy Gomar, ser włoszcowski, krówkę opatowską, konfitury z jarzębiny, marcepan z fasoli korczyńskiej, śliwkę szydłowską i wiele, wiele innych rodzimych produktów oraz potraw.

POLSKA IZBA PRODUKTU REGIONALNEGO  
I LOKALNEGO ODDZ. ŚWIĘTOKRZYSKI  
ul. Targowa 18, lok. 603  
25-001 Kielce  
tel. 606 464 932  
www.izbaprodukturegionalnego.org.pl



www.swietokrzyskie.travel

73

# SWOJSKIE KLIMATY

## ŚWIĘTOKRZYSKIE SMAKI



Artykuły wyróżniające się certyfikowaną jakością i tradycją oraz produkty regionalne i ekologiczne można znaleźć w ofercie sklepu: „Silni z natury” – [www.silniznatury.pl](http://www.silniznatury.pl), działającego pod patronatem Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego – [www.izbaprodukturegionalnego.org.pl](http://www.izbaprodukturegionalnego.org.pl). W asortymencie znajdują Państwo: regionalne wina, craftowe piwa i miody pitne, polskie likiery, nalewki i wódki, miody z pasiek oddalonych od zanieczyszczeń i ośrodków miejskich, źródłaną wodę pochodzącą z geologicznie czystych warstw ziemi, sery od polskich rolników poddane obróbce pod czujnym okiem mistrzów serowarstwa, soki i przetwory ze sprawdzonych owoców i warzyw pochodzących z ekologicznych i regionalnych upraw czy wyborne oleje tłoczone na zimno. W ofercie znajdują się także przyprawy, makarony, herbaty, przetwory wytrawne, przetwory rybne i wyroby wędliniarskie. Zachęcamy również do doświadczenia smaku świętokrzyskich słodyczy. Z pewnością zadowolą one gusta nawet wytrawnych smakoszy.

Sklep przygotowuje także paczki okolicznościowe dla firm i klientów indywidualnych, komponowane z najwyższej jakości starannie wyselekcjonowanych produktów, dostępne na zamówienie drogą mailową pod adresem e-mail: [sklep@silniznatury.pl](mailto:sklep@silniznatury.pl) lub telefonicznie pod numerem: 601 348 734.







Świętokrzyski Park Narodowy utworzono w 1950 roku jako jeden z 23 parków narodowych w Polsce i jedyny w województwie świętokrzyskim. Jest unikalny zarówno pod względem przyrodniczym, jak i kulturowym i historycznym. Obecnie zajmuje obszar 7694,68 i obejmuje najwyższe pasmo Gór Świętokrzyskich – Łysogóry ze szczytami: Łysicą (614 m n.p.m.) oraz Łysą Górą/Łyścem (595 m n.p.m.), ponadto obejmuje: część Pasma Klonowskiego, Pokrzywińskiego, Doliny Wilkowskiej i Dębnińskiej oraz eksklawę leśną Serwis-Dąbrowa, a także Skarpę Zapusty i kompleks Grzegorzowice. Pasma Łysogórskie zbudowane jest kambryjskich skał osadowych (piaskowców kwarcytowych, łupków), warto uzmysłowić sobie, że skały te powstawały ponad 500 mln lat temu. Najbardziej charakterystycznym elementem przyrody nieożywionej Świętokrzyskiego Parku Narodowego są gołoborza oraz wychodnie skalne. Nazwa gołoborze pochodzi od ludowego określenia „gołe od boru”, czyli pozbawione lasu i oznacza charakterystyczne rumowiska skalne otoczone lasem, występujące na zboczach Łysogór. Świętokrzyski Park Narodowy jest parkiem typowo leśnym, gdzie lasy stanowią blisko 95% jego powierzchni. Zdecydowanie przeważają lasy jodłowo-bukowe charakteryzujące się dużym stopniem naturalności, a wręcz pierwotności ze znaczną ilością starych i martwych drzew. Obszary ochrony ścisłej to miejsca wyłączone całkowicie spod celowej ingerencji człowieka, pozostawione swobodnemu oddziaływaniu sił przyrody. Na terenie Świętokrzyskiego PN w ramach europejskiej sieci Natura 2000 utworzono specjalny obszar ochronny siedlisk „Łysogóry”. Poznawanie walorów Świętokrzyskiego Parku Narodowego ułatwiają szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne, które poprowadzone są przez najciekawsze miejsca na terenie Parku.

**ŚWIĘTOKRZYSKI PARK NARODOWY  
Z SIEDZIBĄ W BODZENTYNIE**  
ul. Suchedniowska 4; 26-010 Bodzentyń  
tel./fax 41 311 51 06  
[www.swietokrzyskipn.org.pl](http://www.swietokrzyskipn.org.pl)



# ZIELONE ŚWIĘTOKRZYSKIE

Województwo Świętokrzyskie jest wyjątkowo bogate w obszary chronione. Obok Świętokrzyskiego Parku Narodowego jest tu aż osiem Parków Krajobrazowych. Suchedniowsko-Obłęgorski Park Krajobrazowy chroni unikalne zasoby przyrodnicze, w tym rezerwaty „Dalejów” i „Świnia Góra”. Rosnie tutaj sławny Dąb Bartek. Park utworzono również w celu zachowania dawnych obiektów Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego. Sieradowski Park Krajobrazowy obejmuje obszar, którego lasy dawały schronienie oddziałom powstańców z 1863 roku oraz partyzantom II wojny światowej, między innymi największego zgrupowania partyzanckiego AK na Kielecczyźnie, dowodzonego przez legendarnego mjr Jana Piwnika „Ponurego”. Cisowski-Orłowiński Park Krajobrazowy charakteryzuje się występowaniem na jego terenie roślinności bagiennej, chronionej w rezerwach przyrody „Białe Ługi” oraz „Stópiec”. Jeleniowski Park Krajobrazowy wyróżnia się słynnymi rumowiskami piaskowców kwarcytowych, zwanych gołoborzami. Niezwykle interesujący jest Chęciński-Kielecki Park Krajobrazowy, który ze względu na szczególne walory geologiczne nazywany jest muzeum geologicznym pod gołym niebem.

W południowej części województwa, w regionie nazwanym Poniżem położone są trzy parki krajobrazowe: Nadnidziański, Szaniecki i Kozubowski. Malowniczy krajobraz Parku Nadnidziańskiego stanowi szeroka dolina rzeki Nidy z licznymi starorzeczami i meandrami oraz wzgórze gipsowe i wapienne. Rzeka utworzyła w okolicach Umianowic unikalną w skali kraju deltę śródlądową. W Parku rozwinęła się niepowtarzalna rzeźba krasowa z pięknymi odsłonięciami gipsów wielokrystalicznych, popularnie nazywanych „jaskółczymi ogonami”. Stoki gipsowych i wapiennych wzgórz porośnięte są roślinnością ciepłolubną tworzącą rozległe murawy. Tu w IX wieku powstało pierwsze państwo Wiślan z ośrodkiem władzy w Wiślicy. W krajobrazie Szanieckiego Parku wyróżniają się pojedyncze wapienne i gipsowe wzniesienia oraz ciąg wzgórz Garbu Pińczowskiego. Na jego terenie można spotkać roślinność kserotermiczną, torfowiskową i stonolubną. Na uwagę zasługuje również Kozubowski Park Krajobrazowy, który charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu z licznymi wąwozami lessowymi. Park ma charakter leśny. Występują tam również siedliska muraw kserotermicznych. Na terenie każdego z Parków można spotkać liczne zabytki kultury materialnej i regionalną zabudowę.



# ŚWIĘTOKRZYSKI PARK NARODOWY



## PARKI KRAJOBRAZOWE



ZESPÓŁ ŚWIĘTOKRZYSKICH I NADNIDZIAŃSKICH  
PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH  
ul. Łódzka 244, 25-655 Kielce  
tel. 41 345 58 80, 345 51 91, [www.pk.kielce.pl](http://www.pk.kielce.pl)





# ZIELONE ŚWIĘTOKRZYSKIE

## PONIDZIE

Ponidzie to region leżący w południowej części województwa świętokrzyskiego. Związany jest ze środkową i dolną Nidą. Obszar ten charakteryzuje duże zróżnicowanie siedlisk, od skrajnie suchych do bagiennych, a nawet wodnych. Nasłonecznione zbocza wapiennych i gipsowych wzgórz porasta roślinność stepowa, określna mianem ciepłolubnej, czy muraw kserotermicznych, z gatunkami taki jak: dyptam jesionolity, dziewięciśń popocholistny, len włochaty, czy kwitnący wczesną wiosną – mitek wiosenny, który kojarzony jest jako symbol Ponidzia.

Rzeka Nida jest jedną z najcieplejszych polskich rzek. Szczególne uroku nadają jej liczne meandry i starorzecza. Dużą popularnością cieszą się organizowane na niej spływy kajakowe. Wzdłuż koryta tej rzeki koncentruje się roślinność łąkowa i bagienna. Dolina Nidy jest ostoją ptactwa o randze europejskiej.

Obszar Ponidzia obejmuje miasta takie jak: Jędrzejów, Pińczów, Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Wiślica i Nowy Korczyn, obfitujące w wiele atrakcji. Ponidzie to także doskonałe miejsce do aktywnego wypoczynku dla miłośników wycieczek pieszych i rowerowych, kajakarzy, pasjonatów jazdy konnej, a nawet lotniarzy. A nade wszystko miejsce, do którego turyści przybywają po zdrowie i urodę. Cudowny mikroklimat, słoneczna pogoda, kontakt z przyrodą nieskażoną przemysłem, lecznicze wody mineralne i specjalistyczne zabiegi powodują, iż do słynnych miejscowości uzdrowiskowych – Busko-Zdrój i Solec-Zdrój – każdego roku, z najodleglejszych zakątków Polski oraz Europy, przybywają tysiące kuracjuszy, aby powrócić do zdrowia, zregenerować siły, przywrócić blask urodzie i poprawić kondycję...



# GÓRY ŚWIĘTOKRZYSKIE

Góry Świętokrzyskie są zbudowane z najstarszych materiałów budujących Ziemię. Ich nazwa pochodzi od relikwii Drzewa Krzyża Świętego przechowywanych w klasztorze na Łyscu. Krajobraz Gór Świętokrzyskich charakteryzuje się długimi i równoległymi pasmami o falistej, spokojnej linii grzbietowej, pomiędzy którymi rozciągają się doliny. Do największych z nich należą: Bodzentyńska, Dębniarska, Wilkowska, Kielecko-Łagowska, Padół Strawczyński.

Spośród pasm górskich najbardziej znane i ciekawe są: Pasma Masłowskie z Klonówką, Pasma Jeleniowskie ze Szczytniakiem, Pasma Chęcińskie z Górą Zamkową, Pasma Ociesęckie z Jażwiną, Pasma Oblęgorskie z Górą Siniewską, Pasma Orłowińskie z Górą Kielków. Największym pasmem są Łysogóry, z najwyższym szczytem Łysicą, mierzącą 614 m n.p.m. oraz z Łyscem zwanym też Łysą Górą (595 m n.p.m.). Dzięki swojemu atrakcyjnemu położeniu, walorom historycznym i przyrodniczym, stanowią one prawdziwy raj dla turystów. Do najciekawszych miejsc prowadzą liczne szlaki turystyczne, które nie wymagają zbyt dużego przygotowania fizycznego. Niezapomnianych wrażeń z pewnością dostarczą piesze wycieczki w obrębie Puszczy Jodłowej, okrywającej pasmo Łysogór w Świętokrzyskim Parku Narodowym. Warto w tym miejscu zobaczyć znajdujące się na Świętym Krzyżu i Łysicy rozległe rumowiska skalne zwane gołoborzami. Łączy je ok. 18 kilometrowy odcinek czerwonego szlaku pieszego ze Świętej Katarzyny – małej miejscowości turystycznej – do Świętego Krzyża.

**ŚWIĘTA KATARZYNA** to turystyczna miejscowość u stóp Łysicy, która wraz z pobliskimi miejscowościami: Bodzentyń, Nową Słupią i Bieliniami stanowi doskonałą bazę wypadową w Łysogóry. Według legendy założył ją rycerz Wacławek, osiadł tu ok. 1399 r. jako pustelnik. Wybudował on drewniany kościół pw. św. Katarzyny. To właśnie tutaj w 1910 roku Aleksander Janowski uruchomił pierwsze w Górach Świętokrzyskich schronisko. Będąc w Świętej Katarzynie warto zobaczyć klasztor Bernardynek i kościół pw. św. Katarzyny, kapliczkę Żeromskiego (Janikowskich) nazywaną tak z powodu widniejącego wewnątrz podpisu Stefana Żeromskiego z 1882 r., a także źródło i kapliczkę św. Franciszka. W Świętej Katarzynie znajduje się także Muzeum Mineralów i Skamieniałości „Tajemnice klejnotów” oraz ośrodek wypoczynkowy „Jodełka” – wybudowany w II połowie lat 50. jako Dom Wycieczkowy – schronisko PTTK im. Aleksandra Janowskiego.



**MUZEUM REGIONALNE & CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ**  
ul. Piłsudskiego 2a, 28-400 Pińczów  
tel. 41 357 24 72, [www.muzeumpińczow.pl](http://www.muzeumpińczow.pl)







## „SOSNA NA SZCZUDŁACH”



„Sosna na Szczudłach” w Welczu jest ważnym punktem wycieczek dla odwiedzających Busko-Zdrój gości. To niezwykle drzewo znajduje się na szlaku turystycznym łączącym Busko-Zdrój z Pińczowem. Tuż obok biegnie chętnie uczęszczana ścieżka rowerowa. Sosna pospolita zwana „Sosną na Szczudłach” charakteryzuje się nietypowym pokrojem oraz imponującym rozmiarem i kształtem odsłoniętego systemu korzeniowego. Postępująca erozja gleby oraz pozyskiwany w przeszłości przez miejscową ludność piasek odkryły większą część korzeni drzewa. W 2002 roku sosna ta uznana została oficjalnie za pomnik przyrody.

## REZERWAT BIAŁE ŁUGI

To największy w województwie świętokrzyskim rezerwat torfowiskowy z roślinnością bagienną. W języku gwarowym jego nazwa oznacza po prostu białe łąki. Torfowiska, których głębokość dochodzi do 3 metrów, porośnięte są karłowatą sosną i brzozą, a także żurawiną błotną, modrzewnicą zwyczajną, rosiczką okrągłolistną oraz innymi gatunkami roślin. Dogodne warunki do życia znalazło tu wiele gatunków zwierząt. Stąd bierze swój początek Czarna Staszowska – jedna z najczystszych rzek w regionie.



LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA „BIAŁE ŁUGI”  
Trzemosna 27, 26-021 Daleszyce, tel. 41 307 26 44  
[www.bialelugi.pl](http://www.bialelugi.pl)

## DĄB BARTEK

Jego wiek szacowany jest na ok. 1000 lat. Jak głoszą legendy, często odpoczywali pod nim polscy królowie, tacy jak Bolesław Krzywousty, Kazimierz Wielki czy też Jan III Sobieski, który miał ukryć w dziupli potężnego dębu królewskie skarby. Do dziś sędziwy „Bartek” imponuje swymi rozmiarami: ma ok. 30 metrów wysokości, blisko 10 metrów obwodu i ponad 3 metry średnicy. Tuż obok zobaczyć można „syna Bartka” – młody dąb posadzony podczas obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego.  
[www.zagnansk.pl](http://www.zagnansk.pl)

78



## ŁOPUSZNO MEKKA PRZYRODY

Znaczna część gminy Łopuszno leży w obrębie niezmiernie interesującego obszaru nazywanego Pojezierzem Świętokrzyskim, które odkryte zostało przez naukowców prof. Bartłomieja Jaśkowskiego i dr Roberta Sołtysika. Podczas prowadzonych badań odnaleźli oni kilkadziesiąt niewielkich i płytkich jezior o owalnym kształcie. Ich skupiska znajdują się m.in. w okolicach Łopuszna, Mniowa, Małogoszcza i Piekoszowa. Historia powstania tych ukrytych w lasach i starorzeczach oraz częściowo przekształcających się już w bagna jezior sięga kilkunastu tysięcy lat wstecz i związana jest z wyłukiwaniem piasku. Szczególnie warte uwagi jest jezioro Żabiniec, z pływakami na jego powierzchni skupiskami nenufarów oraz darnią – warstwą roślinną, której grubość sięgnąć może nawet dwóch metrów. Na bagnistych brzegach Żabińca miłośnicy przyrody odnaleźć mogą wiele rzadkich i chronionych roślin, w tym m.in. czermień błotną czy rosiczkę okrągłolistną.



[www.swietokrzyskie.travel](http://www.swietokrzyskie.travel)

79

# ZIELONE ŚWIĘTOKRZYSKIE



## ŁAGÓW JASKINIA ZBÓJECKA

Jaskinia Zbójcka w Łagowie należy do jednej z większych i najdłuższych znanych jaskiń Gór Świętokrzyskich. Najciekawszą jej częścią jest Sala Naciekowa, w której podziwiać można: polewy naciekowe, draperie z polami ryżowymi, stalaktyty, stalagmity (sięgające nawet do pół metra wysokości), kolumny naciekowe i cienkie naskorupienia nacieków grawitacyjnych. Według legendy to właśnie w Jaskini Zbójckiej mieszkał Zbój Madej, któremu Lucyfer za złe uczynki obiecał pokutę na tak zwanym „Madejowym łożu”.

Urząd Miasta i Gminy w Łagowie  
ul. Rynek 62, 26-025 Łagów  
[www.lagowgmina.pl](http://www.lagowgmina.pl)

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA  
„NAD CZARNĄ I PILICĄ”  
ul. Konecka 12, 26-070 Łopuszno,  
tel. 41 380 81 33  
[www.nadczarnaipilica.pl](http://www.nadczarnaipilica.pl)

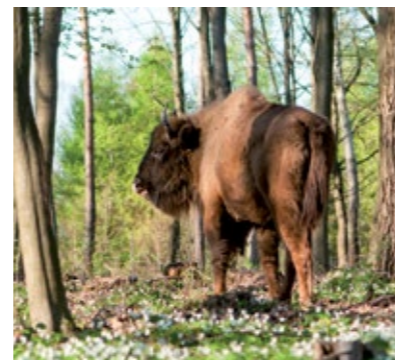


# BAŁTÓW

## KOMPLEKS TURYSTYCZNY



Ta niewielka miejscowość, położona zaledwie 13 km od Ostrowca Świętokrzyskiego, okrzyknięta została największym kompleksem turystycznym w Polsce. A to za sprawą wielu atrakcji, które wyrastają tam jak przysłowiowe grzyby po deszczu. JuraPark z ponad 100 naturalnej wielkości modelami dinozaurów, Zwierzyniec Bałtowski ze zwierzętami żyjącymi w warunkach zbliżonych do ich naturalnego środowiska. Polska w Miniaturze – historia zaklęta w murach zamków, Park Rozrywki, Kraina Koni, Żydowski Jar, Rollercoaster, Kino Emocji Cinema 5D, Prehistoryczne Oceanarium, Wioska Czarownic, warsztaty paleontologiczne, lekcje muzealne, gastronomia, punkty z pamiątkami – to zaledwie namiastka tego, co na turystę czeka w Bałtowie. Zimą porą Bałtów zaprasza miłośników białego szaleństwa na świetnie przygotowane stoki, zaś rodziny z dziećmi do odwiedzenia Wioski Świętego Mikołaja. Komfortowa, całoroczna baza noclegowa pozwala pozostać w Bałtowie na dłużej.



BAŁTÓW 8A, K. OSTROWCA ŚW.  
tel. 41 310 10 13  
[www.juraparkbaltow.pl](http://www.juraparkbaltow.pl)



## PARK ROZRYWKI I MINIATUR W KRAJNIE-ZAGÓRZU



# RODZINNE ŚWIĘTOKRZYSKIE



Cudowny Świat w miniaturze, tworzą ekspozycje najświetniejsze budowle i cuda natury z całego świata. Wykonane z niezwykłą starannością i dbałością o detale miniatury usytuowane są na wzgórzach co czyni je jedynym tego typu parkiem w Europie. W alei znajdują się m.in. Plac św. Piotra z Bazyliką z Watykanu w skali 1:13, nieistniejące już wieże WTC w skali 1:25, słynna Krzywa Wieża z Pizy w skali 1:25, Opera z Sydney, Wieża Eiffla czy też Hotel Burj al-Arab. To oczywiście nie wszystkie budowle. Spacer po alei to swoista podróż w czasie i przestrzeni. To spacer pełen wrażeń i idealne miejsce do nauki historii i geografii ale i do zabawy.

W Lunaparku bez względu na wiek można znaleźć wiele atrakcji które przysporzą wszystkim wiele emocji. Na najmłodszych czeka strefa zabaw z Łódeczkami, Dmuchanymi zamkami czy Stacją Kosmiczną. Nieco starsi mogą spróbować swoich sił na Sliderze, Eurobunge, Autodromie czy Skuterkach. Na odważnych czeka Rollercoaster, Kino 6D oraz jeden z największych Parków Linowych w całości zbudowanych na palach. W sercu ośrodka znajduje się Restauracja Magia Sabatu gdzie można spróbować kuchni regionalnej jak i prawdziwej włoskiej pizzy prosto z pieca opalanego drewnem.

PARK ROZRYWKI I MINIATUR SABAT KRAJNO  
Krajno-Zagórze 43c, 26-008 Górno  
tel. 41 312 77 11, 505 505 654  
[www.sabatkrajno.pl](http://www.sabatkrajno.pl)





# KOMPLEKS ŚWIĘTOKRZYSKA POLANA



Chrusty, ul. Laskowa 95, 26-050 Zagarnik  
tel. 41 260 50 60, www.swietokrzyskapolana.pl

Położony w otulinie Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego, na polanie w głębi lasu, stanowi doskonałe miejsce do wypoczynku, zabawy i aktywnego spędzania czasu.

W skład Kompleksu, obejmującego obszar niemal 8 hektarów, wchodzi kilka niezwykłych obiektów. Pierwszym jest Park Miniatur Świętokrzysko, w którym w skali 1:20 odtworzone zostało 20 zabytków z województwa świętokrzyskiego tak, jak wyglądały w latach swojej świetności. Kolejny obiekt to Oceanika – zespół wielkich akwariów, w których żyje ok. 500 gatunków fauny i flory z całego świata. Z myślą o najmłodszych powstała Kraina Zabawy z wielkimi dmuchańcami, parkiem linowym i Eurobungee oraz Brzozowa Zagroda ze zwierzętami. Na terenie Kompleksu znajdują się też: w okresie letnim strefa relaksu na wielkiej polanie, punkty gastronomiczne, sale konferencyjne i bankietowe oraz duża baza noclegowa.

## CENTRUM NAUKI LEONARDO DA VINCI

Centrum Nauki Leonardo da Vinci to niezwykły punkt na mapie woj. świętokrzyskiego przeznaczony do aktywnego i inspirującego wypoczynku oraz idealne miejsce dla rodzin z dziećmi, grup szkolnych, aktywnych seniorów. Jest to jedyne takie miejsce w Polsce, gdzie cała ekspozycja oraz działania edukacyjne skupiają się na zdrowym i dobrze funkcjonującym organizmie ludzkim, jego otoczeniu oraz ekologii.

W Centrum Nauki można zobaczyć wystawy: „Człowiek – niezwykła maszyna”, „Człowiek – trybik w maszynie przyrody” oraz „Maszyny Leonarda”. Wystawy mają uświadomić zwiedzającym, jak złożony i wymagający jest organizm ludzki. Na wystawy składa się wiele stanowisk multimedialnych i mechatronicznych.

Oprócz zwiedzania wystaw pod okiem animatorów, obiekt dysponuje zapleczem pomieszczeń, sal i laboratoriów do organizacji warsztatów i zajęć naukowych oraz Ogrodem Doświadczeń.



CENTRUM NAUKI LEONARDO DA VINCI  
Podzamcze 45, 26-060 Chęciny  
tel. 609 290 121  
www.cndavinci.pl

## EUROPEJSKIE CENTRUM BAJKI W PACANOWIE

Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie jest wyjątkową instytucją kultury, której motywem przewodnim jest nauka przez zabawę. Dzieci, młodzież, dorośli a nawet seniorzy z pewnością znajdą w nim coś dla siebie. Znajduje się tam iście **Bajkowy Świat** – unikalna ekspozycja nawiązująca do polskich i europejskich bajek. W **Małym Teatrze** na małej, przytulnej scenie lalkowej można wziąć udział w niebywałym przedstawieniu, które zabierze gości do świata bajek i baśni. **Kraina Soria Moria** to interaktywna wystawa – opowieść oparta na fińskim systemie edukacji, nawiązująca do skandynawskich tradycji bajarskich. Kolejną atrakcją jest zewnętrzny **Park Edukacyjny „Akademia Bajki”**, w którym czeka na Was Zwierzyniec, Park linowy, Grota Solna, Labirynt Tytusa, Romka i A'Tomka, Plac Profesora Talenta, Wyprawa do Krainy Deszczowców, Bajkowe Wydmy i mnóstwo dobrej zabawy! Na bajkowe przysmaki warto wpaść do **Bistro u Koziołka**, w którym dla każdego coś smacznego! Specjalnością Europejskiego Centrum Bajki są różnorodne warsztaty edukacyjne oraz wydarzenia kulturalne – Międzynarodowy Festiwal Kultury Dziecięcej, Zjazd Postaci Bajkowych i wiele, wiele innych! Sprawdźcie sami!

I pamiętajcie! **WSZYSTKIE DROGI PROWADZĄ DO PACANOWA!**

# RODZINNE ŚWIĘTOKRZYSKIE



EUROPEJSKIE CENTRUM BAJKI  
IM. KOZIOŁKA MATOŁKA W PACANOWIE  
ul. Kornela Makuszyńskiego 1, 28-133 Pacanów  
tel. 41 376 50 79  
www.centrubajki.pl

## PARK LINOWY „MAŁPI GAJ”

Na wszystkich śmiałków żądnych adrenaliny i dobrej zabawy czeka w Busku-Zdroju wyjątkowa atrakcja – Park Linowy „Małpi Gaj”. 10 tras o różnym stopniu trudności i mnóstwo specjalnie dobranych przeszkód sprawi, że zarówno dzieci, młodzież jak i dorośli znajdą tu wyzwanie dla siebie. Ten popularny obiekt położony jest przy ulicy Rokosza w otoczeniu bujnej zieleni. O bezpieczeństwo użytkowników dba wykwalifikowana kadra instruktorska. Odwiedzenie Parku Linowego to gwarancja aktywnego i atrakcyjnego spędzenia czasu wolnego zarówno dla mieszkańców, jak również licznie przyjeżdżających do Buska-Zdroju turystów.





# BUSKO-ZDRÓJ

Busko-Zdrój to miasto, które proponuje zdrowie płynące ze swego naturalnego bogactwa: wód siarczkowych i jodkowo-bromkowych. Skutecznie leczone i rehabilitowane są tu schorzenia ortopedyczno-urazowe, reumatologiczne, kardiologiczne, neurologiczne oraz dermatologiczne. Każdy, kto zawita do buskiego kurortu może również liczyć na bogatą ofertę zabiegów relaksacyjnych oraz wellness, które wspierają kondycję, urodę i witalność. Co roku do Buska-Zdroju przyjeżdża po zdrowie kilkadziesiąt tysięcy gości z kraju i zagranicy.



Historia Buska nierozdzielnie łączy się z rozwojem uzdrowiska. Pierwszy zakład kąpielowy – obecnie **Sanatorium „Marconi”** – powstał w 1836 roku. Łazienki zbudowane zostały w stylu neoklasycystycznym, według projektu architekta Henryka Marconiego. Obiekt otacza piękny, zabytkowy Park Zdrojowy. W sanatorium znajdują się m.in.: pijalnia wód leczniczych oraz sala koncertowa. „Marconi” jest najbardziej charakterystycznym i monumentalnym budynkiem infrastruktury zdrojowej.

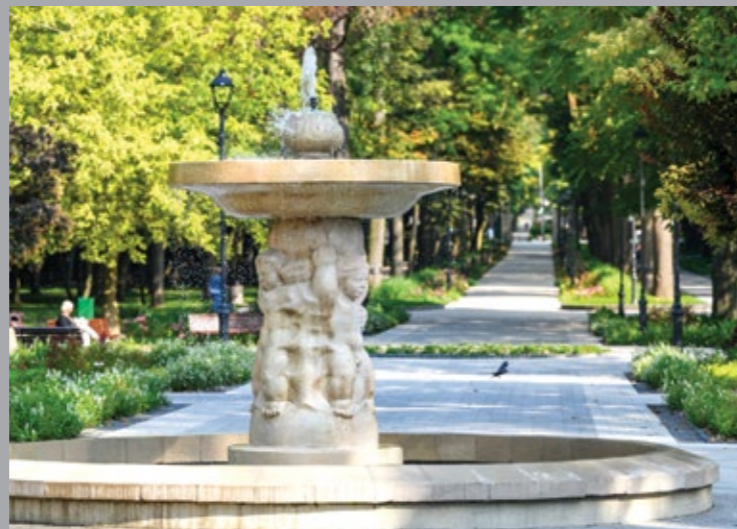
Busko-Zdrój to także bogata oferta kulturalna z szeroką gamą festiwali, wystaw artystycznych i wydarzeń plenerowych, doskonale wkomponowanych w otaczającą zieleni XIX-wiecznego **Parku Zdrojowego**. Całości dopełnia ciekawa historia i zabytki, przy których warto zatrzymać się choć na chwilę. Wśród licznych tutejszych obiektów sakralnych szczególnie miejsce zajmują: **ponorberciański zespół klasztorny** i wybudowany w roku 1699 **modrzewiowy kościół drewniany pw. św.**

**Leonarda**. Można go potraktować jako zaproszenie do dalszej wędrówki śladami drewnianego budownictwa sakralnego, którego nieodłącznym punktem jest **kościół św. Stanisława**, położony w nieodległej wsi Chotelek. Wzdłuż alei Mickiewicza – głównego deptaku Buska-Zdroju łączącego centrum z częścią uzdrowską napotkamy **pomnik Leszka Czarnego**. To zasłużony dla rozwoju osady książę, staraniami którego w 1287 r. miejscowość uzyskała prawa miejskie. W części zdrojowej naszym oczom ukazuje się **posąg Królowej Jadwigi**, uznawanej według miejscowej legendy za pierwszą kuracjuszkę uzdrowiska.

W samym sercu Buska, pomiędzy miastem a zdrojem, znajdują się **atrakcyjne tereny rekreacyjne** służące zarówno mieszkańcom jak i turystom. Miejsce to tworzy tzw. **Staw Niemiecki** oraz pobliski rozległy teren przeznaczony do zabawy, spacerów i wypoczynku całych rodzin. Na nowoczesny **kompleks wypoczynkowo – rekreacyjny** składają się m.in. boiska, linarium, ścianka wspinaczkowa, trampolina oraz platformy do różnych form aktywności. Dla młodych pasjonatów jazdy na deskorolkach, rolkach i rowerach BMX wybudowano dedykowany **Skate Park**. Dorośli mają ponadto możliwość skorzystania ze **ścieżki zdrowia** przy której usytuowano urządzenia siłowni zewnętrznej. Nieopodal położona jest nowa atrakcja Buska-Zdroju – **Park Linowy** – to dziesięć tras o różnym poziomie trudności dla osób w każdym wieku.

W poszukiwaniu relaksu i wypoczynku oraz cennych dla zdrowia i urody unikalnych właściwości wód leczniczych koniecznie trzeba zawiązać do Buska-Zdroju.

Więcej informacji na temat atrakcji turystycznych Gminy Busko-Zdrój można uzyskać na stronie internetowej [www.busko.pl](http://www.busko.pl) oraz w Centrum Informacji Turystycznej mieszczącym się przy Kompleksie #TeżniaBusko, ul. Waryńskiego 5, tel. 41 370 54 15 lub 41 370 54 30.



## ZDROJE ZDROWIA I URODY

### KOMPLEKS #TEŻNIABUSKO

Kompleks #TeżniaBusko  
Park Zdrojowy w Busku-Zdroju  
przy ul. Waryńskiego 5  
tel. 41 370 54 30, 41 370 54 31  
[www.teznia.busko.pl](http://www.teznia.busko.pl)

W południowej części Buska-Zdroju, na terenie nowego Parku Zdrojowego, powstała jedna z największych i najnowocześniejszych **teżni solankowych** w Polsce. Zachwycająca swoją konstrukcją obiekt ma kształt okręgu o średnicy 72 m i obwodzie 226 m, a ściany sięgają blisko 10 m wysokości. Teżnię stanowią dwa pierścienie z tarniny, które oddzielone są przejściami przypominającymi labirynt. Prowadzą one na dziedziniec, w sercu którego znajduje się fontanna mgielna. Dziedziniec pełni dodatkowe funkcje, gdyż jego rozmiary umożliwiają organizację wydarzeń i imprez kulturalnych. Na szczycie teżni usytuowany jest taras widokowy, z którego można podziwiać przepiękną panoramę uzdrowiska.

Tuż obok położony jest **Dom Zdrojowy** z pijalnią wód i całoroczną mini teżnią. W budynku ponadto mieści się oranżeria, która kusi nie tylko swoją roślinnością, ale także egzotycznym klimatem. Na zewnątrz znajduje się multimedialna fontanna a nieopodal nowoczesny plac zabaw dla dzieci w kształcie statku oraz Park Linowy. Całość otacza parkowa zieleni, która zachęca do długich spacerów. Malowniczo zaaranżowane tereny tworzą niepowtarzalną atmosferę wyciszenia i spokoju.

Serdecznie zapraszamy!



## UZDROWISKO BUSKO-ZDRÓJ S.A.

To jedno z najstarszych i najbardziej znanych polskich uzdrowisk. Położone jest w województwie świętokrzyskim w samym sercu strefy uzdrowskiej miasta Busko-Zdrój. Dzięki lokalizacji panuje tutaj wyjątkowy klimat, a otoczenie Parku Zdrojowego sprawia, że jest tu pięknie o każdej porze roku. W oparciu o naturalne bogactwa, jakimi są solanki jodkowe i wody siarczkowe przygotowana została oferta uzdrowska, która każdego roku przyciąga tysiące kuracjuszy z Polski i zagranicy. Miejsce dobrej natury, bogata oferta lecznicza i wysoka jakość świadczonych usług sprawiają, że Uzdrowisko Busko-Zdrój S.A. jest liderem w branży turystyki uzdrowskiej na mapie naszego kraju w leczeniu i rehabilitacji osób ze schorzeniami ortopedyczno-urazowymi, reumatologicznymi, kardiologicznymi i dermatologicznymi. Wybierając Uzdrowisko Busko-Zdrój kuracjusze zyskują dostęp do usług sanatoryjnych na najwyższym poziomie. Bogaty wachlarz oferowanych zabiegów daje możliwość ich doboru w oparciu o indywidualne potrzeby. Kąpiele siarczkowe i jodkowe, borowina, masaże, kinezyterapia, hydroterapia, światłolecznictwo, elektroterapia, ultrasonoterapia, magnetoterapia, termoterapia i wiele innych wpływają na poprawę kondycji organizmu oraz ogólnego samopoczucia.

Warto dodać, że Uzdrowisko jest producentem naturalnej wody mineralnej Buskowińska-Zdrój – szczególnie cenionej przez osoby dbające o swoje zdrowie i aktywność fizyczną oraz Słonecznych Kosmetyków – produktów pielęgnacyjnych, powstałych na bazie naturalnych bogactw leczniczych.



UZDROWISKO BUSKO-ZDRÓJ  
SPÓŁKA AKCYJNA  
ul. Gen. F. Rzewuskiego 1  
28-100 Busko-Zdrój  
[www.uzdrowiskobusko.pl](http://www.uzdrowiskobusko.pl)  
Dział Rezerwacji Pobytów  
Pełnopłatnych tel. 41 370 38 00





# SANATORIUM WŁÓKNIARZ

Sanatorium „Włókniarz” to zmodernizowany obiekt sanatoryjny usytuowany w strefie uzdrowskiej Buska-Zdroju, w bezpośrednim sąsiedztwie Tężni. Sanatorium ukierunkowane jest na leczenie schorzeń narządu ruchu, w tym chorób reumatologicznych, zwyrodnieniowych stawów i kręgosłupa, ortopedyczno-urazowych, układu wydzielnia wewnętrznego, przemiany materii oraz przyzębia. Sanatorium stwarza komfortowe warunki swoim kuracjom oferując ponad 60 różnych zabiegów wykonywanych na miejscu, bez konieczności wychodzenia na zewnątrz. Oprócz zabiegów typowo leczniczych, wykorzystujących bogate zasoby naturalnej wody siarczkowo-siarkowodorowej stężonej oraz borowiny, funkcjonujący na terenie obiektu Aqua Salon oferuje rewelacyjne zabiegi typu wellness i MEDI SPA. Przynoszą one efekt odprężenia, poprawę wyglądu skóry i sylwetki. Nowością w naszym Sanatorium jest „Albatros” – największy w Busku-Zdroju basen rehabilitacyjny wraz z zespołem saun różnego typu. Sanatorium oferuje zakwaterowanie w pokojach 1 i 2 osobowych, w tym również o podwyższonym standardzie, z nowoczesnym wyposażeniem oraz w apartamentach



SANATORIUM „WŁÓKNIARZ”  
ul. Rokosza 1, 28-100 Busko-Zdrój  
tel. 41 370 70 00  
www.wlokniarz.pl



# ZDROJE ZDROWIA I URODY

## BRISTOL\*\*\*\* Art & Medical SPA

Bristol\*\*\*\* Art&Medical SPA to harmonijne połączenie secesyjnej willi „Bristol” ze współczesną architekturą. Hotel usytuowany jest w samym sercu uzdrowiska Busko-Zdrój, w bezpośrednim sąsiedztwie ogrodu łaźienkowskiego. Do użytku gości obiekt oddaje 71 klimatyzowanych pokoi, w których powietrze jest elektrostatycznie oczyszczane, nawilżane i jonizowane, Cafe Bristol, Boutique Cafe, Restaurację, salę kominkową z biblioteką, salę konferencyjną, ogród rzeźby, taras w koronach drzew, parking podziemny oraz blisko 200 dzieł sztuki polskich artystów współczesnych.

Wykorzystując walory naturalnych wód siarczkowych Buska-Zdroju, Bristol\*\*\*\* oferuje szeroki wachlarz usług medycznych. W obiekcie można skorzystać z rozbudowanej listy zabiegów z zakresu balneoterapii, fizykoterapii, kinezyterapii, terapii manualnej. Nowoczesne Centrum Medical SPA posiada 42 gabinety zabiegowe wyposażone w najwyższej klasy sprzęt rehabilitacyjny i SPA. W obrębie kompleksu znajduje się również strefa Wellness (basen oczyszczany nanosrebrem, jacuzzi, ścieżka Kneippa, strefa wypoczynkowa, 4 sauny: fińska, parowa, biosauna, infrared). W obrębie kompleksu znajduje się również strefa Wellness (basen oczyszczany nanosrebrem, jacuzzi, ścieżka Kneippa, strefa wypoczynkowa, 4 sauny: fińska, parowa, biosauna, infrared) oraz Poziom 3 który stanowi podniebną strefę hotelu (dwa jacuzzi z hydromasażem, dwie sauny fińskie, niecka schładzająca, strefa wypoczynkowa, bar).



BRISTOL \*\*\*\*ART & MEDICAL SPA  
ul. 1 Maja 128-100 Busko-Zdrój  
tel. 41 33 030 33  
www.bristolbusko.pl

## SŁONECZNY ZDRÓJ

### W TROSCE O TWOJE ZDROWIE



## HOTEL\*\*\*\* SŁONECZNY ZDRÓJ MEDICAL SPA & WELLNESS

Designerski i nowoczesny – urzeka elegancją, oraz wysokim standardem oferowanych usług. Doskonała obsługa oraz wyśmienite posiłki są gwarancją zadowolenia każdego z Gości.

Wykorzystując walory naturalnych źródeł wód siarczkowych, Słoneczny Zdrój oferuje szeroki wachlarz usług medycznych. Nowoczesne zaplecze Vitality Medical SPA posiada 44 gabinety wyposażone w najwyższej klasy sprzęt. Słoneczny Zdrój jest uznawany za jeden z najlepszych ośrodków rehabilitacyjnych w kraju.

W obiekcie znajduje się doceniona w całym kraju Restauracja Ponidzie, Klub Kalejdoskop oraz Winiarnia. Do dyspozycji Gości jest: kryty basen, sauny, taras słoneczny, ogród i czytelnia. Dla osób aktywnych polecamy: Cardio Room, kręgielnię, bilard, boule, hale sportową, siłownię zewnętrzną oraz wypożyczalnię rowerów.



HOTEL\*\*\*\* SŁONECZNY ZDRÓJ MEDICAL SPA & WELLNESS  
ul. Bohaterów Warszawy 115, 28-100 Busko-Zdrój  
tel.: 41 378 88 00, 728 410 620  
www.slonecznyzdroj.pl

DORMED MEDICAL SPA\*\*\*  
KLINIKA ZDROWIA I URODY  
DR N. MED. DOROTA SAGAN  
ul. Rokosza 5, 28-100 Busko-Zdrój  
tel. 41 378 23 18, 600 45 46 35, 604 59 64 73  
www.dormedbusko.pl

## DORMED KLINIKA ZDROWIA I URODY

Pensjonat Dormed Medical Spa\*\*\* umiejscowiony jest bezpośrednio przy Nowym Parku Zdrojowym, gdzie w odległości 100 m znajduje się największa Tężnia Solankowa, a wieczorem odbywa się pokaz Tańczącej Fontanny. Na terenie obiektu znajduje się różany ogród z częścią wypoczynkową. Do dyspozycji gości są rowery w tym dziecięce.

W obiekcie wykonywane są zabiegi lecznicze, rehabilitacyjne, balneologiczne, m.in: kąpiele siarczkowe, z których słynie Busko-Zdrój – mają one specyficzny zapach; orientalne masaże lecznicze; laser wysokoenergetyczny, prądy, krioterapia miejscowa; presoterapia – drenaż limfatyczny, BMS, PST, Aquamed oraz zabiegi podologiczne – usuwamy odciski, leczymy wrastające paznokcie, wykonujemy wkładki ortopedyczne. W ofercie są także zabiegi kosmetyczne i estetyczne. Serdecznie zapraszamy na wypoczynek.





# SOLEC-ZDRÓJ

Uzdrowisko Solec-Zdrój  
M. Cz. Sztuk sp.j.  
ul. 1 Maja 1, 28-131 Solec-Zdrój  
tel. 41 377 60 61  
www.uzdrowiskosolec.pl

Uzdrowisko Solec-Zdrój M. Cz. Sztuk sp. j bo tak brzmi jego pełna nazwa jest jedynym Zakładem Lecznictwa Uzdrowiskowego na terenie gminy Solec-Zdrój, a jego tradycja sięga blisko 190 lat. W skład kompleksu wchodzi siedem budynków hotelowych oraz dwa budynki zabiegowe. Należy zaznaczyć, iż wszystkie budynki zlokalizowane są na terenie parku będącego własnością prywatną Uzdrowiska. Nie mniej jednak sercem Sanatorium – jest źródło „Szyb Solecki” wraz z nowoczesną kawiarnią o tej samej nazwie.

Ze względu na swój perfekcyjny skład nasza woda siarczkowa nie podlega żadnym obróbkom chemicznym. Idealne parametry w źródle klasyfikujące się na poziomie 137 mg H<sub>2</sub>S/dm<sup>3</sup> sprawiają, iż lecznicze wody siarczkowe nie podlegają rozcieńczeniu! Dostarczane bezpośrednio ze źródła do wanien Kuracjusza, zachowują optymalne stężenie i ilość leczniczych pierwiastków. Główny profilem leczenia są schorzenia reumatologiczne, neurologiczne, zmiany zwyrodnieniowe, schorzenia skóry czy dyskopatie.

Warto podkreślić, iż na bazie naszej wody siarczkowej produkowane są leki co jest unikatem na skalę światową oraz potwierdza jej właściwości lecznicze. Stawia to kompleks na piedestale wśród Uzdrowisk w Polsce. Szeroki wybór zakwaterowania, różnicowana cena sprzyja Kuracjuszom którzy chcą podjąć leczenie w naszym kompleksie Uzdrowiska a nieocenione lecznicze działanie naszej wody siarczkowej przyciąga rzeszę Kuracjuszy od wielu lat.

**Formy leczenia: Pełnopłatnie, Na skierowanie z NFZ.**

## STREFA SPA & WELLNESS

Doskonałym uzupełnieniem atrakcji w miejscowości uzdrowskiej Solec-Zdrój są **Baseny Mineralne Solec-Zdrój** z bogatą ofertą SPA i Wellness. Część rekreacyjna składa się z basenu rekreacyjnego, brodzika dla najmłodszych i zewnętrznego czynnego w sezonie letnim. Basen rekreacyjny oferuje nie tylko możliwość pływania po dedykowanych torach, ale przede wszystkim możliwość skorzystania z różnych form relaksu i rekreacji dzięki masażom wodno-powietrznym oraz zajęciom prowadzonym przez kadrę trenerów i rehabilitantów. W ofercie m.in. nowoczesne urządzenia hydroterapeutyczne: ławki i leżanki masujące, masaże pionowe i gejzer oraz 2 zjeżdżalnie a także strefa gastronomiczna. Część lecznicza basenów to basen z unikalną leczniczą solanką siarczkową.

**Rekreacja – „Baseny Mineralne”** prócz samych basenów rekreacyjnych oferują także saunarium składające się z trzech saun, jacuzzi, tepidarium z wypoczywalnią, natrysków wrażeń, bani do zanurzenia oraz kubła z zimną wodą. W Przychodni Rehabilitacyjnej Centrum Zdrowia korzystać można z szerokiej gamy zabiegów m.in. z zakresu hydroterapii, balneoterapii, kinezyterapii, kąpeli solankowo – siarczkowych, solankowo – jodkowych oraz różnych form masażu oraz skutecznych zabiegów fizykoterapii. Dostępne są także różnego rodzaju zajęcia ruchowe jak Fitness, Pilates czy Aqua Aerobik. Po mile spędzonym czasie na wodnych szalerstwach można skorzystać z oferty Restauracji NOVA serwującej dania tradycyjnej kuchni opartej na świeżych i regionalnych produktach. Dzięki hotelowi Malinowy Raj Mineral Hotel \*\*\*\* połączonego łącznikiem z Basenami Mineralnymi można przedłużyć pobyt i skorzystać z szerokiej oferty pakietów uzdrowskich, leczniczych i rehabilitacyjnych wykorzystujących najsilniejsze wody solankowo – siarczkowe ze źródła Malina.

**BASENY MINERALNE SOLEC-ZDRÓJ**  
ul. Partyzantów 18, 28-131 Solec-Zdrój  
tel. 41 377 65 65  
www.basenymineralne.pl

**HOTEL\*\*\*\* MEDICAL SPA  
MALINOWY ZDRÓJ**  
ul. Leśna 7, 28-131 Solec-Zdrój  
tel. 41 370 40 00  
www.malinowehotele.pl

**MINERAL HOTEL\*\*\*\*  
MALINOWY RAJ**  
ul. Partyzantów 18A  
28-131 Solec-Zdrój  
Tel. 41 378 99 00  
www.malinowyraj.com



## HOTEL „EUROPA” \*\*\*\*

Starachowice - nowoczesność  
u stóp Gór Świętokrzyskich



# ZDROJE ZDROWIA I URODY

Czterogwiazdkowy obiekt o uznanej renomie w kraju i za granicą. Długoletnie doświadczenie i nowoczesna infrastruktura sprawia, że jest on doskonałym miejscem na wypoczynek w czasie podróży, urlopu czy wyjazdów służbowych.

Wizytówką hotelu jest nowoczesna, doskonale wyposażona Strefa Relaksu & SPA. Znajduje się w niej, bezchlorowy basen, 3 sauny oraz jacuzzi wewnętrzne i zewnętrzne. Sauny wieczorami stają się areną niezapomnianych wieczorków saunowych dla dorosłych i dla dzieci podczas których Saunamistrz zabiera uczestników w gorącą podróż do krainy pełnej aromatów z całego świata. W SPA znajdują się gabinety kosmetyczne oferujące szeroką gamę zabiegów: odżywczych, nawilżających, relaksacyjnych, wyszczuplających i ujędrniających na ciało, można w nich też zamówić masaże. W hotelu znajduje się też grota solna wypełniona blokami solnymi w której można oddychać wysoce zjonizowanym powietrzem co bardzo korzystnie wpływa na układ oddechowy. Goście lubiący aktywny wypoczynek mogą skorzystać z siłowni, kortu do squash'a, stołu bilardowego czy też zagrać w tenisa stołowego. Wieczory można spędzić w Restauracji Europejskiej, Pubie Dublin czy na tarasie widokowym Panorama Lounge. Hotel oferuje 380 miejsc noclegowych w 150 nowoczesnych pokojach.

**Hotel „Europa” \*\*\*\***  
ul. Radomska 76a, 27-200 Starachowice  
tel. 41 276 78 00, www.europa-hotel.pl



**Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy „Polanika”**  
Chrusty, ul. Laskowa 95, 26-050 Zagnańsk  
tel. 41 260 50 60  
repcja@polanika.pl  
www.polanika.pl



## POLANIKA

Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy Polanika znajduje się na terenie Gminy Zagnańsk, na łagodnym, południowym zboczu w sercu Gór Świętokrzyskich. Z polany, na której jest położony, rozciąga się piękny widok na wzgórza i lasy. Polanika to idealne miejsce do wypoczynku połączonego z zabiegami leczniczymi, które zapewni zespół specjalistów i doskonale wyposażone sale. Specjalistyczne zabiegi wspomagane są także przez hipoterapię – na terenie ośrodka znajduje się stajnia z wybiegiem dla koni. Dysfunkcje narządu ruchu, dolegliwości bólowe kręgosłupa i stawów, stany po kontuzjach i urazach to tylko część schorzeń, które można leczyć w Polanice. W Ośrodku łączy się tradycyjne zabiegi rehabilitacyjne i relaksujące z nowoczesną, bogato wyposażoną bazą zabiegową oraz innowacyjnym w skali kraju sprzętem rehabilitacyjnym (bieżnia Alter G, ReoAmbulator, SpaceCurl). Każdy pacjent ma tu zapewnioną indywidualną terapię pod nadzorem lekarza prowadzącego, a wykwalifikowany personel troszczy się nie tylko o fachową rehabilitację, ale również o samopoczucie i niepowtarzalną atmosferę. Funkcjonalność, elegancja i profesjonalizm, które oferuje Polanika pozwolą na odpoczynek i rehabilitację na najwyższym poziomie.





## ODYSSEY CLUB HOTEL WELLNESS&SPA \*\*\*\*\*

Luksusowy Odyssey jest kameralnym, 42-pokojowym obiektem Spa kierującym swoje usługi w szczególności do osób oczekujących wysokiej jakości obsługi, spokojnego wypoczynku i dyskrecji. Hotel wyróżnia niezwykle położenie na świętokrzyskiej górze. Z okien i tarasów goście mogą podziwiać panoramiczny, wielokilometrowy widok na okolicę i położone w oddali miasto Kielce. Podgrzewany basen zewnętrzny z lustrem wody na wysokości 369 m n.p.m., podobnie jak trzy mniejsze baseny solankowe są wyjątkową, letnią atrakcją hotelu. Przez cały rok działają baseny wewnętrzne w tym solankowy oraz kilka saun i łaźni. Bogata oferta ekskluzywnych zabiegów kosmetycznych i masaży zaprasza do 12-tu gabinetów w części zabiegowej Spa. Hotelowa restauracja Essence serwuje koncertowe wieczory i wysmienite potrawy tak często wyróżniane w opiniach Gości. Będąc w okolicy warto zajrzeć do Odyssey choćby na wysmienitą szarlotkę, kawę i spektakularne widoki.

**ODYSSEY CLUBHOTEL \*\*\*\*\***  
Dąbrowa 3 k. Kielc, 26-001 Masłów  
Rezerwacje: tel. 41 317 44 00  
Recepcja Spa: tel. 41 317 44 44  
[www.hotelodyssey.pl](http://www.hotelodyssey.pl)



## ZDROJE ZDROWIA I URODY

### BINKOWSKI RESORT

Przeżyj niezapomniane chwile w Binkowski Resort!

Binkowski Resort to miejsce, w którym natura przeplata się z elegancją i nowoczesnością. Resort położony jest w sercu Gór Świętokrzyskich, gdzie znajdziesz magiczną enklawę spokoju. Odpoczywając w naszych hotelach (Binkowski Hotel i Binkowski Dworek) odkryjesz pełen relaks. Dzięki naszej strefie SPA zregenerujesz zarówno ciało jak i umysł.

Binkowski Resort położony jest w środku lasu, na obrzeżach Kielc, z dala od miejskiego zgiełku. Możesz w ciszy i spokoju cieszyć się niepowtarzalnymi widokami, które zapamiętasz na długi czas. Górzyste, a jednocześnie łagodne ukształtowanie terenu Parku Baranowskiego przy Stadionie oraz liczne szlaki turystyczne, stoki narciarskie, ścieżki rowerowe i spacerowe sprawiają, że nasz hotel cieszy się szczególnym zainteresowaniem wśród podróżujących lubiących aktywnie spędzać czas.



**BINKOWSKI RESORT \*\*\*\***  
ul. Szczepaniaka 42, 25-043 Kielce  
tel. 41 340-35-00  
[www.binkowskiresort.pl](http://www.binkowskiresort.pl)

## KLINIKA URODY & SPA JEAN BAPTISTE

Klinika Jean Baptiste to miejsce któremu zaufało tysiące osób. Decydując się na zabiegi masz pewność, że zajmują się Tobą doświadczeni profesjonaliści – lekarze i kosmetolodzy. Spośród szerokiej gamy zabiegów leczniczych i upiększających wybieramy te które są idealnie dopasowane do naszych klientów. Zabiegi poprzedzane są szczegółową konsultacją podczas której omawiamy również codzienną pielęgnację wykluczając dotychczasowe błędy. Chcemy także, aby osoby, które do nas przychodzą, mogły odczuć również przemianę wewnątrz siebie. Chcemy dawać początek i wskazywać drogę do akceptacji, kochania własnego ciała i pewności siebie. Klinika Urody Jean Baptiste to coś więcej niż salon kosmetyczny. Pomożemy Ci zrealizować Twoje cele urodowe i z empatią wsłuchamy się w Twoje potrzeby.







## HOTEL AVIATOR\*\*\* & SPA ORCHIDEA

HOTEL AVIATOR\*\*\*  
& SPA ORCHIDEA  
ul. Szybowcowa 41  
Kielce-Dąbrowa, 26-001 Maśłów  
tel. 48 533 282 837, 41 201 04 00  
www.aviator-hotel.pl

Hotel „Aviator” to miejsce z dala od miejskiego zgiełku, charakteryzujące się nie tylko nietuzinkowym stylem ale i dogodnym położeniem. Dlatego chętnie zatrzymują się tu zarówno turyści, jak i ludzie biznesu. W kameralnych pomieszczeniach hotelu „Aviator” znajduje się nowoczesne Spa Orchidea, miejsce stworzone w trosce zarówno o ciało jak i ducha. Nowoczesny wystrój, niepowtarzalny klimat tego miejsca, miła, intymna atmosfera, oraz indywidualnie dobrana oferta sprawiają że przekraczając próg Spa Orchidea przenosimy się w inny świat. Aviator to doskonałe miejsce dla tych, którzy cenią sobie zdrowy i aktywny tryb życia oraz czują potrzebę zrelaksowania się i odreagowania od stresu.



HOTEL ECHO \*\*\* HOTEL & RESORT CEDZYNA  
Cedzyna 44 C, 25 – 900 Kielce  
tel. 41 302 21 07, 512 713 594  
www.hotelecho.eu

## HOTEL ECHO \*\*\*

Hotel ECHO \*\*\* położony jest w Cedzynie k.Kielc (5 min. do centrum miasta), w sąsiedztwie największego zalewu w regionie. Obiekt otoczony jest lasem sosnowym, a mikroklimat, duża zawartość jodu w powietrzu znakomicie wpływają na samopoczucie, zdrowie oraz są gwarancją udanego wypoczynku. Hotel organizuje eventy, szkolenia, konferencje, pobyty grup turystycznych oraz imprezy okolicznościowe od biesiad grillowych z ogniskiem po wesela. Na miejscu dostępne jest bezpłatne WiFi. Każdy pokój wyposażony jest w telewizor z płaskim ekranem i dostępem do kanałów satelitarnych. Niektóre pokoje przystosowane są dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Podczas pobytu zachęcamy do skorzystania z sauny, siłowni oraz z relaksującego łóżka AQUA MED, które pozwala osiągnąć lepsze i szybsze efekty zarówno przy ogólnym rozluźnianiu mięśni jak i w łagodzeniu objawów bólowych. W okolicy panują doskonałe warunki do uprawiania różnych form aktywnego wypoczynku, w tym turystyki pieszej i rowerowej, jazdy na nartach oraz wędkowania. Ośrodek narciarski Niestachów oddalony jest od hotelu Echo o 5 km, a wyciąg narciarski Telegraf – o 7 km.



# TARGI KIELCE

## Exhibition & Congress Centre



Targi Kielce są drugim w Europie Środkowo-Wschodniej ośrodkiem wystawienniczym. W kalendarzu ośrodka jest 75 imprez targowych, między innymi Międzynarodowe Targi Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych i Gumy PLASTPOL, znany na całym świecie Salon Przemysłu Obronnego – MSPO oraz AGROTECH – najchętniej odwiedzane targi rolnicze w Polsce. Targi Kielce to także nowoczesne Centrum Kongresowe z 19 salami konferencyjnymi, w tym salą kongresową dla 850 osób i unikatowymi salami konferencyjnymi na szczycie 57-metrowej wieży widokowej. To tutaj organizowane jest niemal 700 kongresów, konferencji, uroczystych gal i szkoleń rocznie.

TARGI KIELCE S.A.  
ul. Zakładowa 1, 25-672 Kielce  
tel. 41 365 12 22  
www.targkielce.pl

Region Świętokrzyski posiada wiele hoteli i obiektów znakomicie przygotowanych do organizacji spotkań biznesowych, kongresów i sympozjów. Jedne są atrakcją samą w sobie, bowiem funkcjonują w zabytkowych kamienicach, inne łączą tradycję z nowoczesnością. Niektóre położone są w centrach miast, inne wśród pięknych krajobrazów Gór Świętokrzyskich. Wszystkie mają do dyspozycji sale konferencyjne, które są wyposażone w nowoczesny sprzęt i wysokiej jakości urządzenia, zapewniają profesjonalną obsługę i gwarantują także wysoki standard świadczonych usług noclegowych. A po pracowitym dniu obrad, szkoleń, konferencji i biznesowych spotkań zapraszają do skorzystania z restauracji serwujących wyśmienite posiłki kuchni europejskiej, polskiej i regionalnej, z bogatej oferty Wellness&SPA, basenów rekreacyjnych oraz stref relaksu.







## GRAND HOTEL KIELCE \*\*\*\*

Hotel w ścisłym centrum Kielc dysponujący 2000 m<sup>2</sup> powierzchni eventowej. Zaplecze konferencyjne składa się z 11 kompleksowo i nowocześnie wyposażonych sal o wymiarach od 17 do 700 m<sup>2</sup>. Wszystkie sale są wyposażone w najnowocześniejszy sprzęt konferencyjny oraz doskonałej jakości urządzenia multimedialne. Hotel jako jedyny w regionie dysponuje windą techniczną do 3 500 kg.

**GRAND HOTEL KIELCE \*\*\*\***  
ul. Sienkiewicza 78, 25-501 Kielce  
tel. 41 365 50 00  
www.grandhotelkielce.pl



## HOTEL EUROPA\*\*\*\*

Hotel w Starachowicach przy trasie 744 (Starachowice – Radom) dysponuje 1100 m<sup>2</sup> powierzchni konferencyjnej oraz ponad 700 m<sup>2</sup> powierzchni restauracyjno-bankietowej. Wszystkie sale są wyposażone w profesjonalny sprzęt multimedialny. Obiekt zapewnia obsługę dużych konferencji, kameralnych spotkań biznesowych, warsztatów szkoleniowych, imprez integracyjnych i bankietów.

**HOTEL EUROPA\*\*\*\***  
27-200 Starachowice, ul. Radomska 76a  
tel. 41 276 78 00  
www.europa-hotel.pl



## HOTEL TĘCZOWY MŁYN\*\*\*\*

Hotel zlokalizowany w sąsiedztwie ośrodka wystawienniczego Targi Kielce dysponuje ponad 400 m<sup>2</sup> powierzchni biznesowej. Centrum konferencyjne składa się z 7 klimatyzowanych sal od 25 do 240 m<sup>2</sup> wyposażonych w profesjonalny sprzęt multimedialny. Obiekt dysponuje ekskluzywnym zapleczem eventowo-bankietowym.

**HOTEL TĘCZOWY MŁYN\*\*\*\***  
ul. Zakładowa 4, 25-670 Kielce  
tel. 41 335 21 00  
www.teczowy.com



## HOTEL SARMATA \*\*\*

Przywrócony do swej dawnej świetności zespół dworski oferuje historyczne wnętrza na spotkania biznesowe i konferencje, a także ogródek letni na imprezy grillowe do 200 os. Do dyspozycji sala konferencyjno-bankietowa o pow. 310 m<sup>2</sup>. oraz sala konferencyjno-wystawiennicza o pow. 220 m<sup>2</sup>. Obiekt zlokalizowany 50 metrów od Bramy Opatowskiej, głównego wejścia na Rynek Starego Miasta.

**EURO-TOUR SPORT & TRAVEL**  
**MAŁGORZATA I MIROSLAW TUSZNIO SPÓŁKA JAWNA**  
**HOTEL SARMATA\*\*\***  
ul. Zawichojska 2, 27-600 Sandomierz  
tel. 15 833 47 00  
www.hotelsarmata.pl

# ŚWIĘTOKRZYSKIE CENTRA KONFERENCYJNE

## HOTEL DAL\*\*\*

Hotel Dal w ścisłym centrum Kielc posiada 3 klimatyzowane sale, wyposażone w sprzęt najwyższej jakości. Obiekt dysponuje przestrzenią konferencyjną na 120 osób. W ofercie hotelu znajduje się pakiet konferencyjny dla klientów biznesowych.

**HOTEL DAL\*\*\***  
ul. Piotrkowska 12, 25-510 Kielce  
tel. 41 366 10 00  
www.hoteldal.pl



## HOTEL „PRZEDWIOŚNIE”\*\*\*

Hotel znajduje się na malowniczym zboczu góry Dąbrówka w samym sercu Gór Świętokrzyskich. Obiekt dysponuje 5 salami konferencyjnymi z możliwością ustawienia dowolnego układu, dodatkową powierzchnią wystawienniczą oraz profesjonalnym wyposażeniem konferencyjnym.

**HOTEL „PRZEDWIOŚNIE”\*\*\***  
**SAMRELAKS SP. Z O.O.**  
Mąchoćce Kapitulne  
ul. Bohdana Koscińskiego 20  
26-001 Masłów  
tel. 606 952 897  
www.hotelprzedwiosnie.pl



## HOTEL RESTAURACJA WILLA HUETA \*\*\*\*

Hotel w centrum Kielc dysponuje 4 nowoczesnymi klimatyzowanymi, wielofunkcyjnymi salami konferencyjnymi mogącymi pomieścić do 200 osób. Każda sala jest wyposażona w wysokiej jakości sprzęt multimedialny.

**HOTEL RESTAURACJA WILLA HUETA \*\*\*\***  
ul. Słowackiego 25, 25 - 365 Kielce  
tel./fax 41 241 28 88  
www.willahueta.pl



## HOTEL I RESTAURACJA MIODOWY MŁYN \*\*\*

Hotel dysponuje nowoczesnym zapleczem konferencyjnym na spotkania biznesowe i konferencje. W ofercie 2 sale: konferencyjno-bankietowa z bezpośrednim wyjściem na taras, kameralna sala VIP przygotowana na kameralne spotkania biznesowe i niewielkie szkolenia.

**HOTEL I RESTAURACJA MIODOWY MŁYN \*\*\***  
ul. Legionów 3, 27-500 Opatów  
tel. 15 831 00 50  
www.miodowymlyn.pl







## HOTEL ECHO \*\*\*

Hotel położony w otoczeniu lasów, kilka kilometrów od Kielc, dysponuje kompleksem wielofunkcyjnych sal konferencyjnych (32-250 m<sup>2</sup>) wyposażonych w nowoczesną infrastrukturę techniczną zapewniającą odpowiednie rozwiązania dla wszelkiego rodzaju imprez – od małych spotkań biznesowych po szkolenia i konferencje do 400 osób.

**HOTEL ECHO \*\*\* HOTEL & RESORT CEDZYNA**  
Cedzyna 44 C, 25 – 900 Kielce  
tel. 41 302 21 07, 512 713 594  
www.hotelecho.eu



## BINKOWSKI HOTEL \*\*\*\*

Binkowski Resort to obiekt położony w cichym otoczeniu Parku Baranowskiego i bliskiej odległości od centrum Kielc. Dzięki możliwości elastycznego aranżowania i łączenia pomieszczeń, mogą być one dostosowane do przeprowadzania zarówno kameralnych spotkań biznesowych i szkoleń, jak i konferencji dla ponad 1000 osób. Nowoczesna infrastruktura oraz eleganckie sale bankietowe zapewniają doskonałą scenografię imprez o dowolnej wielkości i tematyce.

**BINKOWSKI HOTEL \*\*\*\***  
ul. Szczepaniaka 42, 25-043 Kielce  
tel. 41 340 35 00 i 01  
www.binkowskihotel.pl



## CENTRUM EDUKACYJNE W WÓLCIE MILANOWSKIEJ

Obiekt położony w Górach Świętokrzyskich w otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego dysponujący zapleczem konferencyjnym do organizacji spotkań, konferencji i eventów. Do dyspozycji gości sala konferencyjna mieszcząca 150-200 osób oraz 5 dodatkowych sal, w tym językowa, wykładowa i 2 komputerowe.

**CENTRUM EDUKACYJNE  
W WÓLCIE MILANOWSKIEJ**  
26-006 Nowa Słupia  
tel. 41 317 70 64  
www.centrum.scdn.pl



## HOTEL GRAFIT \*\*\*\*

Hotel Gravit w sąsiedztwie miasta Kielce i Targów Kielce dysponuje klimatyzowaną Salą Diamentową (konferencyjno-bankietową) o powierzchni 560 m<sup>2</sup>, która pomieści do 310 osób. Dzięki mobilnej ścianie salę można dostosować odpowiednio do potrzeb gości. Obiekt jest wyposażony w nowoczesny sprzęt techniczny i audiowizualny.

**HOTEL GRAFIT \*\*\*\***  
Kostomłoty Pierwsze ul. Kielecka 120  
26-085 Miedziana Góra  
tel. 41 303 22 25  
www.grafithotel.pl

## HOTEL AMELIÓWKA \*\*\*

Obiekt położony na zboczu góry Dąbrówki w otoczeniu lasów organizuje kilkudniowe konferencje, integracyjne spotkania firmowe i mniej oficjalne spotkania. Hotel dysponuje 6 salami konferencyjnymi z profesjonalnym wyposażeniem multimedialnym.

**HOTEL AMELIÓWKA \*\*\***  
Mąchocice Kapitulne, ul. Bohdana Kosirskiego 2  
26-001 Masłów  
tel. 41 311 07 97 i 99  
www.ameliowka.pl



## HOTEL „POD CIŻEMKĄ”\*\*\*\*

Hotel w ścisłym centrum Sandomierza dysponujący 5 salami w za- bytkowych wnętrzach XVI-wiecznej kamienicy. Kameralna sala myśliwska, restauracyjna i winiarnia są aranżowane stosownie do oczekiwań gości. Obiekt dysponuje profesjonalnym wyposażeniem multimedialnym.

**HOTEL „POD CIŻEMKĄ”\*\*\*\***  
Rynek 27, 27-600 Sandomierz  
tel. 15 832 05 50  
www.hotelcizemka.pl



## HOTEL I RESTAURACJA „POD ŻŁOTĄ RÓŻĄ” \*\*\*\*

Hotel w ścisłym centrum Kielc, którego oferta „Business” obejmuje 3 klimatyzowane, profesjonalnie wyposażone sale konferencyjne. Stylowa architektura, w połączeniu z nowoczesnym wyposażeniem i dostępem do Internetu tworzą dogodne warunki dla różnego rodzaju aranżacji i pozwalają zorganizować udane spotkania biznesowe i konferencje.

**HOTEL I RESTAURACJA  
„POD ŻŁOTĄ RÓŻĄ” \*\*\*\***  
Plac Moniuszki 7, 25-334 Kielce  
tel. recepcja: 41 341 50 02  
www.zlotaroz.pl



## HOTEL KAMERALNY \*\*\*

Hotel w Kielcach dysponujący 2 salami konferencyjnymi – mniejsza z nich pomieści 12 osób, a duża 90 osób w układzie kinowym lub przy 60 stołach. Sale są wyposażone w sprzęt konferencyjny najwyższej jakości.

**HOTEL KAMERALNY \*\*\***  
ul. Tarnowska 7, 25-394 Kielce  
tel. 41 348 25 30  
www.hotelkameralny.com







## HOTEL RESTAURACJA DA VINCI\*\*\*

Hotel Restauracja Da Vinci mieści się w XVII wiecznym Dworze Starosty Chęcińskiego. W miejscu z wyjątkowym klimatem, gdzie zaplecze gastronomiczne oraz zespół kucharzy pozwalają zrealizować każdą uroczystość na najwyższym poziomie a tym samym zadowolić nawet najbardziej wymagające podniebienia. Do Państwa dyspozycji sala konferencyjno- bankietowa na 100 osób wyposażona w profesjonalny sprzęt multimedialny oraz baza noclegowa mogąca pomieścić do 50 osób.

**HOTEL RESTAURACJA DA VINCI \*\*\***  
Podzamcze 5, 26-060 Chęciny  
tel. 577 357 177  
www.davinci.travel.pl



## HOTEL PARADISO \*\*\*

Hotel Paradiso\*\*\* położony w sąsiedztwie lasów Suchedniowsko -Oblegorskiego Parku Krajobrazowego, z dala od miejskiego zgiełku to idealne miejsce na spotkania szkoleniowo-konferencyjne. W ofercie są cztery sale konferencyjne wyposażone w niezbędny sprzęt multimedialny.

**HOTEL PARADISO \*\*\***  
ul. Harcerska 12, 26-130 Suchedniów  
tel. 41 2544899  
www.hotelparadiso.pl



## OŚRODEK WYPOCZYNKOWY JODEŁKA

Jodełka to ośrodek położony u podnóża najwyższego szczytu Gór Świętokrzyskich Łysicy, na skraju Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Obiekt dysponuje salą konferencyjną na 70 osób oraz wyjątkowi miejscami na integrację po spotkaniu biznesowym: chatą biesiadną dla 150 osób i wiatą ogniskową.

**OŚRODEK WYPOCZYNKOWY JODEŁKA**  
ul. Kielecka 3, 26-010 Święta Katarzyna  
tel. 41 311 21 11  
www.hoteljodelka.pl



## HOTEL ACCADEMIA \*\*\*

Hotel Accademia położony w centrum Ostrowca Świętokrzyskiego dysponuje kilkoma salami konferencyjnymi, mieszczącymi od 15 do 200 osób. Odpowiednio wyposażone, są przystosowane zarówno do spotkań i szkoleń biznesowych, jak również większych imprez okolicznościowych.

**HOTEL ACCADEMIA \*\*\***  
Aleja 3 Maja 13 27-400 Ostrowiec Św.  
tel. 41 265 42 22, 50 245 60 46  
www.hotelaccademia.pl

## WYBRANE MIEJSCA SPOTKAŃ BIZNESOWYCH I KONFERENCJI

**Zespół Pałacowy SP. z o.o.**  
ul. Zamkowa 3  
28-200 Staszów  
tel. 15 866 72 72, 15 866 72 71  
www.kurozweki.com

**Uzdrowisko „Malinowy Zdrój” Hotel\*\*\*\***  
ul. Leśna 7  
28-131 Solec Zdrój  
tel. 41 370 40 00  
www.malinowyzdroj.pl

**Sanatorium Włóknierz**  
ul. Rokosza 1  
28-100 Busko-Zdrój  
tel. 41 370 70 70  
www.wloknierz.pl

**„Zamek Derśława”**  
ul. Mickiewicza 18  
28-100 Busko Zdrój  
tel. 41 378 85 47  
www.derstawbusko.com.pl

**Fortalicja w Sobkowie**  
ul. Stanisława Sobka 15, 28-305 Sobków  
tel. 509 326 536, 509 326 537  
www.zameksobkow.eu

**Odyssey ClubHotel Wellness&Spa \*\*\*\*\***  
Dąbrowa 3  
26-001 Mastów  
tel. 509 901 452  
www.hotelodyssey.pl

# DELEGACJA wbrew regułom

**Hotel Aviator\*\*\*& SPA Orchidea**  
26-001 Mastów  
Dąbrowa, ul. Szybowcowa 41  
tel. 41 201 04 00  
www.aviator-hotel.pl

**HOTEL\*\*\*\* SŁONECZNY ZDRÓJ  
MEDICAL SPA & WELLNESS**  
ul. Bohaterów Warszawy 115  
28-100 Busko-Zdrój  
tel. 41 378 88 00, 728 410 620  
www.slonecznyzdroj.pl

**Relaksacyjno-Kontemplacyjne  
Centrum Terapeutyczne SpeS  
Pustelnia Złotego Lasu**  
ul. Klasztorna 25  
28-236 Rytwiany  
tel. 15 864 77 95  
www.pustelnia.com.pl

**Bristol \*\*\*\* ART&Medical SPA**  
ul. 1 Maja 1  
28-100 Busko-Zdrój  
tel. 41 330 30 33  
www.bristolbusko.pl

**AGROPARK “Dworek pod Lipą”**  
Nowe Kotlice 54  
28-305 Sobków  
tel. 41 387 92 23, 505 803 328  
www.agropark.com.pl

**Hotel Promień\***  
ul. Legionów 105  
26-110 Skarżysko-Kamienna  
tel. 41 253 86 36  
www.hotel-promien.pl

**Świętokrzyski Dwór –  
Hotel i Restauracja**  
Milanowska Wólka 64  
26-006 Nowa Słupia  
tel. 41 31 77 664,  
502 085 872  
www.swietokrzyskidwor.pl

**Ośrodek Szkoleniowo-  
Wypoczynkowy “ZACISZE”**  
Krzyżanowice Dolne 13  
28-400 Pińczów  
tel. 603 058 675  
www.oswzacisze.pl

**Hotel Sill\***  
ul. Urzędnicza 13  
25-729 Kielce  
tel. 41 345 51 50, 602 677 613  
www.hotelkielce.com.pl

**TARGI KIELCE S.A.**  
ul. Zakładowa 1  
25-672 Kielce  
tel. 41 365 12 22  
www.targikielce.pl

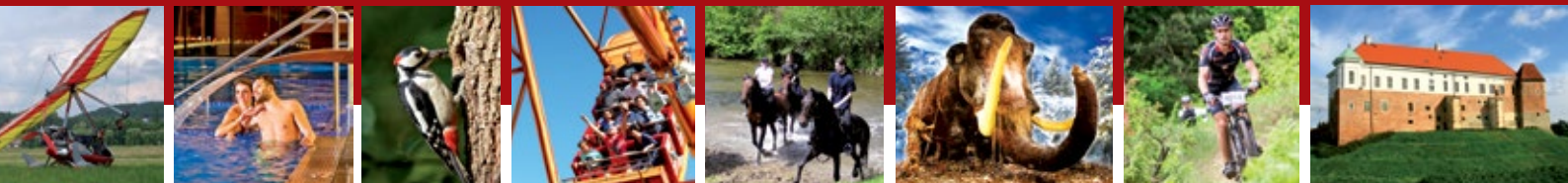




# ŚWIĘTOKRZYSKIE



ISBN 978-83-66336-34-6



**Wydawca:** Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego  
ul. H.Sienkiewicza 78, lok IVp./2, 25-501 Kielce, tel. 41 361 80 57  
[www.rot.swietokrzyskie.travel](http://www.rot.swietokrzyskie.travel), e-mail: [rot@swietokrzyskie.travel](mailto:rot@swietokrzyskie.travel)

**Aktualizacja tekstów:** Regionalna Organizacja Turystyczna i członkowie ROT  
**Konsultacja merytoryczna:** Kazimierz Micorek

**Fotografie:** K. Pęczalski, A. Góra-Klauzińska, A. Benicewicz-Miazga, D. Łukasik, P. Ptak, A. Bielecka, A. Drzewiecka, P. Krupa, A. Staśkowiak, A. Żurek, S. Mrozek, G. Sidel, M. Hodbođ, M. Maciążek, K.S. zczygieł, B. Sepioł, A. Mazurek, P. Drzewiecki, I. Kapusta, Z. Podsiadło, P. Pierściński, P. Pabis, G. Pabian, S. Orłowski, L. Podeszwa, J. Poprawiak, S. Kubisa-Appen, S. Pawlak, A. Śmiałek, G. Pierzak, R. Łagowski, D. Turek, W. Kwiatkowski, J. Kita, J. Kania, R. Pisarczyk, M. Sadowski, P. Szczepaniak, K. Cybulska, J. Matla, J. Siłkiewicz, M. Rogoziński, S. Rakowski, M. Łęźniak, A. Skowera, P. Walczak, GOS Szczecin oraz archiwum: Jaskini Raj, Filharmonii Świętokrzyskiej, Instytucji Kultury Zamek Krzyżtopór w Ujeździe, Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego, Centrum Geoedukacji, Izby Pamięci Włodzimierza Sedlaka, Osady Sredniowiecznej, Sucholandu, Zakładów Mięsnych WiR, Ostoi Dworskiej, Jurparku w Bałtowie, Szkoły Wrażliwości Kapkazy, Centrum Neandertalczyka, Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie, członkowie ROT WS

Regionalne Centrum Informacji Turystycznej  
ul. Sienkiewicza 29, 25-007 Kielce  
tel. 41 348 00 60  
e-mail: [informacja@swietokrzyskie.travel](mailto:informacja@swietokrzyskie.travel)  
[www.swietokrzyskie.travel](http://www.swietokrzyskie.travel)

**ROT**  
Świętokrzyskie

Autor i Wydawca dołożyli wszelkich starań, aby treść publikacji była jak najbardziej zgodna z rzeczywistością. Nie mogą jednak wziąć odpowiedzialności za jakiegokolwiek zmiany powstałe już po jej realizacji. Wszelkie ewentualne uwagi są dla nas cenne i prosimy je przysyłać na adres Wydawcy.